

**gransknings
nämnden
för radio och tv**

BESLUT

2015-06-12

Dnr: 15/00616, 646
och 647

SAKEN

Sveriges Radio AB:s, Sveriges Television AB:s och Sveriges Utbildningsradio AB:s public service-redovisningar för år 2014

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser vid en helhetsbedömning att Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB, enligt bolagens public service-redovisningar, huvudsakligen har uppfyllt sina public service-uppdrag under år 2014.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Maria Edström, Leif Hedman, Jan Holmberg, Nedjma Chaouche, Dag Mattsson och Ulrika Hansson efter föredragning av Maria Bergerlind Dierauer och Nathalie Eriksson.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Maria Bergerlind Dierauer

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Sammanfattning	1
1.1. Ny tillståndsperiod och nya redovisningskrav.....	1
1.2. Redovisningarna har förbättrats i flera avseenden.....	1
1.3. Ytterligare förbättringar behöver göras	1
1.4. Vägledning.....	1
1.5. Sammantagen bedömning	2
1.5.1. Villkor som inte har uppfyllts eller som endast har uppfyllts till viss del eller med tvekan.....	2
1.5.2. Redovisningarna kräver utförligare beskrivningar.....	3
1.5.3. Tillgänglighet till tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning.....	6
1.6. Verksamhet på webben.....	6
2. Bakgrund	7
2.1. Granskningsnämndens uppdrag.....	7
2.2. Programföretagens redovisningsvillkor.....	7
2.2.1. Utökade redovisningskrav.....	7
2.3. Tillvägagångssätt	8
2.3.1. Rådgivning och stöd för utveckling av redovisningarna	8
2.3.2. Stöd för bedömning av redovisningarna.....	9
2.3.3. Fokusområden	9
2.3.4. Utformning av nämndens bedömningar.....	9
3. Övergripande synpunkter på årets redovisningar.....	10
4. Allmänna synpunkter inför kommande redovisningar.....	11
4.1.1. Bolagen ska redovisa hur samtliga villkor har uppfyllts.....	11
4.1.2. Gemensam redovisningsform	11
4.1.3. Att operationalisera	11
4.1.4. Resultatmått/indikatorer/nyckeltal för att visa produktivitet och effektivitet i verksamheten samt kvalitet och särart i programutbudet	12
4.1.5. Särskilt om nyckeltal för produktivitet.....	12
4.1.6. Redovisningarna i kapitel 2 och 3 – vad bolagen vill och bidragit med.....	13
4.1.7. Tidsserier	13
4.1.8. Särskilt om barn och unga.....	13
4.1.9. Särskilt om resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet.....	14

5.	Granskningsnämndens bedömning.....	15
5.1.	Synpunkter på årets redovisningar vad gäller resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet	15
5.2.	Rekommendation inför kommande redovisningar av resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet.....	16
5.3.	Fullgörande av uppdraget om resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet...	17
5.3.1.	Effektivitet och produktivitet	17
5.3.2.	Resursförbrukning per programkategori.....	26
5.3.3.	Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet.....	30
5.3.4.	Decentralisering av organisationen.....	34
5.4.	Sidoverksamheter.....	37
5.4.1.	Sidoverksamheter ska bära sina egna kostnader och bedrivs konkurrensneutralt	37
5.4.2.	Sidoverksamheters omfattning och karaktär.....	40
5.4.3.	Tillgängliggörande av sändningar utanför Sverige.....	41
5.5.	Övriga särskilda redovisningsvillkor	42
5.5.1.	Intäkter vid sidan av avgiftsmedel.....	42
5.5.2.	Oberoende vid indirekt sponsring	43
5.5.3.	Kommersiella samarbeten.....	45
5.5.4.	SVT:s sponsringsbidrag vid evenemang	46
5.5.5.	UR:s utökade utbildningsuppdrag och kontakter med utbildningsväsendet	48
5.5.6.	Nya tjänster	50
5.6.	Mångsidighet, spegling och 55-procentsvillkoret.....	52
5.6.1.	Mångsidighet i programutbudet och det svenska språket	52
5.6.2.	Jämställdhet, mångfald och spegling	54
5.6.3.	55-procentsvillkoret	63
5.7.	Barn och unga	64
5.7.1.	Varierat utbud av program för och med barn och unga.....	64
5.7.2.	Nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga.....	66
5.7.3.	Utveckling av programverksamheten för äldre barn och unga	69
5.7.4.	Nyproduktion och egen produktion för barn och unga.....	73
5.7.5.	UR:s särskilda ansvar för barn- och ungdomsutbildning	75
5.7.6.	Barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper eller är teckenspråkiga.....	76

5.8.	Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	80
5.8.1.	Program för barn och unga med funktionsnedsättning	82
5.8.2.	Hörbarhet – tv och radio	83
5.8.3.	Produktion av program för särskilda målgrupper	84
5.8.4.	Dialog med berörda grupper	85
5.9.	Minoritetsspråk	86
5.9.1.	Jiddish och andra minoritetsspråk än nationella minoritetsspråk	91

1. SAMMANFATTNING

1.1. Ny tillståndsperiod och nya redovisningskrav

Public service-bolagen har från och med år 2014 ålagts utökade redovisningskrav vad gäller redovisning av intäkter vid sidan av avgiftsmedel, sponsring (gäller SVT), indirekt sponsring och kommersiella samarbeten. Bolagen ska även så långt som möjligt åstadkomma en gemensam redovisningsform som kan tas i bruk i redovisningen för år 2014. Granskningsnämndens uppdrag har också förtydligats till att även omfatta villkor som avser resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet.

Myndigheten för radio och tv och public service-bolagen har därför, med stöd av Ekonomistyrningsverket, under år 2014 fört dialog om vad som inom ramen för radio och tv i allmänhetens tjänst kan utgöra mått på resursförbrukning, produktivitet och kostnadseffektivitet och vad programföretagens redovisningar bör innehålla för att möjliggöra en uppföljning av dessa villkor. Vidare har diskuterats hur bolagens redovisningar kan utvecklas för att bli mer överskådliga och lättillgängliga.

Mot den bakgrunden har nämnden i vissa delar ställt högre krav på redovisningarna än tidigare år. Det gäller exempelvis bolagens redovisningar av sidoverksamheter. Nämnden har även ställt högre generella krav på redovisningsformerna vad gäller alla villkor som bolagen har att följa och uttalar sig i större utsträckning än föregående tillståndsperiod om hur bolagen bör fortsätta att utveckla kommande redovisningar.

1.2. Redovisningarna har förbättrats i flera avseenden

SR, SVT och UR har detta år har valt en gemensam innehållsdisposition vilket underlättar granskningen. Bolagen har även tagit fram nya mått och indikatorer på flera områden, vissa av dessa är gemensamma för bolagen. För en närmare redogörelse, se kapitel 3 om nämndens övergripande synpunkter på årets redovisningar.

1.3. Ytterligare förbättringar behöver göras

Centrala begrepp i tillstånds- och anslagsvillkoren är inte i alla delar definierade och operationaliserade. Bolagen har påbörjat arbetet med att ta fram gemensamma resultatmått och indikatorer men mycket återstår. SVT och SR har inte i alla relevanta delar redovisat tidsserier bakåt för att visa hur de redovisade utfallen för år 2014 förhåller sig till tidigare års mätningar. För närmare redogörelse, se kapitel 3 om nämndens övergripande synpunkter på årets redovisningar.

1.4. Vägledning

SR, SVT och UR bör på ett mer systematiskt sätt redovisa hur samtliga villkor i sändningstillstånd och anslagsvillkor har uppfyllts. Bolagen bör också anta en så långt som möjligt gemensam redovisningsform. I det ingår att definiera och operationalisera centrala begrepp i villkoren och ta fram gemensamma resultatmått och indikatorer som redovisar hur bolagen uppfyllt villkoren. I kapitel 4 ger nämnden närmare vägledning till bolagen för hur kommande redovisningar bör utformas.

1.5. Sammantagen bedömning

Årets bedömning

Inför årets bedömning beslutade granskningsnämnden att fokusera på vissa ämnesområden. Fokusområdena är resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet, sidoverksamheter, spegling, barn och unga, tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning samt minoritetsspråk. Dessutom har nämnden fokuserat på de villkor som det i anslagsvillkoren anges att bolagen särskilt ska redogöra för.

Granskningsnämnden anser vid en helhetsbedömning att Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR), huvudsakligen får anses ha uppfyllt sina public service-uppdrag år 2014.

1.5.1. Villkor som inte har uppfyllts eller som endast har uppfyllts till viss del eller med tvekan

På följande områden har nämnden funnit att villkoren inte är uppfyllda respektive endast delvis uppfyllda eller att det råder tveksamhet kring uppfyllelsen.

Effektivitet och produktivitet

- UR har inte uppfyllt kravet på att redovisa hur uppdraget har fullgjorts med avseende på nyckeltal som visar på effektivitet. Mot bakgrund av att UR inte har redovisat nyckeltal för effektivitet går det inte att närmare avgöra om UR har uppfyllt kravet i punkt 1 i anslagsvillkoren att kontinuerligt vidta åtgärder som syftar till att öka den. UR har inte heller visat att de vidtagit åtgärder som syftar till ökad produktivitet.
- SR och SVT har endast delvis uppfyllt kravet på att redovisa hur uppdraget har fullgjorts med avseende på nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet.

Resursförbrukning per programkategori

- SVT och UR har endast delvis uppfyllt kravet på att redovisa resursförbrukningen för respektive programkategori.

Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet

- SR, SVT och UR har, utifrån bolagens egen definition, endast delvis uppfyllt kravet på att särskilja vad som är att betrakta som kärnverksamhet och kompletterande verksamhet. Det går inte tillräckligt tydligt att utläsa vilken omfattning bolagens kärnverksamhet respektive kompletterande verksamhet har haft. Det går därför inte att närmare avgöra om SR, SVT och UR har uppfyllt kravet att upprätthålla en god balans i omfattningen mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet, då detta inte tydligt framkommer i bolagens respektive redovisningar.

Decentralisering av organisationen

- SR och SVT har endast delvis visat att bolagen har uppfyllt kravet på att ha en decentraliserad organisation som skapar goda förutsättningar för självständigt beslutsfattande på regional och lokal nivå.

Sidoverksamheter

- SR och SVT har inte uppfyllt kravet på att redovisa sidoverksamheterna som egna resultatområden.

Kommersiella samarbeten

- SVT har inte uppfyllt kravet på att särskilt redogöra för vilka kommersiella samarbeten som företaget har deltagit i och vilka intäkter de har genererat.

Jämställdhet, mångfald och spegling

- SR och UR har med viss tvekan uppfyllt kraven gällande mångfald och spegling. Nämnden anser sig dock sakna underlag för att bedöma om SR och UR har uppfyllt kravet på att programverksamheten som helhet ska bedrivas utifrån ett jämställdhetsperspektiv.
- SVT har med viss tvekan uppfyllt kraven gällande jämställdhet, mångfald och spegling.

Barn och unga

- SVT har inte uppfyllt kravet på att på ungas egna villkor förmedla nyheter från olika delar av Sverige och världen
- SVT har inte uppfyllt kravet på att ha en omfattande egen produktion för unga.
- SR, SVT och UR har inte uppfyllt kravet på att ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkgruppen romani chib.
- SVT har med viss tvekan uppfyllt kravet på ett varierat utbud av program för och med barn och unga.
- SR, SVT och UR har med viss tvekan uppfyllt kravet på att särskilt utveckla programverksamheten för äldre barn och unga.

Minoritetspråk

- SR, SVT och UR har inte uppfyllt kravet avseende en sammantagen betydande ökning av det samlade programutbudet på finska, samiska, meänkieli, romani chib och teckenspråk.

1.5.2. Redovisningarna kräver utförligare beskrivningar

I flera avseenden har nämnden fått tillräckligt underlag för sin bedömning av redovisningarna först efter att ha inhämtat kompletterande upplysningar från programföretagen. I det följande noterar nämnden i vilka delar kommande redovisningar bör innehålla sådan information som nämnden inte har kunnat ta del av i själva redovisningarna för år 2014.

Effektivitet och produktivitet

- SR, SVT och UR bör utveckla sina redovisningar vad gäller nyckeltal som visar på effektivitet och produktivitet. För en utförlig beskrivning se avsnitt 5.3.1.
- SR och SVT bör i kommande redovisning presentera utvecklingen av den uppmätta effektiviteten och produktiviteten för att tydliggöra effekterna av de åtgärder som vidtagits.

Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet

- SR, SVT och UR bör redovisa vad bolagen anser är att betrakta som kärnverksamhet respektive kompletterande verksamhet samt vad bolagen anser är en god balans dem emellan.

Vidare bör bolagen redogöra för balansen i omfattning mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet på ett sådant sätt som är jämförbart över tid, exempelvis genom att mäta de resurser som har tilldelats respektive verksamhet.

Decentralisering av organisationen

- SR, SVT och UR bör redovisa uppföljningsbara resultatmått relaterade till decentralisering av organisationerna. Som ett steg i detta bör SR och SVT bland annat redovisa hur organisationerna utformats samt vilka resurser som tilldelats de lokala och regionala organisationerna och vad bolagen anser vara tillräckliga resurser för att effektivt kunna spegla respektive områdes särprägel och egenart.

Sidoverksamhetens omfattning och karaktär

- SR och SVT bör redovisa sidoverksamheternas respektive delresultat för att tydliggöra att sidoverksamheterna burit sina egna kostnader och därmed stärka argumentet för att verksamheterna har bedrivits på ett konkurrensneutralt sätt.
- SR och SVT bör i kommande redovisning redogöra för en analys av bolagens respektive sidoverksamheters omfattning och karaktär och dess eventuella påverkan på kärnverksamheten eller allmänhetens förtroende för radio och tv i allmänhetens tjänst.

Tillgängliggörande av sändningar utanför Sverige

- SVT bör tydliggöra om den verksamhet som tillgängliggör sändningar utanför Sverige har burit sina egna kostnader.
- UR bör tydliggöra hur bolaget uppfyller kravet.

Intäkter vid sidan av avgiftsmedel

- SR och UR bör tydliggöra redovisningen av intäkter vid sidan av avgiftsmedel genom att tydligare specificera vad intäkterna vid sidan av avgiftsmedel utgörs av.

Oberoende vid indirekt sponsring

- UR bör redogöra för hur företaget har säkerställt sitt oberoende vid indirekt sponsring.

Kommersiella samarbeten

- SR och SVT bör i kommande redovisningar förtydliga sina redovisningar gällande vilka kommersiella samarbeten som företagen har deltagit i och vilka intäkter de har genererat.
- UR bör redogöra för om bolaget deltagit i några kommersiella samarbeten och vilka intäkter de i så fall har genererat.

UR:s utökade utbildningsuppdrag

- UR bör redovisa på ett sådant sätt att det blir möjligt att följa utvecklingen av det utökade utbildningsuppdraget över tid samt även redogöra för hur den särskilda höjningen av UR:s medelstillelning har använts för att utveckla och vidga bolagets utbud.

Spegling

- Det bör framgå tydligare hur bolagen definierar begrepp som jämställdhets- och mångfaldsperspektiv och spegling.
- Bolagen bör tydligare redogöra för hur programverksamheten som helhet bedrivits utifrån ett jämställdhetsperspektiv och hur detta är möjligt att följa över tid.

55-procentvillkoret

- SR och SVT bör i kommande redovisning, mot bakgrund av bolagens anslagsvillkor, så långt som möjligt redogöra för en gemensam definition av vad som utgör en produktion utanför Stockholm.

Barn och unga

- UR bör i kommande redovisning redogöra för sändningstimmar fördelade på barn respektive unga.
- SVT bör på ett tydligare sätt redogöra för hur villkoret om att erbjuda ett varierat utbud av program för och med barn och unga är uppfyllt genom att redovisa sändningstimmar fördelade på barn respektive unga.
- SVT bör tydligt visa hur bolaget har uppfyllt kravet på att på barns och ungas egna villkor förmedla nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen genom att redovisa vad bolaget förmedlat för barn respektive unga när det gäller nyheter, fakta och kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen.
- SR bör i kommande redovisning uppge hur många timmar nyproduktion och egen produktion bolaget sänt för barn respektive unga fördelat på genrer.
- SVT bör redovisa hur stor del av nyproduktionen och den egna produktionen som avser barn respektive unga och hur fördelningen mellan genrer sett ut.
- SR, SVT och UR bör redovisa vad bolagen anser är att ta hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoriteter eller är teckenspråkiga. Det bör även framgå hur sändningstimmar på respektive minoritetsspråk fördelar sig på olika ämnesområden eller kategorier.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

- SR och SVT bör utveckla sina redovisningar så att de innehåller tydliga redovisningar av om bolagen har sänt program vars innehåll är särskilt anpassat för personer med funktionsnedsättning och om program för barn och unga har prioriterats.
- SVT bör i kommande redovisning redovisa hur bolaget uppfyllt kravet på att producera program för särskilda målgrupper.

Minoritetsspråk

- SR, SVT och UR bör till kommande redovisning redovisa hur bolagen definierar en betydande ökning av det sammantagna programutbudet på de nationella minoritetsspråken samiska, finska, meänkieli och romani chib.

1.5.3. Tillgänglighet till tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning

Regeringen har den 19 december 2013 beslutat om krav på tillgänglighet till SVT:s och UR:s tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning under perioden 2014–2016.

Granskningsnämndens bedömning av hur SVT och UR uppfyllt kraven meddelas i separata beslut. Av dessa beslut framgår att SVT inte uppfyller kravet på tillgänglighet avseende uppläst text och att SVT inte har redovisat på ett sådant sätt att det framgår om kraven är uppfyllda när det gäller textning av direktsända program, teckenspråkstolkning och syntolkning. Kravet i fråga om textning av icke direktsända program får dock anses vara uppfyllt (se beslut 15/01349). Ärendet om UR lämnar granskningsnämnden utan vidare åtgärd (se beslut 15/01350).

1.6. Verksamhet på webben

Sändningstillstånden reglerar den verksamhet som bedrivs i marksänd tv och radio. Det innebär att de villkor som ställs upp i tillstånden endast gäller för programtjänster i radio och tv. De verksamheter som programföretagen bedriver på andra plattformar, till exempel webben, har därför inte beaktas vid bedömningen av uppfyllelsen av de förpliktelser programföretagen har enligt sändningstillstånden. Nämnden kan dock notera att public servicebolagen har redovisat sändningsverksamhet på webben för olika målgrupper.

2. BAKGRUND

2.1. Granskningsnämndens uppdrag

Granskningsnämnden för radio och tv är ett särskilt beslutsorgan inom Myndigheten för radio och tv. I nämndens uppgifter ingår bland annat att årligen i efterhand bedöma, utifrån redovisningar från SR, SVT och UR, om bolagen har uppfyllt sina public service-uppdrag. Bedömningen ska göras med utgångspunkt i de villkor som reglerar bolagens verksamheter och som anges i sändningstillstånden och anslagsvillkoren samt i ett särskilt beslut om krav på tillgänglighet till tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning avseende SVT och UR. Granskningsnämnden ska inte bedöma hur utan om programföretagen har uppfyllt sina uppdrag. Nämnden kan därmed ha synpunkter på hur programföretagen bör utforma sina public service-redovisningar för att det ska vara möjligt att bedöma om bolagen uppfyllt sina respektive uppdrag.

I detta sammanhang bör det framhållas att nämndens bedömningar grundar sig på programföretagens egna redovisningar och i förekommande fall kompletterande uppgifter som bolagen har lämnat på begäran. Det är programföretagen själva som ansvarar för riktigheten i uppgifterna.

Med begreppet programverksamheten i sändningstillståndet avses den kärnverksamhet, det vill säga att producera och sända program, som bedrivs i marksänd tv och radio. Skälet är att det endast är den verksamheten som omfattas av sändningstillstånden. De verksamheter som programföretagen bedriver på andra plattformar, till exempel webben, beaktas därför inte vid bedömningen av uppfyllelsen av de förpliktelser programföretagen har enligt sändningstillstånden.

Granskningsnämndens uppdrag har från och med år 2014 förtydligats till att även omfatta villkor som avser resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet.

2.2. Programföretagens redovisningsvillkor

2.2.1. Utökade redovisningskrav

Den period granskningsnämnden nu bedömer är det första året i en ny tillståndperiod som sträcker sig mellan åren 2014 och 2019. Propositionen *Bildning och Tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019* (prop. 2012/13:164) ligger till grund för de nya sändningstillstånden och anslagsvillkoren. I propositionen anger regeringen att bolagens redovisningskrav utökas vad gäller redovisning av intäkter vid sidan av avgiftsmedel, sponsring (SVT), indirekt sponsring och kommersiella samarbeten. För att öka public service-redovisningarnas granskningsbarhet åläggs bolagen även att i samverkan åstadkomma en så långt som möjligt gemensam redovisningsform. Redovisningskraven anges i public service-bolagens anslagsvillkor där det framgår vad public service-redovisningarna ska innehålla. Enligt villkoren ska bolagen årligen följa upp och redovisa hur uppdraget har fullgjorts. Redovisningarna avseende år 2014 skulle senast den 1 mars 2015 ges in till Kulturdepartementet samt till Myndigheten för radio och tv.

Bolagen ska följa upp och redovisa hur uppdraget i allmänhetens tjänst fullgjorts enligt villkor i sändningstillstånden, anslagsvillkoren och andra beslut av regeringen som meddelats med stöd av

radio- och tv-lagen (2010:696). Bolagen ska redovisa samtliga verksamhets- och programområden och hur det säkerställts att all verksamhet uppfyller de krav som ställs på företagen i sändningstillstånd och anslagsvillkor.

Bolagen ska särskilt redogöra för företagens intäkter vid sidan av avgiftsmedel, hur företagen har säkerställt sitt oberoende vid indirekt sponsring, i övrigt vilka kommersiella samarbeten som företagen har deltagit i och vilka intäkter de har genererat, samt eventuella sidoverksamheter som företagen har bedrivit. SVT ska även redogöra för vilka evenemang som sponsrats, hur många sändningar som sponsrats och med vilket belopp sponsringsbidrag totalt har mottagits.

Bolagen ska redovisa och kommentera hur uppdraget fullgjorts med avseende på bland annat volym, kostnader och intäkter samt nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet. Samarbets- och effektiviseringsåtgärder ska rapporteras i redovisningen. Programstatistiken ska utformas så att jämförelser blir möjliga över tid. Redovisningen ska uttrycka olika programkategoriers andel av den totala sändningstiden, när olika programtyper sänds samt resursförbrukningen för respektive kategori. Redovisningen ska även avse omfattningen av lyssnande och publikens reaktioner samt företagets planer för kommande år.

SR, SVT och UR skulle i samverkan utveckla sin redovisning med inriktning på att så långt som möjligt åstadkomma en gemensam redovisningsform som kunde tas i bruk i redovisningen för 2014. I arbetet skulle ingå att definiera och operationalisera centrala begrepp i tillstånds- och anslagsvillkoren, ta fram konkreta uppföljningsbara resultatmätt baserade på dessa och att utveckla arbetet med att mäta och redovisa olika indikatorer på kvaliteten och särarten i programutbudet. Resultatmåttan bör utformas så att de ger väsentlig information om uppdraget och förmedlar viktiga erfarenheter av verksamheten. Programföretagen ska på olika sätt stimulera en fortlöpande offentlig diskussion om verksamheten.

2.3. Tillvägagångssätt

2.3.1. Rådgivning och stöd för utveckling av redovisningarna

Mot bakgrund av att public service-bolagen ålagts utökade redovisningskrav, och att granskningsnämndens uppdrag har förtydligats till att även omfatta villkor som avser resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet, gav Myndigheten för radio och tv under år 2014 Ekonomistyrningsverket (ESV) i uppdrag att bistå med rådgivning och stöd till public service-bolagen för utveckling av redovisningarna. ESV, Myndigheten för radio och tv och public service-bolagen genomförde under året flera workshops som handlade om vad som inom ramen för radio och tv i allmänhetens tjänst kan utgöra mått på resursförbrukning, produktivitet och kostnadseffektivitet och vad programföretagens redovisningar bör innehålla för att möjliggöra en uppföljning av dessa villkor. Vidare diskuterades hur bolagens redovisningar kan utvecklas för att bli mer överskådliga och lättillgängliga. I det arbetet fördes diskussioner bland annat om resultatindikatorer och om vad som menas med att definiera och operationalisera centrala begrepp.

2.3.2. Stöd för bedömning av redovisningarna

Ett konsultföretag, EY, har bistått myndigheten i ärendets beredning, främst genom att ta fram en metodik för uppföljning av villkor om resursförbrukning, produktivitet och kostnadseffektivitet.

2.3.3. Fokusområden

Granskningsnämnden beslutade i förra årets yttrande att fokusera sin granskning på vissa ämnesområden. Valet av fokusområden har gjorts mot bakgrund av de krav som ställs i bolagens anslagsvillkor och sändningstillstånd samt regeringens beslut avseende SVT och UR med krav på tillgänglighet till tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning. Nämnden har även särskilt beaktat regeringens uttalanden gällande bolagens redovisningsvillkor i propositionen *Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst*. Fokusområdena är följande.

- Resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet
- Sidoverksamheter
- Övriga särskilda redovisningsvillkor i bolagens anslagsvillkor för år 2014
- Spegling
- Barn och unga
- Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning
- Minoritetsspråk

Programföretagen har getts tillfälle att komplettera sina redovisningar inom bland annat dessa fokusområden. I de fall där kompletteringarna legat till grund för bedömningen anges detta.

2.3.4. Utformning av nämndens bedömningar

Granskningsnämnden har även detta år valt att bedöma de tre public service-bolagens redovisningar inom ramen för ett gemensamt yttrande. När det gäller bedömningarna av om SVT och UR uppfyllt kraven i regeringens beslut om tillgänglighet till tv-sändningar sker dessa i separata beslut. Skälet för detta är att regeringens beslut utgår från radio- och tv-lagens bestämmelse i 5 kap. 12 § till vilken en sanktionsregel är knuten. Om programföretagen inte uppfyller regeringens krav får granskningsnämnden meddela de förelägganden som behövs för att beslutet ska efterlevas. Ett föreläggande får förenas med vite (17 kap. 11 § första stycket 4 p. radio- och tv-lagen).

3. ÖVERGRIPANDE SYNPUNKTER PÅ ÅRETS REDOVISNINGAR

Nämnden konstaterar att SR, SVT och UR detta år har valt en gemensam innehållsdisposition vilket underlättar granskningen. Bolagen har i årets redovisningar även tagit fram nya mått, mätmetoder och indikatorer för flera områden, vissa av dessa är gemensamma för bolagen. I flera avseenden saknas dock gemensamma definitioner och gemensam utformning av bland annat statistik och nyckeltal.

Att definiera och operationalisera centrala begrepp

Trots att redovisningarna har förbättrats återstår mycket arbete. Centrala begrepp i tillstånds- och anslagsvillkoren är inte i alla delar definierade och operationaliserade. Nämnden noterar vad bolagen uttryckt i redovisningarna om att bolagen har för avsikt att utveckla redovisningarna ytterligare.

Tidsserier

SVT och SR har inte när de redovisar mått, som exempelvis sändningstimmar per kanal eller programkategori, på ett konsekvent sätt redovisat tidsserier som gör det möjligt att jämföra årets utfall med tidigare års. SR har uppgett i sin redovisning att från och med år 2014 redovisas bolagets marksända tid i FM och DAB på ett nytt sätt. Detta är en del av det arbete programbolagen startade i enlighet med anslagsvillkorens krav på en mer gemensam redovisningsform. Bolagen har av samma anledning även antagit vissa nya gemensamma mått och mätmetoder i de delar som gäller resursförbrukning, effektivitet och produktivitet.

Redovisningarna i kapitel 2 och 3 – vad bolagen vill och vad bolagen bidragit med

I kapitlen 2 och 3 i redovisningarna beskriver bolagen vad de vill samt vad de har bidragit med under år 2014. SR och SVT presenterar indikatorer i kapitel 3 och använder mätningarna som nyckeltal för effektivitet. Detta är ett positivt steg i utvecklingen av arbetet med att definiera och operationalisera centrala begrepp i villkoren samt mäta och redovisa olika indikatorer på kvaliteten och särarten i programutbudet. Det är dock inte tydligt hur flertalet av de indikatorer som är framtagna hör till konkreta villkor som bolagen har att följa.

Redovisning vad gäller resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet

Formerna för redovisning av intäkter och kostnader skiljer sig mellan bolagen. Se stycke 5.1 för närmare beskrivning.

Redovisning av utbud i marknätet

Nämnden noterar att tabellerna i SR: redovisning har en tydligare rubricering än under förra tillståndsperioden av vad som avser sändningar i marknätet. Det underlättar nämndens granskning av hur bolaget uppfyllt villkoren i sändningstillståndet.

Villkor som inte är redovisade

Granskningsnämnden konstaterar att bolagen i sina respektive redovisningar i några fall inte har kommenterat vissa eller delar av villkor som uppställs i anslagsvillkor respektive sändningstillstånd och som ligger utanför de fokusområden som nämnden har valt att särskilt analysera. Detta har påtalats för bolagen vid myndighetens beredning av ärendena och bolagen förväntas till nästa år att i sina redovisningar redovisa samtliga villkor.

4. ALLMÄNNA SYNPUNKTER INFÖR KOMMANDE REDOVISNINGAR

Nämnden anser att redovisningarna bör utvecklas ytterligare i enlighet med de villkor som anges i bolagens anslagsvillkor under rubriken Redovisning och revision. Det krävs för att redovisningarna ska bli fullt ut granskningsbara och för att nämnden på bästa sätt ska kunna fullgöra sitt uppdrag att bedöma om bolagen har uppfyllt sina public service-uppdrag. I detta avsnitt sammanfattas vad nämnden anser att bolagen bör beakta när det gäller redovisningsformerna inför kommande redovisningar.

4.1.1. Bolagen ska redovisa hur samtliga villkor har uppfyllts

Bolagen ska enligt anslagsvillkoren redovisa samtliga verksamhets- och programområden och hur det säkerställts att all verksamhet uppfyller de krav som ställs på företagen i sändningstillstånd och anslagsvillkor. Redovisningarna bör på ett lättillgängligt sätt redogöra för samtliga villkor bolagen har att följa och hur bolagen uppfyllt villkoren.

Nämnden anser att vissa villkor kräver mer detaljerad redovisning än andra för att nämnden ska kunna bedöma om uppdraget är uppfyllt. De så kallade innehållsvillkoren i sändningstillstånden fordrar att bolagen definierar centrala begrepp, tar fram mått som kan visa på hur villkoren uppfyllts i olika delar samt kommenterar och analyserar utfallet av mätningarna i relation till bolagens egna mål samt tidigare års mätningar. Detta för att det ska bli möjligt att fullt ut bedöma om bolagen uppfyllt villkoren och för att följa utvecklingen över tid.

4.1.2. Gemensam redovisningsform

För ökad granskningsbarhet och jämförbarhet, inom bolagen och bolagen emellan, bör SR, SVT och UR så långt som möjligt gemensamt definiera och operationalisera centrala begrepp i villkoren och ta fram gemensamma resultatmått och indikatorer som redovisar hur bolagen uppfyllt villkoren. Det räcker inte att ha en innehållsförteckning med samma rubriker, det bör finnas en systematisk gemensam redovisningsform, punkt för punkt om möjligt, som innehåller samma slags mått och värden.

En redovisning bör enligt nämndens uppfattning innehålla en blandning av beskrivande text, nyckeltal baserade på olika intäkts- eller kostnadsposter, samt statistik i tabellform eller motsvarande uppställningar där bolagen redovisar exempelvis antalet sända timmar uppdelat på förstasändningar och reprisar eller statistik över programtimmar fördelade på olika programkategorier. Enligt granskningsnämndens mening bör bolagen alltså samordna detta och så långt möjligt redovisa samma slags nyckeltal, statistik med mera och företrädesvis i samma format.

4.1.3. Att operationalisera

Med att definiera och operationalisera centrala begrepp menar nämnden att bolagen ska konkretisera och uppge vad exempelvis begrepp som mångfald och spegling *konkret* innebär i bolagens respektive verksamheter. Utan en sådan operationalisering/konkretisering kan bolagen svårigen ta fram indikatorer som mäter resultat i förhållande till uppsatta mål och det är svårt för utomstående att utifrån redovisade indikatorer bedöma om ett villkor är uppfyllt. Bolagen bör i sammanhanget även uppge vad de framtagna indikatorerna ska visa för att villkoren enligt bolagen kan anses vara

uppfyllda, det vill säga vad bolagen har för mål, samt kommentera och analysera utfallet av mätningarna i förhållande till målen och tidigare års mätningar.

4.1.4. Resultatmått/indikatorer/nyckeltal för att visa produktivitet och effektivitet i verksamheten samt kvalitet och särart i programutbudet

Enligt bolagens anslagsvillkor ska verksamheten bedrivas rationellt. Bolagen ska kontinuerligt vidta åtgärder som syftar till ökad effektivitet och produktivitet. För att visa att verksamheten är produktiv och effektiv med de resurser som tillförs verksamheten genom den lagstadgade radio- och tv-avgiften ska bolagen bland annat ange olika nyckeltal som används för att mäta verksamheten i dessa hänseenden. Vidare anges att bolagen ska ta fram konkreta uppföljningsbara resultatmått samt mäta och redovisa olika indikatorer på kvaliteten och särarten i programutbudet.

Nämnden konstaterar att det i anslagsvillkoren återfinns krav på såväl resultatmått som indikator och nyckeltal utan att det i anslagsvillkoren lämnas någon närmare anvisning för bolagen vad som bör skilja de olika måtten åt. Enligt nämndens uppfattning får det dock anses finnas en bärande idé som är gemensam för alla begreppen i detta sammanhang, nämligen att de utgör mått som ska visa på i vilken utsträckning public service-bolagen uppfyller kraven i sändningstillstånden och anslagsvillkoren.

Nämnden anser att bolagen bör ta fasta på följande punkter vid redovisningen av sådana mått.

- Det ska framgå hur bolagen definierat centrala begrepp i de villkor måtten avser att redovisa.
- Det ska finnas en analys av måttens relevans. Det ska framgå varför ett visst mått används och på vilket sätt bolaget menar att det visar på att ett villkor är uppfyllt.
- Det ska finnas angivet en tydlig målbild för när bolaget anser att måtten visar på tillfredsställande resultat.
- Måtten ska vara *mätbara*.
- Måtten ska vara *uppföljningsbara*, det vill säga jämförelse mellan mätningar vid olika tillfällen är möjliga bland annat genom att måtten används på samma sätt flera perioder i följd.
- Måtten ska redovisas så att läsaren kan följa utvecklingen över tid.
- Det ska finnas en analys av mätningarnas utfall.
- Det ska anges en tydlig plan för hur målbilden ska uppfyllas i de fall den inte redan är uppnådd.

4.1.5. Särskilt om nyckeltal för produktivitet

Bolagen bör enligt nämndens mening redovisa så kallade traditionella produktivitetsmått såsom exempelvis snittkostnad per producerad timme för olika programkategorier. Tillsammans med en analys av nyckeltalens relevans och förändring över tid skulle nyckeltalen bidra till en ökad insyn och öppenhet kring hur de avgiftsmedel som tilldelats bolagen kommit till användning. Se vidare i avsnitt 5.2.

4.1.6. Redovisningarna i kapitel 2 och 3 – vad bolagen vill och bidragit med

Det är inte tydligt hur flertalet av de indikatorer som SR och SVT redovisar i kapitel 3 visar på att villkoren i sändningstillstånd och anslagsvillkor är uppfyllda. Alla tre bolagen bör i större utsträckning än vad som är fallet i årets redovisningar presentera indikatorer så att de på ett mer direkt sätt visar hur villkoren är uppfyllda. Sådana mått bör på ett konsekvent sätt anges och analyseras i de kapitel som indikatorerna har relevans för.

Som konkret exempel kan nämnas att SR i kapitel 3 redovisar åtminstone två nya indikatorer som har bäring på redovisningen av mångfald och spegling i kapitel 7.1 i redovisningen. I kapitel 7.1 framgår dock inte att indikatorerna är framtagna eller hur SR anser att dessa kommer att visa på hur villkoret i dessa delar är uppfyllt.

4.1.7. Tidsserier

När bolagen redovisar mått, exempelvis sändningstimmar per kanal eller programkategorier, bör tidsserier så långt möjligt presenteras så att det även i början av en tillståndsperiod går att jämföra årets utfall med tidigare års. När det finns tidsserier som visar i vilken riktning utvecklingen går, blir det som ska mätas, exempelvis sändningstimmar, publikattityder eller kostnader, möjligt att närmare förstå och analysera. Sådana analyser förmedlar viktiga erfarenheter av verksamheten och bör över tid även kunna fungera som ett styrmedel i verksamheterna.

Att på det sätt bolagen i flera avseenden har gjort, nämligen att ändra sätt att mäta i samband med att en ny tillståndsperiod inleds, är givetvis att föredra framför att ändra mitt i en tillståndsperiod. Av det följer också att det inte på något enkelt sätt går att redovisa historisk data. Nämnden vill dock betona att i de av delar av redovisningarna där bolagen inte har infört nya mätmetoder, och villkoren inte heller förändrats på ett avgörande sätt, bör bolagen redovisa tidsserier bakåt.

Som konkret exempel där nämnden ser förbättringspotential kan nämnas att SVT i kapitel 7.4 redovisar utbud för barn och unga i antal sändningstimmar. Nämnden anser att SVT, trots att det är ny tillståndsperiod, bör redovisa en tidsserie som gör det möjligt att jämföra 2014 års utbud för barn och unga med tidigare års utbud. Ett annat exempel i SVT:s redovisning är diagrammet på s. 21 i redovisningen som utvisar årets totala sändningstid i förstasändningar och repris.

I UR:s redovisning presenteras nästan genomgående tidsserier om 3 år vilket nämnden anser ger ett stort mervärde i bolagets redovisning. Bolagen skulle med fördel kunna visa längre tidsserier, såsom 5 år.

4.1.8. Särskilt om barn och unga

För de villkor som särskilt pekar ut målgrupperna barn och unga anser nämnden att bolagen bör redovisa på ett sådant sätt att det blir möjligt att ta ställning till om bolagen har uppfyllt villkoren för barn *respektive* unga. Dessa målgruppers behov skiljer sig åt då de enligt bolagens egna definitioner kan innefatta åldrar mellan 0 och 19 år.

Nämnden anser också att bolagen bör ta fram gemensamma definitioner för vad som avses med barn respektive unga.

4.1.9. Särskilt om resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet

I kapitel 5 ger nämnden rekommendationer och vägledning till public service-bolagen inför kommande redovisningar av resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet. När det gäller redovisning av nyckeltal för effektivitet och produktivitet har nämnden i samma kapitel även sammanställt en rad kriterier utifrån vilka nämnden har utvärderat om nyckeltalen visar på effektivitet och produktivitet.

5. GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

5.1. Synpunkter på årets redovisningar vad gäller resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet

Nedan anges närmare på vilket sätt redovisningarna skiljer sig åt samt granskningsnämndens rekommendationer för redovisningen.

Intäkter

Bolagen har redovisat sina intäkter på olika sätt. SVT sammanställer bolagets samtliga intäkter där det framgår vad som är intäktsförda avgiftsmedel, övriga intäkter vid sidan av avgiftsmedel och intäkter från sidoverksamheter. Även UR sammanställer bolagets samtliga intäkter, men redovisar medelsavstående till RIKAB och SRF gemensamt och tydliggör inte heller de totala anslagna medlen från rundradiokontot i sammanställningen. SR redovisar ingen sammanställning av samtliga intäkter utan separerar redovisningen av avgiftsmedel, övriga intäkter vid sidan av avgiftsmedel och intäkter från sidoverksamheter. Granskningsnämnden anser att det vore önskvärt att de tre programföretagen antog en mer likartad redovisningsform för sina intäkter. SVT:s redovisning av intäkter ger en tydlig bild av bolagets samtliga intäkter, vilket är att föredra.

Bolagens totala kostnader

Även bolagens redovisningar av kostnader skiljer sig åt. SVT redogör för en sammanställning av bolagets samtliga kostnader, inklusive sidoverksamheter fördelad på kategorierna programproduktion (broadcast), programproduktion (internet), distribution, investeringar, gemensamma kostnader samt sidoverksamhet. Dock redovisas inte de totala kostnaderna uttryckligen. UR har en liknande redovisning av kostnader som även tydliggör bolagets totala medelsanvändning. SR redovisar bolagets totala medelsanvändning, dels uppdelad på programproduktion, distribution, investeringskostnader samt övriga kostnader, dels uppdelad på personal, medverkande, programavtal, distribution/kontribution, lokaler samt övriga kostnader. Kostnaderna för sidoverksamheter redovisar SR separat. Granskningsnämnden anser att det vore fördelaktigt att de tre programföretagen antog en mer likartad redovisningsform för sina kostnader och att denna med fördel kan utformas på liknande sätt som den föreslagna redovisningen för intäkter ovan.

Kostnader per programkategori

Vidare noterar nämnden skillnader i bolagens form för redovisning av kostnader per programkategori där SR har fördelat den totala medelsanvändningen (inklusive de gemensamma kostnaderna, exklusive kostnader för sidoverksamheter) på bolagets olika programkategorier medan SVT och UR endast har fördelat programproduktionskostnaderna. Granskningsnämnden anser att en fullständig kostnadsfördelning likt den SR redovisat är att föredra.

Medel som tilldelas programproduktion

Ytterligare ett område där bolagens redovisningsformer skiljer sig åt är SR:s och SVT:s redovisning av hur stor andel av tilldelade avgiftsmedel som gått till programproduktionen, vilket bolagen angivit som ett produktivitetmått. SR redovisar att programproduktionen stått för 62,8 procent av kostnaderna år 2014. Denna siffra är beräknad på SR:s totala medelsanvändning och inkluderar inte kostnader för sidoverksamheter. SVT, å andra sidan, redovisar att programproduktionen stått för 75

procent av kostnaderna år 2014, vilket nämnden noterar är beräknat på de totala kostnaderna, inklusive SVT:s kostnader för sidoverksamheter. Granskningsnämnden anser att måttet för produktivitet, som bolagen uppger är ett gemensamt mått, bör mätas och redovisas på samma sätt.

5.2. Rekommendation inför kommande redovisningar av resursförbrukning, kostnads-effektivitet och produktivitet

I SR:s, SVT:s och UR:s anslagsvillkor anges att bolagen i samverkan ska utveckla sin redovisning med inriktning på att så långt som möjligt åstadkomma en gemensam redovisningsform som kan tas i bruk i redovisningen för år 2014 (ur punkt 18, 21 respektive 19 i anslagsvillkoren).

Granskningsnämnden anser att det är möjligt för bolagen att i högre grad åstadkomma en gemensam redovisningsform avseende resursanvändningen i bolagen. Nämnden har dock förståelse för att resursanvändningen skiljer sig åt mellan bolagen beroende på att verksamheterna i sig skiljer sig åt. Mot bakgrund av att nämnden anser att det trots olika slags verksamheter är möjligt att åstadkomma en i högre grad gemensam redovisningsform avseende resursförbrukningen i verksamheterna, ger granskningsnämnden följande rekommendationer.

Intäkter och kostnader

I redovisningen av intäkter och kostnader anser nämnden särskilt att kommande redovisningar bör inkludera följande punkter för en ökad tydlighet och jämförbarhet, såväl över tid som bolagen emellan.

- En sammanställning av bolagets samtliga intäkter i vilken det tydligt framgår totalt erhållna avgiftsmedel, totalt intäktsförda avgiftsmedel, totala övriga intäkter vid sidan av avgiftsmedel (exklusive intäkter från sidoverksamheter) och totala intäkter från sidoverksamheter.
- En sammanställning av bolagets samtliga kostnader i vilken det tydligt framgår hur avgiftsmedlen har använts samt kostnader för sidoverksamheter. Kostnaderna kan fördelas på olika kategorier av program och redovisningen bör tydliggöra vilka kostnader, såväl direkta som indirekta, som ingår i respektive kategori.
- En separat sammanställning av bolagets totala intäkter och kostnader för sidoverksamheter som mer detaljerat redogör för intäkter såväl som kostnader för varje sidoverksamhet i bolaget.
- En separat sammanställning av bolagets totala intäkter vid sidan av avgiftsmedel som mer detaljerat redogör för vad intäkterna består av.
- Historiska data för samtliga ovanstående punkter för att tydliggöra bolagets utveckling över tid.

Resursförbrukning per programkategori

I redovisningen av resursförbrukning per programkategori bör samtliga kostnader, direkta och indirekta kostnader, fördelas på programkategorierna för att ge en tydligare bild av respektive programkategoris totala andel av kostnaderna.

Nyckeltal för effektivitet och produktivitet

I sin bedömning av redovisningen av nyckeltal för effektivitet och produktivitet har granskningsnämnden sammanställt en rad kriterier utifrån vilka nyckeltalen kan utformas. Bland kriterierna ingår att presenterade nyckeltal bör vara uppföljningsbara samt att historik över nyckeltalens utfall bör presenteras och kommenteras för att tydliggöra utvecklingen över tid av det som mäts genom nyckeltalen. Vidare bör ett resonemang kring nyckeltalens relevans presenteras för att öka granskningsbarheten av nyckeltalen. Kriterierna för nyckeltalen anges i avsnittet 5.3.1 Effektivitet och produktivitet.

5.3. Fullgörande av uppdraget om resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet

5.3.1. Effektivitet och produktivitet

SR och SVT får anses endast delvis ha uppfyllt kravet på att redovisa hur uppdraget har fullgjorts med avseende på nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet (ur punkt 18 respektive 21 i anslagsvillkoren). Både SR och SVT presenterar resultat från publikundersökningar som mått på effektivitet och SVT presenterar även en analys av måttens relevans och de uppmätta värdena i förhållande till uppsatta mål. Nämnden anser att bolagen i kommande redovisning kan sätta uppmätta värden i förhållande till exempelvis kostnader. Vidare presenterar SR och SVT bland annat programproduktionens kostnadsandel som mått på produktivitet. Nämnden anser att bolagen i kommande redovisning bör presentera nyckeltal för produktivitet som tar hänsyn till vad effekten blir av att öka programproduktionskostnaderna.

Granskningsnämnden anser att SR och SVT kan anses ha uppfyllt kravet att kontinuerligt vidta åtgärder som syftar till ökad effektivitet och produktivitet i punkt 1 i anslagsvillkoren, enligt de nyckeltal för effektivitet och produktivitet som bolagen presenterat. I kommande redovisning anser nämnden att SR och SVT bör presentera utvecklingen av den uppmätta effektiviteten och produktiviteten för att tydliggöra effekterna av de åtgärder som vidtagits.

Granskningsnämnden anser att UR, genom att redovisa genomsnittlig kostnad per producerad och sänd radio- respektive tv-timme, har tagit fram nyckeltal som visar på produktivitet. UR kan dock inte anses ha uppfyllt kravet på att redovisa hur uppdraget har fullgjorts med avseende på nyckeltal som visar på effektivitet. Mot bakgrund av att UR inte har redovisat nyckeltal för effektivitet anser granskningsnämnden att det inte går att närmare avgöra om UR har uppfyllt kravet i punkt 1 i anslagsvillkoren att kontinuerligt vidta åtgärder som syftar till att öka den. UR har inte heller visat att de vidtagit åtgärder som syftar till ökad produktivitet.

Villkor

Programföretagen ska redovisa och kommentera hur uppdraget fullgjorts med avseende på bland annat volym, kostnader och intäkter samt nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet (punkt 18, 21 respektive 19 i anslagsvillkoren).

Programföretagen ska kontinuerligt vidta åtgärder som syftar till ökad effektivitet och produktivitet. Ett led i detta är att söka nya samarbetsområden med de övriga två programföretagen (punkt 1 i respektive anslagsvillkor).

Granskningsnämndens kriterier för redovisning av nyckeltal för effektivitet och produktivitet

Granskningsnämnden har i sin bedömning av anslagsvillkoret (punkt 18, 21 respektive 19 i anslagsvillkoren) för redovisning av nyckeltal för effektivitet och produktivitet särskilt studerat nyckeltalens utformning utifrån kriterierna nedan. Ju fler av kriterierna för redovisningen av nyckeltalen som är uppfyllda, desto tydligare kan bolagets uppdrag bedömas.

Kriterier:

- Presenterade nyckeltal är *mätbara*.
- Presenterade nyckeltal är *uppföljningsbara*, det vill säga jämförelser mellan mätningar vid olika tillfällen är möjliga bland annat genom att nyckeltalen mäts på samma sätt flera perioder i följd.
- En analys kring nyckeltalens *relevans* är presenterad som förtydligar:
 - vilka variabler som använts som mått på nyckeltalet,
 - bakomliggande antaganden för nyckeltalet,
 - relationen mellan presenterade nyckeltal och uppdraget för att förmedla väsentlig information och erfarenheter av verksamheten,
 - huruvida olika variabler bör sättas i relation till varandra, exempelvis:
 - publikens upplevda värde (t.ex. samhällsvärde eller individuellt värde), genomslag (t.ex. användning eller räckvidd) och kostnader för att på ett lämpligt sätt visa om verksamheten bedrivits mer effektivt,
 - *ingående värden* och *producerade värden* för att på ett lämpligt sätt visa om verksamheten bedrivits mer produktivt.
- En tydlig *målbild* för verksamhetens uppfyllelse av nyckeltalet är presenterad.
- *Historik* är presenterad för tydliggörande av nyckeltalets utveckling över tid.
- En analys kring nyckeltalets *utfall i relation till målbilden* och uppdraget är presenterad.
- En tydlig *plan* är presenterad för hur målbilden ska uppfyllas i de fall den inte redan är uppnådd.

Nämnden anser vidare att redovisningarna utöver andra eventuella mått även bör innehålla så kallade traditionella produktivetsmått såsom exempelvis snittkostnad per producerad radio- eller tv-timme för olika programkategorier.

Uppfyllelse – SR

SR skriver i sin redovisning att effektivitet kan delas in i inre och yttre effektivitet där den inre effektiviteten speglar produktivitet och att den yttre effektiviteten beskriver hur väl mottagarnas behov uppfylls.

Nyckeltal för effektivitet

För den yttre effektiviteten delar SR upp effektivitetsmättet i två delar, individuell nytta och samhällsnytta. Dessa mäts och redovisas utifrån undersökningarna Novus group attitydsundersökning samt TNS Sifundersökning. SR skriver inledningsvis att en indikator som sammanfattar hur publiken uppfattar SR:s effektivitet är frågan om SR är värt pengarna. 73 procent svarar ja på frågan vilket är det högsta värdet sedan mätningarna började. Vidare redovisar SR följande indikatorer på samhällsnytta.

- 86 % anser att Sveriges Radio har ett stort eller ganska stort värde för samhället i stort
- 91 % anser att Sveriges Radio är viktigt för nyhetsförmedling generellt
- 82 % anser att Sveriges Radio är viktigt för lokala nyheter
- 82 % anser att Sveriges Radio har trovärdiga nyhetssändningar
- 87 % anser att Sverige Radio är viktigt för trafikinformation
- 81 % anser att Sveriges Radio sänder snabb och pålitlig information vid olyckor, elavbrott och oväder
- 56 % anser att Sverigesradio.se är en viktig nyhetskälla
- 65 % anser att Sveriges Radio ger plats åt olika åsikter
- 62 % anser att Sveriges Radio erbjuder mångfald i sitt programutbud
- 48 % anser att Sveriges Radios programinnehåll speglar mångfalden i det svenska samhället

Vidare redovisar SR följande strategiska utvecklingsområden för tillståndsperioden som företagsledningen formulerat och som bolaget förväntar kommer ha en positiv påverkan på några av indikatorerna i kommande års mätningar:

- Spegla Sverige som det ser ut – förväntas påverka indikatorerna kopplat till mångfald.
- Spela en avgörande roll i det demokratiska samhället – förväntas bibehålla den höga nivån av indikatorn om Sveriges Radios värde för samhället i stort.

SR redovisar följande indikatorer på individnytta.

- 72 % anser att Sveriges Radio har en stort eller mycket stort värde för dem personligen
- 67 % anser att de får ny kunskap genom att lyssna på Sveriges Radio
- 74 % anser att Sveriges Radio är viktigt för kulturupplevelser
- 47 % anser att Sveriges Radio har ett brett utbud av kultur
- 35 % hittar kultur som hen tycker om
- 61 % anser att Sveriges Radio sänder program ”från min del av landet”
- 51 % svarar att Sveriges Radio ”ger mig kunskap om Europa”
- 51 % svarar att Sveriges Radio ”ger mig kunskap om världen utanför Europa”
- 47 % hör ofta diskussioner om aktuella ämnen första gången i Sveriges Radio
- 60 % upplever Sveriges Radio som nära sin verklighet
- 52 % har svarat att Sveriges Radio ger dem kunskap om olika människors liv och villkor i Sverige

Vidare redovisar SR följande utvecklingsområden som företagsledningen formulerat, som syftar till att öka tillgängligheten och användandet av SR:s innehåll och som bolaget förväntar kommer ha en positiv påverkan på några av indikatorerna i kommande års mätningar.

- Särskilt möta behoven hos den allt mer mobila och uppkopplade publiken.
- Öka möjligheterna för publiken att ta del av SR:s utbud marksänt, digitalt och socialt.
- Arbeta strategiskt för att även fortsättningsvis ge publiken de avgörande ögonblicken.

SR har getts möjlighet att utveckla resonemanget kring varför de presenterade nyckeltalen på effektivitet inte inkluderar förbrukade resurser. SR svarar bland annat följande.

SR har valt att använda objektiv kvalitet (samhällsnytta) respektive subjektiv kvalitet (individnytta) som effektivitetsmått. Ett nyckeltal på effektivitet som inkluderar förbrukade resurser skulle vara intressant om effektmålet i sig kunde översättas i monetära termer, eller i alla fall i kvantifierbara mått, men det har visat sig ogörligt.

Granskningsnämnden anser att SR, genom att presentera nyckeltal i form av resultat från publikundersökningar, delvis uppfyllt villkoret att redovisa nyckeltal som visar effektivitet enligt punkt 18 i anslagsvillkoren. Nämnden anser att SR på ett tydligare sätt kan visa nyckeltal på effektivitet genom att sätta de mått som redan finns tillgängliga i redovisningen för exempelvis publikens upplevda värde, genomslag och kostnader i relation till varandra. Nämnden anser att detta inte måste innebära att effekten behöver översättas i monetära termer utan att en jämförelse av de olika måttens utveckling över tid i förhållande till varandra kan ge en god indikation på effektivitetens utveckling. Vidare anser nämnden att SR bör öka granskningsbarheten av nyckeltalen genom att tydliggöra vilken målsättning bolaget har för de värden som presenteras i publikundersökningarna samt redovisa historiska data för uppmätta nyckeltal.

Nyckeltal för produktivitet

Gällande resultatmått för produktivitet har SR skrivit i sin redovisning att ett traditionellt produktivetsmått (förhållandet mellan tillförda resurser och producerad mängd) inte är relevant för Sveriges Radio, vars mätbara produkt är sändningstimmar. SR har getts möjlighet att utveckla det bakomliggande resonemanget till detta påstående och har svarat följande.

Det huvudsakliga argumentet till varför kvoten mellan kvantitet och resurser inte är relevant är att det produktivetsarbete som bedrivs inom SR fokuserar på att höja utbudets kvalitet och tillgänglighet, inte på att öka kvantiteten. Att minska resurserna eller producera större mängd timmar skulle inte automatiskt höja kvaliteten på programmen, snarare motsatsen. Att då ha ett produktivetsmått som förbättras vid försämrade måluppfyllelse är inte meningsfullt. De senaste åren har till exempel antalet utrikeskorrespondenter ökat utan att antalet sändningstimmar ökat. Nyhetsbevakningen har blivit bättre, men enligt ett traditionellt produktivetsmått skulle produktiviteten ha försämrats. Ett ytterligare argument mot det traditionella produktivetsmålet är att det är ett relativt mått och därför enbart meningsfullt vid jämförelser av prestationer som är identiska eller i alla fall mycket lika, vilket inte är fallet med de olika delarna av SR:s utbud.

Nämnden anser inte att det finns någon målkonflikt såvitt avser redovisningen av mängden producerade timmar och kostnaden per sänd timme och kravet på kvalitet i verksamheten. Om SR exempelvis satsar avgiftsmedel på att förstärka utrikesbevakningen, men detta samtidigt innebär att

bolaget inte kan sända lika många timmar, bör bolaget i public service-redovisningen förklara detta, exempelvis med att den satsning bolaget gjort har inneburit att bolaget fått skära ned antalet sända timmar. Det står bolaget fritt att göra sina egna prioriteringar inom ramen sitt uppdrag. Därför anser nämnden, trots de invändningar som SR har fört fram, att det vore värdefullt om bolaget även redovisade ett så kallat traditionellt produktivetsmått såsom exempelvis snittkostnad per producerad radiotimme för olika programkategorier. Tillsammans med en analys av nyckeltalets relevans skulle detta bidra till en ökad insyn och öppenhet av hur de avgiftsmedel som tilldelats SR kommit till användning.

SR beskriver i public service-redovisningen att produktivitet kan delas in i följande fyra produktivetsmått:

- **Resurser för programproduktion:** SR redovisar att omfördelningen av resurser till programproduktion ger ett mått över tid som visar på hur SR har ökat produktiviteten. År 2014 var andelen resurser för programproduktion 62,8%.
- **Resurser för utveckling:** I redovisningen beskriver SR hur kontinuerlig produktionsutveckling syftar till att utveckla arbetssätt och arbetsverktyg vilket möjliggör för SR att arbeta effektivt och ändamålsenligt i produktionen och ha tillgång till rätt information vid rätt tillfälle. SR uppger att satsningar görs inom publicistik och teknik och att den totala omfattningen av planerade satsningar under perioden 2015–2019 motsvarar cirka 7,5 % av SR:s årliga anslagsmedel.
- **Upphandlingsgrad:** Ett av produktivetsmått som presenteras i redovisningen handlar om den upphandlingsgrad som SR har haft på sina inköp. SR presenterar en väntad kostnadsreduktion på ca 10 % vid bibehållen eller stärkt kvalitet till följd av offentliga upphandlingar samt att målsättningen är att hålla en upphandlingsgrad på minst 80 %. År 2014 redovisar SR en upphandlingsgrad på 90 %.
- **Investeringar:** SR beskriver att det finns en investeringsprocess som syftar till att de investeringar som väljs ut är de som ger mest värde och att investeringar genomförs på effektivast möjliga sätt i förhållande till befintliga resurser.

Granskningsnämnden anser att SR delvis har uppfyllt villkoret att redovisa nyckeltal som visar produktivitet enligt punkt 18 i anslagsvillkoren. SR redovisar att en produktivetsökning sker om kostnader eller medel fördelas i en högre grad till programproduktionen. Nämnden anser att nyckeltalet bygger på antagandet att omfördelningen automatiskt ger ett mervärde. För att tydliggöra vad SR menar med en produktivetsökning kan SR med fördel presentera nyckeltal på produktivitet som tar hänsyn till vad effekten blir av en ökad fördelning till programproduktionen. Nämnden anser även att SR bör tydliggöra vad målbilden är för den ökade fördelningen till programproduktion samt presentera en analys kring nyckeltalets utfall i relation till målbilden och det övergripande uppdraget.

SR beskriver resurser för utveckling som ett produktivetsmått. Med liknande resonemang som för resurser för programproduktion anser nämnden att SR med fördel framöver tydligare kan redovisa nyckeltal på produktiviteten som tar hänsyn till vad effekten blir av att avsätta resurser för utveckling.

SR beskriver även ett nyckeltal för den upphandlingsgrad företaget har haft under 2014. Nämnden anser att SR har presenterat ett nyckeltal som ger tydliga indikationer på produktiviteten med avseende på upphandlingsförfarandet.

Gällande produktivetsmåttet för investeringar anser nämnden att SR behöver tydliggöra hur detta resultatmått kan mätas samt följas upp över tid.

För att öka granskningsbarheten av nyckeltalen anser nämnden att SR bör redovisa historiska data för samtliga presenterade nyckeltal.

Åtgärder för ökad effektivitet och produktivitet

SR beskriver att bolaget under år 2014 har formulerat en uppsättning strategiska utvecklingsområden för tillståndsperioden som förväntas ge en ökning av den individuella nyttan och samhällsnyttan och därmed påverka bolagets effektivitet positivt. Vidare beskriver SR i kapitel 9.2.3 de koncernsamarbeten och effektiviseringsåtgärder som bolaget vidtagit under året. Bland annat har SR tillsammans med SVT, UR och SRF, programföretagens gemensamma servicebolag, genomfört 15 större gemensamma upphandlingar. Vidare har SRF:s verksamhet skurits ner genom att innehållet i tjänsterna har ändrats och anpassats till programbolagens ändrade behov.

SR uppger även att bolaget över tid, genom olika åtgärder har kunnat omfördela resurser till programproduktionen, vilket därmed skulle öka bolagets produktivitet enligt det mått på produktivitet som SR presenterat. Bland annat uppger SR att gammal teknik har bytts ut.

Granskningsnämnden anser att SR kan anses ha uppfyllt kravet att kontinuerligt vidta åtgärder som syftar till ökad effektivitet och produktivitet i punkt 1 i anslagsvillkoren, enligt de nyckeltal för effektivitet och produktivitet som SR presenterat. I kommande redovisning anser nämnden att SR bör presentera utvecklingen av den uppmätta effektiviteten och produktiviteten för att tydliggöra effekterna av de åtgärder som vidtagits.

Uppfyllelse – SVT

Nyckeltal för effektivitet

Av bolagets redovisning för 2014 framgår det att SVT:s definition av effektivitet är uppfyllelsen av de strategiska målen värde och genomslag. Det strategiska målet för värde utgörs av samhällsvärde, individuellt värde samt professionell kvalitet. Det strategiska målet för genomslag utgörs av kännedom, räckvidd och användning. SVT har för varje del redovisat ett mål som fastslagits av bolagets styrelse samt företagets måluppfyllelse för år 2014. Som grund för SVT:s bedömning av måluppfyllelsen av dessa effektivetsmått har programföretaget utgått från fyra undersökningar: attitydundersökningen TNS/Sifo 2014, SOM, TNS Sifo – plattformundersökning samt MMS-undersökningen. SVT har inte redovisat någon historik av tidigare års måluppfyllelser på grund av olika skäl såsom att mätningarna är nya eller att de inte är helt jämförbara med tidigare år. SVT redovisar för år 2014 att samtliga sex mål uppfylldes inom felmarginalen.

Del av strategiskt mål	Mått	Mål	Utfall
Samhällsvärde	Andel som anser att SVT har ett mycket eller ganska stort värde för samhället i stort	75 %	83 %
Individuellt värde	Andel som anser att SVT har ett mycket eller ganska stort värde för sig personligen	67 %	67 %
Professionell kvalitet (mäts som förtroende)	Andel av bedömare som tagit ställning som har ett mycket eller ganska stort förtroende för SVT	80 %	81 %
Kännedom	Andel med kännedom om SVT:s befintliga tjänster/nya tjänster	90 % / 40 %	98 % / ~46 % ¹
Räckvidd	Andel som använder SVT en genomsnittlig vecka	90 %	89 % ²
Användning	Antal minuter användning av SVT per dag	50	54,6

Granskningsnämnden anser att SVT, genom att presentera nyckeltal i form av resultat från publikundersökningar, delvis uppfyllt villkoret att redovisa nyckeltal som visar effektivitet enligt punkt 21 i anslagsvillkoren. Nämnden anser att SVT på ett tydligare sätt kan visa nyckeltal för effektivitet genom att sätta de nyckeltal som redan finns tillgängliga i redovisningen för exempelvis publikens upplevda värde, genomslag och kostnader i relation till varandra. För att öka granskningsbarheten av nyckeltalen anser nämnden att SVT bör redovisa historiska data för samtliga presenterade nyckeltal. I övrigt anser nämnden att SVT på ett tydligt sätt presenterat en analys kring respektive nyckeltals relevans.

Nyckeltal för produktivitet

I likhet med SR använder SVT produktivitetetsmättet *resurser för programproduktion*. SVT har som målsättning att öka andelen kostnader som allokeras till programproduktion. Under 2014 låg denna andel på 75 %. SVT skriver att för att klara av att fullfölja målsättningen behöver företaget genomföra rationaliseringar och effektiviseringar. SVT uppger även att samtliga programbolag använder sig av ett nytt sätt att mäta kostnadsandelen som går till programproduktion och att det därför inte kan visas någon historik innan ett antal mätningar genomförts. SVT beskriver vidare vilka rationaliserings- och effektiviseringsarbeten som programföretaget bedrivit under året inom distribution, investeringar och gemensamma kostnader för att reducera kostnader som faller utanför programproduktionen.

¹ Av granskningsnämnden uträknat genomsnittligt utfall för de tre nya tjänsterna SVT Simulcast (61 %), Öppet arkiv (37 %) och SVT Flow (40 %).

² SVT uppger att utfallet är inom felmarginalen från det uppsatta målet

SVT uppger även att bolaget mäter hur stor del av den totala utgiften (utbetalningar till leverantörer) som går till leverantörer som har upphandlats och där avtal finns. Mätningen sker för alla de leverantörer där SVT handlar för mer än 630 000 kronor inklusive moms, gränsen för direktupphandling. Resultatet för år 2014, det första året som denna mätning genomförs, blev att inköpsandelen på avtal hamnade på 77,9 procent. SVT uppger att målsättningen framöver är att denna andel ska öka. Det framgår dock inte tydligt i redovisningen om detta mått är avsett som ett nyckeltal för produktivitet.

Granskningsnämnden anser att SVT delvis har uppfyllt villkoret att redovisa nyckeltal som visar produktivitet enligt punkt 21 i anslagsvillkoren. SVT redovisar att en produktivitetssökning sker om kostnader eller medel fördelas i en högre grad till programproduktionen. Nämnden anser att nyckeltalet bygger på antagandet att omfördelningen automatiskt ger ett mervärde. För att tydliggöra vad SVT menar med en produktivitetssökning kan SVT med fördel presentera nyckeltal på produktivitet som tar hänsyn till vad effekten blir av en ökad fördelning till programproduktionen. Vidare anser nämnden att SVT bör tydliggöra vad målbilden är i den ökade fördelningen till programproduktion samt presentera en analys kring nyckeltalets utfall i relation till målbilden och det övergripande uppdraget. För att öka nyckeltalets granskningsbarhet anser nämnden även att SVT bör redovisa historiska data för nyckeltalet.

Åtgärder för ökad effektivitet och produktivitet

SVT beskriver de insatser som företaget har gjort för att öka effektiviteten i kapitel 3 i public service-redovisningen. Bland dessa kan nämnas satsningen på valbevakningen, ökade satsningar på att skildra befolkningsvariationen och satsningar på tillgänglighet på alla plattformar.

SVT beskriver i kapitel 9.3 i public service-redovisningen åtgärder som bolaget vidtagit för att öka produktiviteten. Bland dessa nämns omförhandlade avtal för att hålla nere distributionskostnaderna, investeringar i två studior för att automatisera arbetsflöden i kontrollrummen och genomlysning av public service-bolagens gemensamma servicebolag SRF.

Granskningsnämnden anser att SVT kan anses ha uppfyllt kravet att kontinuerligt vidta åtgärder som syftar till ökad effektivitet och produktivitet i punkt 1 i anslagsvillkoren, enligt de nyckeltal på effektivitet och produktivitet som SVT presenterat. I kommande redovisning anser nämnden att SVT bör presentera utvecklingen av den uppmätta effektiviteten och produktiviteten för att tydliggöra effekterna av de åtgärder som vidtagits.

Uppfyllelse – UR

Nyckeltal för effektivitet

UR beskriver att det viktigaste när det kommer till effektivitet är användningen, nyttan över tid. Bolaget skriver även att det kan ta flera år innan nyttan kan utläsas. UR presenterar inget resultatmått på effektivitet i redovisningen men uppger att flera processer pågår inom bolaget för att fastställa indikatorer på mätbara effektmål. Vidare uppger UR att arbetet fortsätter för att hitta nyckeltal som kan beskriva hur UR bedriver och förflyttar verksamheten effektivt, för individuell nytta och

samhällsnytta. Bolaget har som målsättning att redovisa resultatmått eller nyckeltal till nästa redovisning.

Granskningsnämnden anser att UR inte kan anses ha uppfyllt kravet på att redovisa hur uppdraget har fullgjorts med avseende på nyckeltal som visar på effektivitet enligt punkt 19 i anslagsvillkoren. Nämnden anser att UR till nästa redovisning bör utveckla nyckeltal för effektivitet utformade enligt ovanstående lista med kriterier som nämnden särskilt observerar.

Nyckeltal för produktivitet

UR uppger att public service-bolagen kommer att fortsätta sina diskussioner för att finna gemensamma mått eller nyckeltal på produktivitet och effektivitet med målsättningen att i nästa års redovisning kunna visa mer. UR har dock valt att, utifrån den nya definitionen på programproduktionskostnader, räkna fram snittkostnader på sänd och producerad radio- och tv-timme. UR uppger också följande i en kompletterande kommentar.

UR anser att genomsnittlig kostnad per producerad och sänd radio- respektive tv-timme inte är ett relevant mått på produktivitet eftersom det inte finns samband mellan produktivitet och ett effektivt utfört public service-uppdrag, mer kvalitet eller tillgänglighet. De diskussioner som programbolagen fört inför public service-redovisningen har resulterat i samsyn att individuell nytta och samhällsnytta är det mest relevanta. Effekt, kvalitet, målgruppträff, nytta över tid och effektmål kring det är för UR överordnat. Det är alltså inget mål att producera fler timmar även om UR arbetar för att ha en så kostnadseffektiv produktion som möjligt.

Som nämnts tidigare i anslutning till bedömningen av SR:s nyckeltal för produktivitet, anser granskningsnämnden att redovisningarna bör, utöver eventuella andra mått, innehålla så kallade traditionella produktivetsmått såsom exempelvis snittkostnad per producerad radio- eller tv-timme för olika programkategorier. Granskningsnämnden anser mot den bakgrunden att UR, genom att redovisa genomsnittlig kostnad per producerad och sänd radio- respektive tv-timme, har tagit fram nyckeltal som visar på produktivitet i enlighet med punkt 19 i anslagsvillkoren. Redovisningarna framåt bör därför innehålla jämförelser av nyckeltalet med tidigare år.

Åtgärder för ökad effektivitet och produktivitet

UR beskriver i kapitel 9.4 de koncerngemensamma upphandlingar och effektiviseringsåtgärder som bolaget vidtagit under året. Bland annat uppger UR att bolaget under år 2014 påbörjat en förändring av ekonomistyrningsprocessen samt effektiviserat årsplaneprocessen. UR har även genomfört 15 större gemensamma upphandlingar tillsammans med SR, SVT och SRF.

Mot bakgrund av att UR inte har redovisat nyckeltal för effektivitet anser granskningsnämnden att det inte går att närmare avgöra om UR har uppfyllt kravet i punkt 1 i anslagsvillkoren att kontinuerligt vidta åtgärder som syftar till att öka den. UR har inte heller visat att de vidtagit åtgärder som syftar till ökad produktivitet.

5.3.2. Resursförbrukning per programkategori

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på att redovisa resursförbrukningen för respektive programkategori (ur punkt 18 i anslagsvillkoren).

Nämnden anser att SVT och UR endast delvis kan anses ha uppfyllt kravet på att redovisa resursförbrukningen för respektive programkategori, eftersom bolagen inte angivit hur vissa övergripande kostnader, såsom distribution och gemensamma kostnader, har fördelats på programkategorierna. I kommande redovisning anser nämnden att SVT och UR bör redogöra för en fullständig kostnadsfördelning där samtliga kostnadskategorier fördelas på programkategorierna.

Villkor

SR, SVT och UR ska i sina respektive public service-redovisningar uttrycka resursförbrukningen för respektive programkategori (ur punkt 18, 21 respektive 19 i anslagsvillkoren).

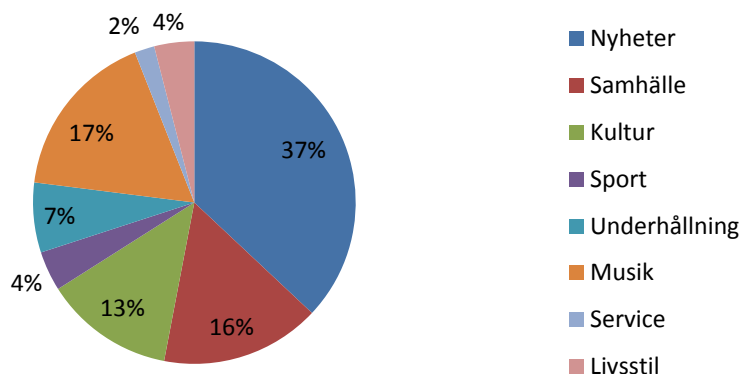
Uppfyllelse – SR

SR redovisar bolagets kostnader på totalt 2 578,7 miljoner kronor enligt följande (belopp anges i miljoner kronor).

Personal	1 297,8
Medverkande	296,2
Programavtal	169,7
Distribution/Kontribution	254,9
Lokaler	136,1
Övriga kostnader	424,1
Summa	2 578,7

Tabell 1: SR:s redovisade medelsanvändning 2014

Vidare redovisar SR respektive andel av de totala kostnaderna per programkategori enligt följande.

Figur 1: SR:s redovisade kostnadsandelar per programkategori, 2014

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på att redovisa resursförbrukningen för respektive programkategori i punkt 18 i anslagsvillkoren.

Uppfyllelse – SVT

SVT redovisar bolagets kostnader på totalt 4 593,3 miljoner kronor enligt följande (belopp anges i miljoner kronor).

Programproduktion, broadcast	3 184,1
Programproduktion, internet	264,1
Distribution	276,4
Investeringar	113,8
Gemensamma kostnader	690,4
Sidoverksamhet	64,5
Summa	4 593,3

Tabell 2: SVT:s redovisade kostnader, 2014

SVT redovisar övergripande vad som ingår i de olika kostnadskategorierna. Programproduktionskostnader utgörs av programproducerande enheter, programbeställande funktion, programavtal, webb-verksamhet, kostnad för kontribution samt kostnad för den kompletterande verksamheten på internet, vilket inkluderar drift- och utvecklingskostnader samt kostnader för program som är särskilt beställda för förstasändning på webben. Distributionskostnader utgörs av kostnader för distribution av marksändningar samt kostnad för internetdistribution. Investeringskostnader utgörs av kostnadsutfallet för investeringsverksamheten. De gemensamma kostnaderna består till största del av kostnader för ledningsenheterna ekonomi och teknik, kommunikation, HR, juridik samt strategi. Dessutom ingår bland annat lokalkostnader, centrala teknikkostnader och utbildningsverksamhet i de gemensamma kostnaderna.

Vidare redovisar SVT programproduktionskostnaderna för broadcast fördelade på programkategorier enligt följande (belopp anges i miljoner kronor).

Fiktion	618,2
Underhållning	561,9
Sport	423,1
Kultur och musik	196,9
Fritidsfakta	213,3
Vetenskapsfakta	94,3
Samhällsfakta	322,5
Nyheter	723,0
SVT Forum	23,7
Skarv, pausprogram	7,1
Summa	3 184

Tabell 3: SVT:s redovisade kostnader per programkategori

Granskningsnämnden anser att SVT endast delvis får anses ha uppfyllt kravet på att redovisa resursförbrukningen för respektive programkategori i punkt 21 i anslagsvillkoren. Eftersom endast kostnaderna för programproduktionen för broadcast har fördelats på programkategorierna anser nämnden att det saknas information om respektive programkategoris totala andel av kostnaderna. För att ge en rättvisande bild av varje programkategoris faktiska kostnad anser granskningsnämnden att SVT till kommande redovisning bör redogöra för en fullständig kostnadsfördelning där samtliga kostnadskategorier (inklusive gemensamma kostnader) fördelas på programkategorierna. Denna fördelning kan göras med hjälp av olika metoder, exempelvis självkostnadskalkylering.

Uppfyllelse – UR

UR redovisar bolagets kostnader på totalt 360,2 miljoner kronor enligt följande (belopp anges i miljoner kronor).

Programproduktionskostnader, inklusive pedagogisk utveckling och kontaktarbete	292,2
Distribution och kontribution	2,6
Övriga kostnader	60,4
Investering	5,0
Summa	360,2

Tabell 4: UR:s redovisade kostnader, 2014

UR beskriver att programproduktionskostnader inkluderar kostnader för radio, tv, text-tv samt pedagogisk utveckling och pedagogiskt användarstöd och att övriga kostnader innefattar företagsövergripande kostnader för exempelvis administration, ledning, marknadsföring och IT som inte förknippas med produktion.

Vidare redovisar UR produktionskostnaderna fördelade på UR:s utbildningsområden, vilka nämnden anser kan likställas med programkategorier i detta sammanhang, enligt följande (belopp anges i miljoner kronor).

Förskola	15
Ungdomsskola	140
Vuxenutbildning	0
Högskola	53
Folkhögskola och studieförbund	45
Folkbildning	39
Summa	292

Tabell 5: UR:s redovisade produktionskostnader 2014, fördelade på olika utbildningsområden

Granskningsnämnden anser att UR endast delvis får anses ha uppfyllt kravet på att redovisa resursförbrukningen för respektive programkategori (i UR:s fall utbildningsområde) i punkt 19 i anslagsvillkoren. Eftersom endast kostnaderna för programproduktionen har fördelats på utbildningsområdena anser nämnden att det saknas information om respektive utbildningsområdes totala andel av kostnaderna. UR uppger i redovisningen att bolaget valt att inte fördela vissa kostnadsslag som programproduktionskostnader och att anledningen till detta bland annat är att olika produktioner kräver olika slags resurser. Detta menar UR talar mot en fördelningsnyckel. Vidare menar UR att en fördelning av företagsövergripande kostnader skulle motverka målsättningen att visa programproduktionskostnader så tydligt och rättvisande som möjligt.

Mot bakgrund av ovanstående redogörelse anser granskningsnämnden dock att UR till kommande redovisning bör redogöra för en fullständig kostnadsfördelning där samtliga kostnadskategorier (inklusive övriga kostnader) fördelas på utbildningsområdena. Denna redovisning, menar nämnden, kan komplettera den redovisning som UR har i dagsläget där endast de ”direkta” programproduktionskostnaderna är redovisade per utbildningsområde. En fullständig kostnadsfördelning kan göras med hjälp av olika metoder, exempelvis självkostnadskalkylering.

5.3.3. Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet

Granskningsnämnden delar inte bolagens tolkning av vad som utgör kärnverksamhet i anslagsvillkorens mening. Mot bakgrund av att det är programföretagen själva som inom ramen för sitt redaktionella oberoende ska avgöra vad som utgör kärnverksamhet respektive kompletterande verksamhet, har dock granskningsnämnden på följande sätt bedömt uppfyllelsen utifrån bolagens egna definitioner.

SR, SVT och UR får, utifrån bolagens egen definition, endast delvis anses ha uppfyllt kravet på att särskilja vad som är att betrakta som kärnverksamhet och kompletterande verksamhet. Bolagen har i tilläggsuppgifter definierat vad de betraktar som kärnverksamhet men däremot endast gett exempel på vad de betraktar som kompletterande verksamhet. Granskningsnämnden anser att det inte går att närmare avgöra om SR, SVT och UR har uppfyllt kravet på att upprätthålla en god balans i omfattningen mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet, då detta inte tydligt framkommer i bolagens respektive redovisningar (punkt 8, 10 respektive 10 i anslagsvillkoren).

Enligt nämnden bör det i bolagens kommande redovisningar framgå vad bolagen anser är att betrakta som kärnverksamhet respektive kompletterande verksamhet samt vad bolagen anser är en god balans dem emellan. Vidare bör bolagen redogöra för balansen i omfattning mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet på ett sådant sätt som är jämförbart över tid, exempelvis genom att mäta de resurser som har tilldelats respektive verksamhet.

Villkor

För samtliga programföretag gäller att medlen ska användas för företagets kärnverksamhet, det vill säga att producera och sända radio- och/eller tv-program till allmänheten. Medlen ska också i förekommande fall användas till kompletterande verksamhet, det vill säga verksamhet som syftar till att utveckla och stödja kärnverksamheten och förbättra möjligheterna för allmänheten att tillgodogöra sig denna (punkt 2 i respektive anslagsvillkor).

SR, SVT och UR ska särskilja vad som är att betrakta som kärnverksamhet och kompletterande verksamhet och upprätthålla en god balans i omfattningen mellan dessa. Den kompletterande verksamheten ska utgå från och ha en tydlig koppling till kärnverksamheten (ur punkt 8, 10 respektive 10 i anslagsvillkoren).

Granskningsnämndens uppfattning om vad som är kärnverksamhet och kompletterande verksamhet

Granskningsnämnden ska utifrån bolagens redovisningar bedöma vad medlen använts till och om bolagen haft en god balans i omfattningen mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet. Medelsanvändningen och balansen mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet utgör

centrala villkor i anslagsvillkoren som reglerar vad bolagen får göra inom ramen för radio- och tv-avgiften. För att kunna bedöma kraven behöver begreppen definieras.

Kärnverksamhet är enligt anslagsvillkoren att producera och sända program. Med sändning bör enligt nämndens mening i detta sammanhang förstås en sändning riktad till allmänheten, vilken definieras i radio- och tv-lagen som en sändning som samtidigt och utan särskild begäran är tillgänglig för vem som helst som vill ta emot den. En sådan linjär sändning är inte begränsad till en viss plattform, såsom marknätet, utan kan även ske via satellit, över internet eller genom annan trådsändning.

Motsatsen till en linjär sändning är ett tillhandahållande på särskild begäran, vilket innebär att användaren själv bestämmer när ett program ska starta. Liksom för linjära sändningar kan tillhandahållanden på särskild begäran förekomma på olika plattformar. Den ordagranna tolkningen av anslagsvillkoren leder enligt nämndens uppfattning till slutsatsen att tjänster som tillhandahålls på särskild begäran, såsom så kallade play-tjänster, inte kan anses utgöra kärnverksamhet.

Uppfyllelse – SR, SVT och UR

Granskningsnämnden anser att det inte tillräckligt tydligt framgår i någon av de tre public service-redovisningarna vad respektive bolag betraktar som kärnverksamhet respektive kompletterande verksamhet. Det framgår inte heller vad bolagen anser är en god balans i omfattningen mellan kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten. Bolagen har därför getts möjlighet att redogöra för detta. I sina tilläggsuppgifter tar samtliga bolag upp hur definitionen av den kompletterande verksamheten har utvecklats under de senaste åren och hänvisar bland annat till regeringens propositioner *Radio och tv i allmänhetens tjänst 2002–2005* (prop. 2000/01:94), *Utveckling för oberoende och kvalitet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2010–2013* (prop. 2008/09:195) samt *Bildning och tillgänglighet – Radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019* (prop. 2012/13:164). Bolagen belyser även att mediaområdet är inne i en stor förändring till följd av teknisk utveckling och den förändrade medieanvändningen, vilket bland annat har tagit sig uttryck i att det är nödvändigt att kärnverksamheten tillgängliggörs på olika plattformar för att public service ska nå lyssnarna och tittarna. Detta menar bolagen innebär att begreppet *sända till allmänheten* har fått en annan betydelse än när begreppen kärnverksamhet och kompletterande verksamhet infördes år 2002. Mot denna bakgrund konstaterar SR, SVT och UR att bland annat följande verksamheter är att anse som en del av kärnverksamheten.

1. Sändning av hela kanaler i marksändningar samt på webben, antingen simultant med sändning i marknät eller i webbexklusiva kanaler.
2. Olika play-tjänster eller liknande där tidigare sända program finns för on demand.
3. Exklusiva program som ligger tillgängliga on demand.
4. Direktsändning över internet av enstaka event.

Gällande kompletterande verksamhet uppger SR följande.

Berwaldhallens konsertverksamhet inför publik är exempel på en kompletterande verksamhet. I vissa fall spelas konserter in och sänds i radio och är då kärnverksamhet. I andra fall görs ingen inspelning och är

därmed en kompletterande verksamhet. Ett annat exempel är Julkalendern där den fysiska julkalendern gör det möjligt för barnen i samband med lyssning på programmen att göra egna lucköppningar.

Gällande kompletterande verksamhet uppger SVT följande.

Verksamhet som till exempel text och bild i form av tv-tablåer och programinformationssidor eller interaktiva applikationer som har en koppling till och stödjer programmen är däremot att betrakta som kompletterande verksamhet.

Gällande kompletterande verksamhet uppger UR följande.

Verksamhet som till exempel text och bild i form av tv-tablåer och programinformationssidor eller interaktiva applikationer, lärarhandledningar och annat pedagogiskt stöd som har en koppling till och stödjer UR:s program är däremot att betrakta som kompletterande verksamhet.

I svaren pekar SR, SVT och UR på problematiken med att särskilt redovisa kostnader för den kompletterande verksamheten, bland annat eftersom dessa kostnader ofta är en naturlig del av programmets uppgift och en del av redaktionens arbete.

SR uppger även följande.

Sedan 2003 har SR en särskild avdelning, Digitala medier, som arbetar med att utveckla funktion och form på SRs websidor sverigesradio.se, barnsajten [Radioapan](http://radioapan.se) mm samt innehållsproduktion. Under senare år har samma avdelning även stått för företagets app-utveckling. Kostnaderna utgörs primärt av personalkostnader och konsultkostnader. Ungefär hälften av kostnaderna är relaterade till innehållsproduktion och hälften är relaterade till utvecklingsarbete. 2003 utgjorde Digitala mediernas verksamhet 0,92 % av Sveriges Radios totala kostnad. 2010 var motsvarande siffra 1,48 % och 2014 var den 2,11 %.

SVT uppger bland annat följande.

Under 2002 särredovisade SVT den del av programkostnaderna som inte gick till de analoga kanalerna SVT1 och SVT2. Det gällde då de digitala kanalerna SVT24, SVT Extra och Barnkanalen samt kostnader för text och webb. Dessa svarade för 4 % av de totala programkostnaderna. Övervägande delen av de kostnaderna var rena programkostnader, alltså lika med kärnverksamhet.

Mellan åren 2003-14 har SVT särredovisat kostnaderna för text och webb i förhållande till totala programkostnader. De kostnaderna har utvecklats från 2 till 8 % av de totala programkostnaderna. Liksom den tidigare redovisningen svarar den största delen av dessa kostnader för rena programkostnader, kärnverksamhet. De delar som exempelvis berör utveckling av appar, SVT Pejls grafikredovisningar, konceptutveckling av programsidor eller vidareutveckling av Bolibompa-sajten står inte ens för hälften av dessa kostnader.

UR hänvisar i sina tilläggsuppgifter till diagram 9.1.C och tabell 9.1.B på sidan 60 i public service-redovisningen och uppger att cirka fyra femtedelar av den totala summan verksamhetsmedel använts till kärnverksamheten och att cirka en femtedel använts till den kompletterande verksamheten. Nämnden noterar dock att den femtedel som UR uppger har använts till kompletterande verksamhet till synes innefattar företagsövergripande kostnader såsom exempelvis administration, ledning, marknadsföring och IT som inte förknippas med produktion, samt distribution och kontribution och att detta inte går i linje med vad UR exemplifierar som kompletterande verksamhet enligt ovan.

Inget av bolagen redovisar vad de anser vara en god balans i omfattning mellan kärnverksamheten och den kompletterande. Både SVT och UR uppger i sina svar att de anser sig ha en god balans mellan verksamheterna, dock utan att redogöra för på vilken grund.

Bedömning

Granskningsnämnden delar inte bolagens tolkning av vad som utgör kärnverksamhet i anslagsvillkorens mening. Att tillhandahålla program på särskild begäran kan enligt nämndens mening inte anses vara vad som i anslagsvillkoren avses med att sända program. Därmed kan sådana program som tillgängliggörs på särskild begäran (on demand, enligt bolagens definition ovan) inte utgöra kärnverksamhet. Mot bakgrund av att det är programföretagen själva som inom ramen för sitt redaktionella oberoende ska avgöra vad som utgör kärnverksamhet respektive kompletterande verksamhet, gör dock granskningsnämnden följande bedömning utifrån bolagens egna definitioner så som de kommit till uttryck i kompletterande svar.

SR, SVT och UR kan endast delvis anses ha uppfyllt kravet på att särskilja vad som är att betrakta som kärnverksamhet och kompletterande verksamhet i punkt 8, 10 respektive 10 i anslagsvillkoren. För att särskilja de två begreppen behövs tydliga definitioner. Bolagen har, i sina tilläggsuppgifter, definierat begreppet kärnverksamhet men ger däremot endast exempel på vad bolagen betraktar som kompletterande verksamhet. I kommande redovisning anser nämnden att SR, SVT och UR bör tydliggöra i sina respektive redovisningar vilka verksamheter som bolagen betraktar som kärnverksamhet respektive kompletterande verksamhet.

Vidare anser nämnden att det inte tillräckligt tydligt går att utläsa vilken omfattning bolagens kärnverksamhet respektive kompletterande verksamhet har haft. Det går därför inte att närmare avgöra om SR, SVT och UR har uppfyllt kravet på att upprätthålla en god balans i omfattningen mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet. Mot bakgrund av hur bolagen i sina tilläggsuppgifter har definierat kärnverksamhet förefaller de kompletterande verksamheternas respektive omfattning vara av förhållandevis ringa storlek. För att nämnden ska kunna bedöma balansen i omfattning mellan verksamheterna bör SR, SVT och UR till kommande redovisning redogöra för balansen på ett sådant sätt som är jämförbart över tid, exempelvis genom att mäta de resurser som tilldelas respektive verksamhet.

5.3.4. Decentralisering av organisationen

SR och SVT har endast delvis visat att bolagen har uppfyllt kravet på att ha en decentraliserad organisation som skapar goda förutsättningar för självständigt beslutsfattande på regional och lokal nivå (punkt 12 respektive 13 i anslagsvillkoren).

SR och SVT har inför denna bedömning getts tillfälle att komplettera sina redovisningar. Svaren har legat till grund för bedömningarna. För att fullt ut kunna bedöma villkoret bör det i bolagens kommande redovisningar framgå uppföljningsbara resultatmått relaterade till decentralisering av organisationerna. Som ett steg i detta bör SR och SVT bland annat redovisa hur organisationerna utformats samt vilka resurser som tilldelats de lokala och regionala organisationerna och vad bolagen anser vara tillräckliga resurser för att effektivt kunna spegla respektive områdes särprägel och egenart.

Villkor

SR och SVT ska ha en decentraliserad organisation som skapar goda förutsättningar för självständigt beslutsfattande på regional och lokal nivå. Den lokala och regionala organisationen ska ges tillräckliga resurser för att effektivt kunna spegla respektive områdes särprägel och egenart. Organisationen ska utformas med syfte att möjliggöra hög närvaro av personer ute i landet med kunskap om och förankring i de olika regionerna (punkt 12 respektive 13 i anslagsvillkoren).

Uppfyllelse – SR

I kapitel 7.8 beskriver SR bolagets lokala uppdrag där P4 spelar en avgörande roll. Programtjänsten beskrivs ha en stor bredd och bygga på publikens medverkan där lyssnarna kommer till tals. Vidare beskriver SR P4 som en aktuell, snabb och direktsänd radio som utgår från publikens behov av nära information. Programtjänsten beskrivs som flexibel och ständigt redo att anpassas efter nyhetshändelser och beredskap finns för att vara på plats och sända själv eller bistå vid rikssändning dygnet runt alla dagar. P4 utgörs av 25 lokala kanaler som leds av en lokal chef som beslutar om det egna innehållet. Kanalerna är indelade i områden där varje område innehåller 4-5 lokala kanaler. Området har en ledning som håller i gemensamma satsningar och tar tillvara synergier mellan kanalerna.

I SR:s public service-redovisning, sida 33 tabell 3, presenterar SR marksänd tid fördelad på sändningstid lokalt, regionalt och riks under år 2014. I tabellen framkommer att cirka 79 % av den marksända tiden var lokala sändningar, cirka 1 % var regionala sändningar och cirka 20 % var rikssändningar.

Granskningsnämnden anser att det i SR:s redovisning inte tillräckligt tydligt framgår vilka resurser som tilldelats den lokala och regionala organisationen eller vad SR anser vara tillräckliga resurser för att effektivt kunna spegla respektive områdes särprägel och egenart. Vidare anser nämnden att det inte tillräckligt tydligt framgår hur organisationen utformats med syfte att möjliggöra hög närvaro av

personer ute i landet med kunskap om och förankring i de olika regionerna. SR har därför ombetts tydliggöra dessa punkter och har svarat följande.

SR:s programproducerande enhet är indelad i sex geografiska områdena Syd, Öst, Väst, Mälardalen, Mitt och Norr. Dessutom finns tre genreområden i Stockholm som är Ekot, Musik och Kultur/Samhälle. Utöver detta finns som gemensamma resurser Program-teknik och Digital utveckling.

Den lokala organisationen utgörs av de lokala 25 kanalerna samt Sameradion i Kiruna, Din Gata i Malmö och Metropol i Stockholm. De sex geografiska områdena har det långsiktiga utvecklingsansvaret för de lokala kanalerna, och de lokala kanalerna har ansvaret för den lokala journalistikens konkreta utformning. En lokal kanals resurser för programproduktionen är i princip 20 redaktionella medarbetare i genomsnitt, och kanalen sänder lokala program med länet som utgångspunkt kl. 06-13 och 15-17:45 varje vardag. Lördagar och söndagar sänds nyheter på halvslagen från 08:30 till 13:33.

Utöver de redaktionella resurserna finns en infrastruktur – i form av lokaler, studios, utsändnings-teknik med lokal sändningstäckning – för att kunna producera och sända lokalt över hela landet.

Ett antal lokala redaktioner runt om i landet producerar utöver den lokala kanalen 55 procent av riksproduktionen utanför Stockholm. Hela organisationen utgör en produktionsmatris med syfte att skapa mångfald, bred spegling och effektiva produktions synergier.

Resurserna används för att bevaka län, och vi kallar den bevakningen lokal kanal. Undantagen är Din Gata i Malmö som har ett bevakningsuppdrag för enbart Malmö/Lund medan Sameradion i Kiruna täcker hela det område där Samerna huvudsakligen bor. Även Metropol, den andra lokala kanalen i Stockholm, har enbart huvudstaden som bevakningsområde.

Vi anser att vi idag speglar respektive områdes särprägel och egenart.

Granskningsnämnden anser vid en samlad bedömning att SR endast delvis har visat att bolaget har uppfyllt kravet på att ha en decentraliserad organisation som skapar goda förutsättningar för självständigt beslutsfattande på regional och lokal nivå enligt punkt 12 i anslagsvillkoren. För att fullt ut kunna bedöma villkoret anser nämnden att det i kommande redovisning bör framgå uppföljningsbara resultatmått relaterade till decentralisering av organisationen. Som ett steg i detta bör SR bland annat redovisa vilka resurser som tilldelats den lokala och regionala organisationen och vad SR anser vara tillräckliga resurser för att effektivt kunna spegla respektive områdes särprägel och egenart.

Uppfyllelse – SVT

SVT uppger att allmänproduktionen är förlagd till Malmö, Göteborg, Stockholm och Umeå. Allmän-tv görs även i Kiruna, Luleå och Falun. SVT visar på exempel i sin redovisning för hur delar av organisationen är decentraliserad. SVT exemplifierar detta med sin regionala nyhetsverksamhet som väsentlig för företagets förankring i hela landet. Vidare skriver SVT att det under år 2014 sändes 2 568 timmar regionala nyheter. Dessa sändes från 19 orter vid en sändning per dag och från 11 orter de övriga sändningarna. SVT uppger att bolaget under år 2014 förberett för förändringar i den regionala nyhetsverksamheten där SVT från 2015 kommer att sända samtliga regionala nyheter från 21 orter. Nämnden noterar att SVT:s utbyggnad av nyhetsverksamheten har som målsättning att skapa bättre bevakning av fler delar av landet samt att detta syftar till att spegla fler delar av Sverige.

Granskningsnämnden anser att det i SVT:s redovisning inte tillräckligt tydligt framgår vilka resurser som tilldelats den lokala och regionala organisationen eller vad SR anser vara tillräckliga resurser för att effektivt kunna spegla respektive områdes särprägel och egenart. Vidare anser nämnden att det inte tillräckligt tydligt framgår hur organisationen utformats med syfte att möjliggöra hög närvaro av personer ute i landet med kunskap om och förankring i de olika regionerna. SVT har därför ombetts tydliggöra dessa punkter och har svarat följande.

Anslagsvillkor 13 har flera dimensioner. Det första bärande kravet relaterar till självständigt beslutsfattande. SVT har delegerat det ansvariga utgivarskapet till SVTs programchefer respektive (inom nyhetsverksamheten) lokala redaktionschefer. Samtliga dessa chefer (med reservation för SVT:s riksnyheter, SVT Sport och SVTi) verkar på decentraliserad nivå på SVT:s produktionsorter respektive redaktionsorter. Detta innebär att ansvaret decentraliserats för produktion och programutveckling vid egenproduktion, produktionsutläggning samproduktion och inköp av program där SVT varit involverade i produktionen. Det är också programchefen respektive redaktionschefen som har ansvar för och största möjlighet att påverka programmets konkreta innehåll och utformning, exempelvis vad gäller gäster, inspelningsplatser och nedverkande. Av detta följer att det finns mycket goda förutsättningar för självständigt beslutsfattande på regional och lokal nivå.

SVT vill påpeka, vad gäller den andra delen av villkoret, att relationen mellan produktion i och utanför Stockholm regleras av anslagsvillkor 14. AV 13 syftar till att säkra en mångfald av perspektiv i programverksamheten. I det sammanhanget är även Stockholmsregionen en region. Verksamheten inom Allmän-tv Stockholm eller i det tidigare kallade ABC-området är vare sig mer eller mindre decentraliserad än verksamheten på andra orter. Det går därför inte att tala om en centraliserad organisation och en decentraliserad organisation som har olika andelar av resurser. Därmed följer att tillräckliga resurser avser att de beslutade programbudgeterna som står till programchefens förfogande behöver vara så pass stora att SVT förmår att uppfylla sitt uppdrag, i synnerhet speglingsuppdraget. Av nyhetsverksamheten utgör ca hälften av kostnaderna av den regionala verksamheten vilket medger goda resurser för att effektivt spegla respektive områdes särprägel och egenart.

Den tredje delen av villkoret tar bäring på att SVT ska ha en hög närvaro ute i landet. SVT finns verksam med fast anställd personal på ett 30-tal platser. Av personalen är 1 244 medarbetare anställda inom ramen för vad som ovan definierats som den decentraliserade programorganisationen på detta 30-tal platser. 504 var anställda inom företagsövergripande programverksamhet (SVTi, SVT:s riksnyheter och sport). Resterande 625 anställda arbetar inom en lång rad verksamheter som inte kan definieras som centraliserad eller decentraliserad programverksamhet, t ex undertext, grafikproduktion för hela landet, arkiv etcetera. Inom båda de senare grupperna finns ett betydande antal som är placerade utanför Stockholm, vilket inte hindrar att de har centrala uppgifter. Därmed har SVT en hög närvaro av personer ute i landet med kunskap om och förankring i de olika regionerna.

Granskningsnämnden anser vid en samlad bedömning att SVT endast delvis har visat att bolaget har uppfyllt kravet på att ha en decentraliserad organisation som skapar goda förutsättningar för självständigt beslutsfattande på regional och lokal nivå enligt punkt 13 i anslagsvillkoren. För att fullt ut kunna bedöma villkoret anser nämnden att det i kommande redovisning tydligare bör framgå uppföljningsbara resultatmått relaterade till decentralisering av organisationen. Som ett steg i detta bör SVT bland annat redovisa vilka resurser som tilldelats den lokala och regionala organisationen och vad SVT anser vara tillräckliga resurser för att effektivt kunna spegla respektive områdes särprägel och egenart.

5.4. Sidoverksamheter

5.4.1. Sidoverksamheter ska bära sina egna kostnader och bedrivas konkurrensneutralt

SR och SVT kan inte anses ha uppfyllt kravet på att redovisa sidoverksamheterna som egna resultatområden. Mot denna bakgrund anser granskningsnämnden att det inte går att närmare avgöra om SR och SVT har uppfyllt kravet på att sidoverksamheterna ska bedrivas på ett konkurrensneutralt sätt i förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster. (punkt 3 i respektive anslagsvillkor).

I kommande redovisning bör SR och SVT redovisa sidoverksamheternas respektive delresultat för att tydliggöra att sidoverksamheterna burit sina egna kostnader och därmed stärka argumentet för att verksamheterna har bedrivits på ett konkurrensneutralt sätt.

UR redovisar att ingen sidoverksamhet bedrevs under år 2014.

Villkor

Sidoverksamheter till samtliga programföretags sändningsverksamhet ska bära sina egna kostnader och i övrigt bedrivas på ett konkurrensneutralt sätt i förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster. Sidoverksamheter ska redovisas som egna resultatområden. Det ska finnas en resultaträkning och, om god redovisningssed så kräver, en balansräkning för dessa verksamheter (punkt 3 i respektive anslagsvillkor).

Det framgår även i de särskilda redovisningsvillkoren för respektive bolag att SR, SVT och UR särskilt ska redogöra för eventuella sidoverksamheter som företaget har bedrivit (punkt 18, 21 respektive 19 i anslagsvillkoren).

I propositionen *Bildning och Tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst* (prop. 2012/13:164) framgår bland annat följande under rubriken ”Tydligare redovisning av sidoverksamheterna”.

Kommittén pekar på att uppgifter om kostnader som sidoverksamheterna medfört i förekommande fall endast redovisas övergripande i programföretagens public service-redovisningar. Enligt kommittén måste det vara möjligt att utifrån det underlag som lämnas i redovisningarna ta ställning till om programföretaget uppfyllt kravet på att sidoverksamheter ska bedrivas konkurrensneutralt i förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster. Regeringen delar den bedömningen och anser, i likhet med kommittén, att programföretagens sidoverksamheter bör redovisas mer öppet och tydligt.

Uppfyllelse – SR

SR redovisar att bolaget har bedrivit viss sidoverksamhet under år 2014. Syftet med sidoverksamheterna är att stärka varumärket och ge service till lyssnare som vill ha kopior på program eller programinslag. Vidare beskriver SR sidoverksamheterna som mycket begränsade. SR delar in företagets sidoverksamheter i följande fyra delar.

- Uthyrning av musikstudior i Radiohuset
- Uthyrning av konserthus Berwaldhallen
- Programförsäljning
- SR Media Development Office (SR MDO)

SR redogör i stycke 9.4 i public service-redovisningen för omfattningen av sidoverksamheterna samt dess intäkter och kostnader där intäkterna redovisas uppdelade på delarna *MDO, Uthyrning – lokaler, teknik, Programförsäljning* samt *Försäljning varor (reklamartiklar)*. Granskningsnämnden noterar att SR redovisar delarnas kostnader gemensamt samt ett positivt totalt resultat efter skatt på 1,2 miljoner kronor. Nämnden anser att varje dels resultat inte tillräckligt tydligt framgår i redovisningen eftersom kostnaderna har redovisats gemensamt. SR har därför getts möjlighet att redogöra för resultatet av varje del inom sidoverksamheterna. SR bekräftar att de fyra delarna listade ovan utgör SR:s resultat-områden för sidoverksamheterna men väljer att endast redovisa en total resultaträkning för de fyra delarna gemensamt. Granskningsnämnden anser därför att SR inte kan anses ha uppfyllt kravet på att redovisa sidoverksamheterna som egna resultatområden enligt punkt 3 i anslagsvillkoren. Det går att utläsa från redovisningen att SR:s sidoverksamheter på en aggregerad nivå burit sina egna kostnader men däremot inte om respektive sidoverksamhet burit sina egna kostnader, det vill säga genererat ett positivt resultat. Detta menar nämnden skulle kunna innebära att kostnaderna för en eller flera sidoverksamheter kan bäras av ett uppvisat positivt resultat i vissa sidoverksamheter, vilket i förlängningen skulle kunna indikera att andra verksamheter inte bedrivits konkurrensneutralt.

SR uppger i redovisningen att sidoverksamheterna bedrivs inom konkurrensutsatta och väl fungerande områden. Detta baseras på återkommande analyser av marknaden som SR redovisar övergripande för respektive delverksamhet. Mot bakgrund av att SR inte redovisat resultatet av varje del inom sidoverksamheterna anser granskningsnämnden emellertid att det inte går att närmare avgöra om SR uppfyllt kravet på att sidoverksamheterna ska bedrivas på ett konkurrensneutralt sätt i förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster.

Uppfyllelse – SVT

SVT beskriver att syftet med företagets sidoverksamheter generellt kan sägas vara att erbjuda och utnyttja rättigheter, resurser och goodwill och delar in företagets sidoverksamheter i följande fyra delar.

- Försäljning av visningsrätter av program
- Uthyrning av studiolokaler, produktionsteknik, personal, rekvisita och kostymer
- Försäljning av produkter
- Försäljning av abonnemang för mottagning av SVT World utanför Finland

SVT redogör i stycke 9.4 i public service-redovisningen för omfattningen av sidoverksamheterna samt dess intäkter och kostnader där intäkterna redovisas uppdelade på delarna *Uthyrning studior, teknik och personal, Försäljning dvd-film, Abonnemang SVT World (ej Finland), Försäljning arkivklipp, Uthyrning fastigheter, Uthyrning rekvisita o kostymer, Försäljning hela tv-program till tv-bolag, Försäljning från webb-butiken, Intäkter av merchandising* samt *Övrigt*. Granskningsnämnden noterar att SVT redovisar delarnas kostnader gemensamt samt ett positivt resultat på 2,1 miljoner kronor. Nämnden anser att

varje dels resultat inte tillräckligt tydligt framgår i redovisningen eftersom kostnaderna har redovisats gemensamt. SVT har därför getts möjlighet att redogöra för resultatet av varje del som utgör sidoverksamheterna. SVT väljer att endast redovisa en total resultaträkning för sidoverksamheterna och uppger att bolaget menar att en mer detaljerad redovisning inte ger en tydligare bild av verksamheten.

Granskningsnämnden anser att SVT inte kan anses ha uppfyllt kravet på att redovisa sidoverksamheterna som egna resultatområden enligt punkt 3 i anslagsvillkoren. Det går att utläsa från redovisningen att SVT:s sidoverksamheter på en aggregerad nivå burit sina egna kostnader men däremot inte om respektive sidoverksamhet burit sina egna kostnader, det vill säga genererat ett positivt resultat. Detta menar nämnden skulle kunna innebära att kostnaderna för en eller flera sidoverksamheter kan bäras av ett uppvisat positivt resultat i andra sidoverksamheter, vilket i förlängningen skulle kunna indikera att vissa verksamheter inte bedrivits konkurrensneutralt.

SVT uppger att alla varor och tjänster säljs till marknadsmässiga priser och att bolaget verkar på en fungerande marknad. Vidare uppger SVT att prisbilder inom olika verksamheter är kända för kunder och andra leverantörer. Granskningsnämnden har ombett SVT att redogöra för den bakomliggande analysen för denna bedömning. SVT svarar följande.

Inom i princip samtliga områden finns väl etablerade priser för motsvarande produkter som SVT tillhandahåller. Detta då det finns en uppsjö av såväl konkurrerande leverantörer som potentiella kunder. Som exempel kan nämnas priser för visningsrätter, DVD-försäljning, merchandise, uthyrning av produktionsteknik och försäljning av abonnemang. SVT utgår från dessa priser vid prissättningen. SVT:s del av dessa marknader är för övrigt så försvinnande liten att SVT inte på något sätt kan uppfattas vara prispåverkande. För enstaka tjänster finns inte samma etablerade modeller. Exempelvis förfogar SVT över Nordens största renodlade studio. SVT tillämpar där ett pris som bedöms som marknadsmässigt i relation till de priser som sätts för så närliggande verksamheter som möjligt, det vill säga andra arenor och den relativa kostnaden för mindre studior som SVT och andra aktörer tillhandahåller. Marknadsmässigheten säkras även genom att SVT alltid kräver kostnadstäckning plus ett påslag. Ett empiriskt belägg på att SVT:s priser är marknadsmässigt är också att de inte är ovanligt att SVT förlorar offerter på grund av prissättningen. Tilläggas bör att SVT:s produktionsresurs i första hand är dimensionerad för intern kapacitet, vi har generellt sett en självförsörjningsgrad som ligger väsentligt under den resurs vi behöver, sett över ett årsgenomsnitt. SVT:s möjligheter att hyra ut resurser är därmed kraftigt begränsad.

För många år sedan förekom att konkurrerande företag både anmälde och påtalade problem med SVT:s prissättning. Detta fick SVT att se över hela prissättningen inom alla områden. Sedan dess har SVT inte fått några fler påpekanden och därmed anser SVT att såväl de olika marknaderna som prissättningar fungerar.

Mot bakgrund av att SVT inte redovisat resultatet av varje del inom sidoverksamheterna anser granskningsnämnden emellertid att det inte går att närmare avgöra om SVT uppfyllt kravet i punkt 3 i anslagsvillkoren på att sidoverksamheterna ska bedrivas på ett konkurrensneutralt sätt i förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster.

Uppfyllelse – UR

UR redovisar att ingen sidoverksamhet bedrevs under år 2014.

5.4.2. Sidoverksamheters omfattning och karaktär

Granskningsnämnden anser att det inte finns något i SR:s eller SVT:s respektive redovisningar som tyder på att sidoverksamheterna har getts en sådan omfattning eller varit av sådan karaktär att de kan riskera att inkräkta på kärnverksamheten eller skada förtroendet för radio och tv i allmänhetens tjänst (punkt 8, 10 respektive 10 i anslagsvillkoren).

Nämnden anser att SR och SVT i kommande redovisning bör redogöra för en analys av bolagens respektive sidoverksamheters omfattning och karaktär och dess eventuella påverkan på kärnverksamheten eller allmänhetens förtroende för radio och tv i allmänhetens tjänst.

UR redovisar att ingen sidoverksamhet bedrevs under 2014.

Villkor

För samtliga programföretag gäller att företagens sidoverksamheter inte ska ges en sådan omfattning eller vara av sådan karaktär att de kan riskera att inkräkta på kärnverksamheten eller skada förtroendet för radio och tv i allmänhetens tjänst (punkt 8, 10 respektive 10 i anslagsvillkoren).

Uppfyllelse – SR och SVT

Granskningsnämnden anser att SR och SVT inte tillräckligt tydligt redogör för en analys av bolagens respektive sidoverksamheters omfattning och karaktär och dess eventuella påverkan på kärnverksamheten eller allmänhetens förtroende för radio och tv i allmänhetens tjänst. Nämnden anser därför att SR och SVT i kommande redovisningar bör redogöra för en sådan analys. Nämnden anser dock att det inte finns något i bolagens respektive redovisningar som tyder på att sidoverksamheterna har getts en sådan omfattning eller varit av sådan karaktär att de kan riskera att inkräkta på kärnverksamheten eller skada förtroendet för radio och tv i allmänhetens tjänst.

Uppfyllelse – UR

UR redovisar att ingen sidoverksamhet bedrevs under 2014.

5.4.3. Tillgängliggörande av sändningar utanför Sverige

SVT får anses ha uppfyllt kravet på att den verksamhet som tillgängliggör sändningar utanför Sverige ska bära sina egna kostnader (punkt 8 i anslagsvillkoren).

UR uppger att bolaget inte bedriver någon verksamhet för att tillgängliggöra sändningar utanför Sverige (punkt 8 i anslagsvillkoren).

SVT och UR har inför denna bedömning getts tillfälle att komplettera sina redovisningar. Svaren har legat till grund för bedömningarna. SVT bör i kommande redovisning tydliggöra om den verksamhet som tillgängliggör sändningar utanför Sverige har burit sina egna kostnader. UR bör tydliggöra hur bolaget uppfyller kravet.

Villkor

För SVT och UR gäller att bolagens sändningar riktade till Sverige ska kunna tas emot av allmänheten utan villkor om särskild betalning utöver erlagd radio- och tv-avgift. Till den del sändningarna görs tillgängliga utanför Sverige ska verksamheten bära sina egna kostnader (punkt 8 respektive 8 i anslagsvillkoren).

Uppfyllelse – SVT

SVT uppger i public service-redovisningen att SVT World är SVT:s kanal för svensktalande i Finland och för svenskar i utlandet. Sändningarna inleddes efter en överenskommelse mellan den finska och den svenska staten om ett ömsesidigt utbyte av tv-program. Den svenska delen av utbytet finansieras genom ett särskilt anslag i statsbudgeten. Övrig verksamhet inom SVT World finansieras genom abonnemangsavgifter och räknas som sidoverksamhet. SVT bekräftar i kompletterande uppgifter att samtliga sändningar som görs tillgängliga utanför Sverige faller inom ramen för SVT World och att SVT World har burit sina egna kostnader under år 2014.

Granskningsnämnden anser att SVT därmed får anses ha uppfyllt kravet på att den verksamhet som tillgängliggör sändningar utanför Sverige ska bära sina egna kostnader i punkt 8 i anslagsvillkoren. SVT bör i kommande redovisning dock tydliggöra om den verksamhet som tillgängliggör sändningar utanför Sverige har burit sina egna kostnader.

Uppfyllelse – UR

UR uppger i kompletterande uppgifter att bolaget inte bedriver någon verksamhet för att tillgängliggöra sändningar utanför Sverige. Vidare uppger UR att det är SVT som sänder delar av UR:s utbud i SVT World.

Granskningsnämnden anser att UR i kommande redovisning bör tydliggöra hur bolaget uppfyller kravet i punkt 8 i anslagsvillkoren.

5.5. Övriga särskilda redovisningsvillkor

5.5.1. Intäkter vid sidan av avgiftsmedel

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet att särskilt redogöra för intäkter vid sidan av avgiftsmedel enligt punkt 18, 21 respektive 19 i anslagsvillkoren.

SR och UR har inför denna bedömning getts tillfälle att komplettera sina redovisningar. Svaren har legat till grund för bedömningarna. I kommande redovisning bör SR och UR tydliggöra redovisningen av intäkter vid sidan av avgiftsmedel genom att tydligare specificera vad intäkterna vid sidan av avgiftsmedel utgörs av.

Villkor

Programföretagen ska särskilt redogöra för företagets intäkter vid sidan av avgiftsmedel (punkt 18, 21 respektive 19 i anslagsvillkoren).

Uppfyllelse – SR

SR redovisar att bolagets intäkter vid sidan av avgiftsmedel, exklusive sidoverksamheter, uppgår till 44,7 miljoner kronor. Den största delen utgörs av biljettintäkter från Sveriges Radios Symfoni-orkestern och Radiokörens verksamhet i Berwaldhallen. Vidare redovisar SR att företaget har haft ett antal mindre kommersiella samarbeten under året. SR har ombetts att närmare redogöra för samtliga intäkter vid sidan av avgiftsmedel och uppger att intäkter vid sidan av avgiftsmedel utgörs av (belopp avrundas till en decimal och anges i miljoner kronor):

Biljetter och abonnemang tillhörande konsertverksamheten i Berwaldhallen	23,8
Övriga externa intäkter tillhörande konsertverksamheten i Berwaldhallen	4,7
Hysesintäkter	3,0
Lönebidrag	1,8
Julkalendern	1,8
Övrigt	9,6
Summa	44,7

Tabell 6: SR:s intäkter vid sidan av avgiftsmedel, 2014

Granskningsnämnden anser därmed att SR får anses ha uppfyllt kravet på att redovisa intäkter vid sidan av avgiftsmedel enligt punkt 18 i anslagsvillkoren. I kommande redovisning bör dock SR tydliggöra redovisningen av intäkter vid sidan av avgiftsmedel genom att tydligare specificera vad intäkterna vid sidan av avgiftsmedel utgörs av.

Uppfyllelse – SVT

SVT redovisar att bolagets intäkter vid sidan av avgiftsmedel, exklusive sidoverksamheter, uppgår till 186,4 miljoner kronor. Intäkterna utgörs av de sju områdena (belopp anges i miljoner kronor):

Övriga bidrag	15,6
Produkter, teknik och förlag	11,1
Royalty	16,2
Samproduktioner	41,5
Sponsring	30,3
Sändnings- och nyttjanderätt	11,9
Övriga rörelseintäkter	59,8
Summa	186,4

Tabell 7: SVT:s redovisade intäkter vid sidan av avgiftsmedel, 2014

Vidare beskriver och exemplifierar SVT varje område för sig.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på att redovisa intäkter vid sidan av avgiftsmedel enligt punkt 21 i anslagsvillkoren.

Uppfyllelse – UR

UR redovisar att bolagets intäkter vid sidan av avgiftsmedel, inklusive produktionsbidrag, uppgår till 3,4 miljoner kronor vilka framför allt genererats av samproduktioner och royaltyn. UR har ombetts att redogöra för en mer detaljerad beskrivning av dessa intäkter och uppger att den största delen av intäkterna utgörs av produktionsbidrag, exempelvis EBU eller Nordvision gällande samproduktioner och att en mindre del utgörs av royaltys. Till detta kom övriga intäkter i form av lönebidrag på 0,5 miljoner kronor samt valutavinster på 105 000 kronor.

Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på att redovisa intäkter vid sidan av avgiftsmedel enligt punkt 19 i anslagsvillkoren. I kommande redovisning bör dock UR tydliggöra redovisningen av intäkter vid sidan av avgiftsmedel genom att tydligare specificera vad intäkterna vid sidan av avgiftsmedel utgörs av.

5.5.2. Oberoende vid indirekt sponsring

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på att särskilt redogöra för hur bolagen säkerställt sitt oberoende vid indirekt sponsring enligt punkt 18, 21 respektive 19 i anslagsvillkoren.

UR redovisar inget om indirekt sponsring i sin public service-redovisning. UR har getts tillfälle att komplettera sin redovisning. Svaret har legat till grund för bedömningen. Nämnden utgår ifrån att UR i kommande redovisning redogör för hur företaget har säkerställt sitt oberoende vid indirekt sponsring.

Villkor

Programföretagen ska särskilt redogöra för hur företaget har säkerställt sitt oberoende vid indirekt sponsring (punkt 18, 21 respektive 19 i anslagsvillkoren).

Uppfyllelse – SR

SR skriver i sin redovisning att programföretaget inte har någon indirekt sponsring. När större evenemang arrangeras, säkerställs oberoendet i kontrakten med arrangörer och deltagare.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på att särskilt redogöra för hur bolaget säkerställt sitt oberoende vid indirekt sponsring enligt punkt 18 i anslagsvillkoren.

Uppfyllelse – SVT

SVT beskriver i sin redovisning hur programföretaget arbetar kring indirekt sponsring. SVT skriver att den indirekta sponsringen inte får leda till misstanke om att SVT:s programval påverkas på ett sätt som står i strid med kravet på oberoende. Vidare begär SVT redan i standardavtalen vid samproduktion en fullständig budget och finansieringsplan från produktionsbolagen. SVT uppger även att företaget genomför utbildning och rådgivning kring regelverket och vad som krävs för att säkra SVT:s oberoende i samband med indirekt sponsring.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på att särskilt redogöra för hur bolaget säkerställt sitt oberoende vid indirekt sponsring enligt punkt 21 i anslagsvillkoren.

Uppfyllelse – UR

UR redovisar inget om indirekt sponsring i sin public service-redovisning. UR har ombetts redogöra för om det har förekommit någon form av indirekt sponsring under år 2014 och har svarat följande:

En stor andel av de inköpta dokumentärprogrammen UR sänder är behäftade med någon form av indirekt sponsring. Under 2014 köpte UR in 317 timmar (4 timmar radio och 313 timmar tv). Vid inköp av visningsrätter säkerställer UR sitt oberoende genom en publicistisk kontroll där UR försäkrar sig om att programinnehållet följer sändningstillståndet och att sponsorn inte på något sätt gynnas i programmet. Samtliga medarbetare som arbetar med inköp är utbildade i dessa frågor. Information om sponsorerna lämnas i programmens eftertexter.

Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på att särskilt redogöra för hur bolaget säkerställt sitt oberoende vid indirekt sponsring enligt punkt 19 i anslagsvillkoren. Nämnden utgår ifrån att UR i kommande redovisning redogör för hur företaget har säkerställt sitt oberoende vid indirekt sponsring.

5.5.3. Kommersiella samarbeten

SR får anses ha uppfyllt kravet på att särskilt redogöra för vilka kommersiella samarbeten som företaget har deltagit i och vilka intäkter de har genererat enligt punkt 18 i anslagsvillkoren.

SVT kan inte anses ha uppfyllt kravet på att särskilt redogöra för vilka kommersiella samarbeten som företaget har deltagit i och vilka intäkter de har genererat enligt punkt 21 i anslagsvillkoren.

UR uppger att bolaget inte bedrivit några kommersiella samarbeten.

SR, SVT och UR har getts tillfälle att komplettera sina redovisningar. Svaren har legat till grund för bedömningarna. SR och SVT bör i kommande redovisningar förtydliga sina redovisningar av villkoret och UR bör redogöra för om bolaget deltagit i några kommersiella samarbeten eller inte och vilka intäkter de i så fall har genererat.

Villkor

Programföretagen ska särskilt redogöra för vilka kommersiella samarbeten som företaget i övrigt har deltagit i och vilka intäkter de har genererat (punkt 18, 21 respektive 19 i anslagsvillkoren).

Bakgrund

I propositionen *Bildning och tillgänglighet i allmänhetens tjänst* (prop. 2012/13:164) framgår följande under rubriken ”Redovisningskrav bör införas för andra kommersiella samarbeten”.

När det gäller andra kommersiella samarbeten beskriver kommittén en rad exempel på evenemang som innefattar eller skulle kunna innefatta kommersiella samarbeten. Det gäller till exempel Melodifestivalen. Regeringen bedömer i likhet med kommittén att en ökad öppenhet och tydlighet avseende sådana kommersiella samarbeten skulle stärka insynen i verksamheten och därmed öka programföretagens oberoende från kommersiella aktörer. Särskilda redovisningskrav bör således införas när det gäller sådana samarbeten.

Uppfyllelse – SR

SR redovisar att det under året skett ett fåtal mindre kommersiella samarbeten, bland annat i samband med Östersjöfestivalen 2014 där en del samarbeten skedde kopplade till rabatter för festivaldeltagarna. Värdet per samarbete uppgick högst till 50 000 kronor. Värdet på det enskilt största samarbetet var 150 000 kronor och innebar att ett bilföretag tillhandahöll ett antal bilar för transport av enskilda artister under festivalveckan. Granskningsnämnden har gett SR möjlighet att närmare ange vilka kommersiella samarbeten SR deltagit i samt vilka intäkter de har genererat. SR har svarat att det enda kommersiella samarbetet bolaget haft under år 2014, som genererat intäkt, har skett i samband med Östersjöfestivalen. Intäkten uppgick till 150 000 kronor.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på att särskilt redogöra för vilka kommersiella samarbeten som företaget har deltagit i och vilka intäkter de har genererat enligt punkt 18 i anslagsvillkoren. I kommande redovisning anser nämnden dock att SR bör förtydliga redovisningen av villkoret.

Uppfyllelse – SVT

SVT redovisar kommersiella samarbeten tillsammans med övriga intäkter i public service-redovisningen. SVT har tillfrågats om vilka kommersiella samarbeten bolaget deltagit i och vilka intäkter de har genererat. I svaret uppger SVT att samtliga intäkter vid sidan av avgiftsmedel härrör från kommersiella samarbeten. Dessa intäkter beskrivs nedbrutna i sju olika kategorier (avsnitt 5.5.1) och uppgår totalt till 186,4 miljoner kronor. Vidare uppger SVT att bolaget har fakturerat över 1 100 olika bolag under år 2014 och fått samproduktionsbidrag från ett flertal stora tv-bolag och fonder inom de beskrivna områdena. Härutöver uppger SVT följande.

Om ett utförligare svar ska kunna lämnas krävs en tydligare frågeställning om vilka samarbeten granskningsnämnden önskar information om och då även vilken specifik information nämnden önskar. Om nämnden önskar information om något annat än kommersiella samarbeten så behövs det en klar och tydlig frågeställning som är möjlig för SVT att förhålla sig till.

Granskningsnämnden anser inte att SVT genom redovisningen eller det kompletterande svaret kan anses ha uppfyllt kravet på att särskilt redogöra för vilka kommersiella samarbeten som företaget har deltagit i och vilka intäkter de har genererat enligt punkt 21 i anslagsvillkoren. En sådan redogörelse bör enligt nämndens mening på ett mer detaljerat sätt visa på vilka samarbeten som förekommit. I kommande redovisning anser nämnden därför att SVT bör förtydliga redogörelsen.

Uppfyllelse – UR

Det framgår inte av UR:s redovisning om bolaget deltagit i några kommersiella samarbeten under år 2014. Granskningsnämnden har därför gett UR möjlighet att redovisa om några kommersiella samarbeten har förekommit och vilka intäkter de i så fall har genererat. UR uppger i sitt svar att bolaget inte har bedrivit några sådana kommersiella samarbeten som beskrivs i public service-propositionen. Nämnden anser att UR i kommande redovisning bör redogöra för om bolaget deltagit i några kommersiella samarbeten eller inte i enlighet med punkt 21 i anslagsvillkoren och vilka intäkter de i så fall har genererat.

5.5.4. SVT:s sponsringsbidrag vid evenemang

SVT får anses ha uppfyllt kravet på att särskilt redogöra för sponsrade program, antalet sponsrade sändningar samt det totala sponsringsbidraget enligt punkt 21 i anslagsvillkoren.

Granskningsnämnden avser att under år 2015 genomföra särskilda granskningar av enskilda sändningar från evenemang med utgångspunkt i bland annat regler om sponsring i 18 § i sändningstillståndet.

Villkor

SVT ska särskilt redogöra för vilka evenemang som sponsrats, hur många sändningar som sponsrats och med vilket belopp sponsringsbidrag totalt har mottagits (punkt 21 i anslagsvillkoren).

SVT får inte sända sådana sponsrade program där sponsorbidraget har tillfallit SVT direkt. Utan hinder av detta får sponsring förekomma

- i SVT:s sändningar i samband med sportevenemang,
- av program som innebär utsändning av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning där SVT är arrangör, under förutsättning att det är ett arrangemang inom ramen för ett åtagande gentemot Europeiska Radiounionen (EBU) eller ett arrangemang av liknande betydelse samt att programmet direktsänds till flera länder.

Detta gäller inte för program som huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år.

Inom ramen för ovanstående bestämmelser får sponsring förekomma i samband med högst 20 evenemang per år.

SVT får sända sådana indirekt sponsrade program

- som framställs eller har framställts i samarbete med någon annan som fått bidrag från utomstående för sin andel av produktionen,
- där SVT köpt en visningsrätt till ett färdigproducerat eller icke färdigproducerat program som fått bidrag, eller som senare får bidrag från utomstående, och
- som framställs eller har framställts av programföretag i ett annat land inom ramen för åtagande gentemot EBU där bidrag till produktionen lämnats från utomstående.

Sträng restriktivitet ska råda när det gäller indirekt sponsrade program som vänder sig till barn under 12 år (18 § i sändningstillståndet).

Uppfyllelse – SVT

SVT redovisar att bolaget har haft sponsring för totalt 20 evenemang under år 2014 och redovisar i en lista vilka evenemang det var som var sponsrade. Det totala sponsringsbidraget uppgick till ett värde av 30,3 miljoner kronor och sammanlagt var 589 sändningar sponsrade.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på att särskilt redogöra för sponsrade program, antalet sponsrade sändningar samt det totala sponsringsbidraget enligt punkt 21 i anslagsvillkoren.

Granskningsnämnden avser att under år 2015 genomföra särskilda granskningar av enskilda sändningar från evenemang med utgångspunkt i bland annat regler om sponsring i 18 § i sändningstillståndet.

5.5.5. UR:s utökade utbildningsuppdrag och kontakter med utbildningsväsendet

UR får anses ha uppfyllt kravet på att särskilt redogöra för företagets kontakter med utbildningsväsendet och vilka satsningar som gjorts med anledning av det utökade utbildningsuppdraget i punkt 19 i anslagsvillkoren.

UR får även anses ha uppfyllt kravet på att vidga och utveckla bolagets utbildningsutbud enligt 8 § i sändningstillståndet. Nämnden anser dock att UR i kommande redovisning bör redovisa på ett sådant sätt att det blir möjligt att följa utvecklingen av det utökade utbildningsuppdraget över tid samt även redogöra för hur den särskilda höjningen av UR:s medelstillelning har använts för att utveckla och vidga bolagets utbildningsutbud.

Villkor

UR ska utveckla och vidga sitt utbildningsutbud. UR ska även fortsättningsvis koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet och därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. Programverksamheten på utbildningsområdet ska inkludera barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning samt studieförbund och folkhögskolor (8 § i sändningstillståndet).

UR ska särskilt redogöra för företagets kontakter med olika delar av utbildningsväsendet och vilka satsningar som gjorts med anledning av det utökade utbildningsuppdraget (punkt 19 i anslagsvillkoren).

Bakgrund

I propositionen *Bildning och tillgänglighet i allmänhetens tjänst* (prop. 2012/13:164) framhåller regeringen att det växande behovet av radio- och tv-program som stärker lärandet i utbildningen motiverar en kunskapslinje för radio och tv i allmänhetens tjänst och att UR:s utbildningsutbud av denna anledning borde vidgas och utvecklas. Frågan om på vilket sätt utbildningsutbudet ska stärkas bör i första hand avgöras i en strukturerad dialog mellan UR, utbildningsaktörer och relevanta myndigheter på området. Regeringen betonar dock det strategiska stöd som UR kan ge i arbetet med att minska kunskapsklyftorna i samhället, till exempel med program riktade till elever som har svårt att nå kunskapsmålen. UR kan också göra viktiga insatser för att öka läsförmågan och intresset för läsning hos svenska barn och ungdomar. Behovet av att stärka utbudet för, med och om språkliga minoriteter och personer med funktionsnedsättning är på samma sätt viktigt som en del i att främja, synliggöra och sprida kunskap om dessa grupper. Regeringen nämner även UR:s produktion av föreläsningar och annat material som har koppling till högskolesektorn och forskningen. Genom att göra fler föreläsningar tillgängliga kan dessa nå stora delar av befolkningen, till nytta för till exempel fortbildning. Regeringen noterar även att folkbildningens organisationer står för en viktig del av den

utbildning som bedrivs i Sverige och anser därför att utbildningsuppdraget borde vidgas till att omfatta även denna sektor.

Uppfyllelse – UR

UR har redovisat bolagets utbyte med utbildningssektorn under en särskild rubrik i redovisningen. Där framgår att bolaget under år 2014 haft ett mer ingående samarbete med runt 20 förskolor där personalen använt UR:s program och gett synpunkter på dessa. UR beskriver att återkopplingen synliggjorde behov av stöd exempelvis i språkanpassningar. Vidare skriver UR om att ett liknande samarbete med ett trettiotal grund- och gymnasieskolor utvecklats. Dessa har bidragit till förstudier, referensgrupper och återkoppling. UR redovisar även att bolaget har haft samarbeten med Skolverket, Statens medieråd, Svensk biblioteksörening, skolledare och skolhuvudmän. Längst bak i redovisningen redovisar UR även en förteckning över de externa parter som bolaget haft kontakt med i sitt projektutvecklings- och mediepedagogiska arbete.

UR har även ett kapitel i redovisningen med rubriken Det utökade utbildningsuppdraget. Där beskriver UR bakgrunden till det utökade utbildningsuppdraget och att en särskild medelstildelning gjordes för att stärka utbildningsuppdraget. Det framgår dock inte av redovisningen hur den särskilda höjningen av UR:s medelstildelning har använts. UR redovisar sammanfattningsvis följande.

Eftersom det betonas i sändningstillståndet att programverksamheten ska inkludera studieförbund och folkhögskolor genomfördes under år 2014 en intern omorganisation för att samla och stärka utbudet inom denna kategori. UR har också initierat dialog med olika studieförbund och folkhögskolor för att fånga upp behov och önskemål och för att lägga grunden för verksamheten framöver.

UR:s mål är att programutbudet ska vara intressant, lärorikt och användbart samt kunna stötta lärandet i de olika undervisningsformer som finns inom den organiserade folkbildningen. UR ger exempel på fyra programprojekt där bolaget under år 2014 haft samråd med olika studieförbund och folkhögskolor. Det framgår där att bland annat studiehandledningar, kurser och cirkelledarmaterial har tagits fram inom ramen för projekten. UR uppger vidare att bolagets dialog med den organiserade folkbildningen och dess användare har en väl uppbyggd arbetsmodell för att fånga upp behov och utforma och följa upp bolagets produktioner. Målet är att fortsätta utveckla programutbudet mot detta utbildningsområde och höja kvaliteten för användarna.

UR:s projektutvecklare och mediepedagoger deltar tillsammans med programavdelningarna i det fortsatta arbetet med referensgrupper, dialoggrupper och djupintervjuer med elever och lärare. Målsättningen är att ytterligare utveckla och kvalitetssäkra att programproduktionerna bidrar till att göra skillnad i människors lärande.

UR beskriver olika sätt att mäta hur produktionerna mottagits av publiken, bland annat genom utvärderingar med referensgrupper och användare för att kontinuerligt utveckla och höja kvaliteten på UR:s produktioner. Det framgår dock inte hur UR ska mäta och följa upp hur bolaget på ett mer

övergripande sätt har utvecklat och vidgat sitt utbildningsutbud. Under rubriken Bredden i utbudet redovisar UR dock även sändningsvolym i radio och tv fördelat på utbildningsområden för åren 2012–2014. Av redovisningen framgår att bolaget år 2014 sände 266 timmar radio och 1 047 timmar tv (förstasändningar), att jämföra med 222 timmar radio respektive 1 060 timmar tv år 2013. Antalet radiotimmar ökade därmed något i jämförelse med år 2013 medan antalet tv-timmar minskade.

Nämnden noterar att det i tabellerna från och med år 2014 presenteras sändningstimmar för ”studieförbund och folkhögskola” och ”allmänt folkbildande program för vuxna” varför jämförelser med sändningstimmar för tidigare år inte kan göras för dessa kategorier.

Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på att särskilt redogöra för företagets kontakter med utbildningsväsendet och vilka satsningar som gjorts med anledning av det utökade utbildningsuppdraget i punkt 19 i anslagsvillkoren.

Nämnden anser dock att det inte tillräckligt tydligt framgår av redovisningen hur UR på ett övergripande plan har utvecklat och vidgat sitt utbildningsutbud. Det framgår emellertid att UR har arbetat för att utveckla och vidga utbudet när det gäller studieförbund och folkhögskolor. UR får mot den bakgrunden anses ha uppfyllt kravet på att vidga och utveckla bolagets utbildningsutbud enligt 8 § i sändningstillståndet. Nämnden beaktar att villkoret är nytt och att det är första året som UR har att redovisa hur det har uppfyllts. Nämnden anser dock att UR i kommande redovisning bör redovisa på ett sådant sätt att det blir möjligt att följa utvecklingen av det utökade utbildningsuppdraget över tid samt även redogöra för hur den särskilda höjningen av UR:s medelstillelning har använts för att utveckla och vidga bolagets utbildningsutbud.

Nämnden kommer att noga följa hur UR:s utbud utvecklas och vidgats med utgångspunkt i vad regeringen uttalat i propositionen *Bildning och tillgänglighet i allmänhetens tjänst* (prop. 2012/13:164).

5.5.6. Nya tjänster

Granskningsnämnden konstaterar att SR, SVT och UR uppgett att bolagen inte lanserat några nya permanenta tjänster som ska anmälas till regeringen. Bolagen får därmed anses ha uppfyllt kravet på att redogöra för vilka nya programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som har lanserats enligt punkt 18, 21 respektive 19 i anslagsvillkoren.

Villkor

Enligt anslagsvillkoren ska SR, SVT och UR anmäla nya permanenta programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som programföretagen vill lansera till regeringen för godkännande. Anmälan ska även sändas till Myndigheten för radio och tv. Anmälan ska vara utförlig och tydlig och innehålla de uppgifter som kan tänkas krävas för en förhandsprövning. Den ska så långt det är möjligt utformas

för att kunna utgöra underlag för en öppen konsultation (punkt 9, 11 respektive 11 i anslagsvillkoren).

I anslagsvillkoren sägs vidare att bolagen ska redogöra för vilka nya programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som har lanserats under året. Detta gäller oavsett om tjänsterna anmälts för godkännande eller inte. För de tjänster som har lanserats på försök ska det anges hur lång försökstid som har planerats (punkt 18, 21 respektive 19 i anslagsvillkoren).

Sedan den 16 december 2010 har Myndigheten för radio och tv i uppdrag att genomföra en förhandsprövning av sådana tjänster som anmälts till regeringen (Ku2009/1674/MFI).

Uppfyllelse – SR

SR uppger att bolaget under år 2014 inte har lanserat några nya permanenta programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten eller den kompletterande verksamheten.

SR lämnar inte någon information om huruvida försöksverksamhet har förekommit eller inte. Granskningsnämnden anser, mot bakgrund av anslagsvillkorens utformning och att det i första hand är SR:s sak att avgöra vilka tjänster som är av sådan betydelse att de ska anmälas till regeringen, att avsaknaden av en upplysning om någon försöksverksamhet bör uppfattas så att det inte förekommit någon sådan. Redovisningen skulle dock enligt nämndens mening vinna i tydlighet på en direkt upplysning om huruvida någon försöksverksamhet förekommit eller inte.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på att redogöra för vilka nya programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som har lanserats enligt punkt 18 i anslagsvillkoren.

Uppfyllelse – SVT

SVT uppger att bolaget under år 2014 inte har lanserat några nya permanenta programtjänster eller tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten eller den kompletterande verksamheten. Vidare uppger SVT att bolaget i april 2014 lanserade tjänsten SVT Flow och att bolaget sedan den 1 januari 2014 har rätt att bedriva försöksverksamhet i tolv månader innan ställning måste tas till om en tjänst ska provas eller inte. Försöksverksamheten ger bolaget en möjlighet att insamla kunskaper som är nödvändiga för att bedöma om en ansökan ska ges in. Viktiga frågor enligt SVT är exempelvis hur stor betydelse tjänsten långsiktigt kommer att ha för publiken och betydelsen för uppdraget i allmänhetens tjänst.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på att redogöra för vilka nya programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som har lanserats enligt punkt 21 i anslagsvillkoren.

Uppfyllelse – UR

UR:s uppger att bolaget under år 2014 inte har lanserat någon ny permanent programtjänst eller tjänst av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten eller den kompletterande verksamheten. Under året har UR inte heller lanserat några tjänster på försök.

Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på att redogöra för vilka nya programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som har lanserats enligt punkt 19 i anslagsvillkoren.

5.6. Mångsidighet, spegling och 55-procentsvillkoret

5.6.1. Mångsidighet i programutbudet och det svenska språket

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kraven på mångsidighet och det svenska språket (6 §, 6 § respektive 7 § i sändningstillstånden).

Villkor

SR, SVT och UR ska erbjuda ett mångsidigt programutbud som omfattar allt från det breda anslaget till mer särpräglade programtyper. I detta ligger att tillhandahålla ett varierat utbud på det svenska språket. Bolagen har ett särskilt ansvar för det svenska språket och dess ställning i samhället. Språkvårdsfrågor ska beaktas i verksamheten (6 §, 6 § respektive 7 § i sändningstillstånden).

Uppfyllelse – SR

Mångsidighet i SR:s programutbud redogörs för i kapitlet ”Bredden i utbudet” där utbudet beskrivs per programkategori samt genom redovisning av sända timmar inom programkategorierna. SR uppger att bredden i utbudet har två dimensioner; ett brett programinnehåll och en bredd i olika plattformar.

SR uppger att bolaget bedriver språkvård på flera olika sätt och av många medarbetare. SR:s språkpolicy innehåller tre nyckelord: begripligt, levande och språkriktigt. Denna policy uppges gälla för det svenska språket samt för publicering på övriga språk som SR sänder på. År 1987 instiftades SR:s språkpris för att stimulera intresset för språkbehandling i radio. Den interna språkrådsbasen Dixi har central betydelse. SR uppger vidare följande.

Språkvårdarna ger ut Språkbrevet fyra gånger om året, publicerar språktips i Sveriges Radios interntidning Radiotidningen och anordnar lunchseminarier om aktuella språkfrågor. De tar även emot lyssnarsynpunkter och besvarar allmänhetens frågor om det språk som används i radion.

Granskningsnämnden anser att det framgår av SR:s redovisning att bolaget har ett mångsidigt programutbud, att bolaget tar ett särskilt ansvar för det svenska språket samt att språkvårdsfrågor

beaktas. SR får därmed anses ha uppfyllt kraven på mångsidighet och det svenska språket i 6 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SVT

Mångsidighet i SVT:s programutbud redogörs för i kapitlet ”Bredden i utbudet” där bland annat en redovisning av sända timmar inom programkategorierna ges. SVT uppger att bolaget har en mycket stor bredd i programutbudet. Ett sätt att visa på detta är enligt SVT att dela upp utbudet i olika programkategorier. SVT lyfter också de mätningar som görs av medieforskaren Kent Asp från Göteborgs universitet årligen som visar på att SVT har det bredaste utbudet av alla tv-kanaler i Sverige.

I SVT:s redovisning framgår att SVT är det bolag som sänder störst andel program på det svenska språket, nämligen 74 procent. SVT uppger att SR bistår SVT och UR i språkvårdsfrågor. Till en särskild avdelning, med uppgift att vara rådgivande och agendasättande i språkfrågor, kan medarbetare hos bolagen vända sig för hjälp och stöd. Avdelningen anordnar även utbildningar för medarbetarna från de tre bolagen.

Granskningsnämnden anser att det framgår av SVT:s redovisning att bolaget har ett mångsidigt programutbud, att bolaget tar ett särskilt ansvar för det svenska språket samt att språkvårdsfrågor beaktas. SVT får därmed anses ha uppfyllt kraven på mångsidighet och det svenska språket i 6 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – UR

UR:s programverksamhet ska enligt sändningstillståndet koncentreras till utbildningsområdet.

Mångsidighet i UR:s programutbud redogörs för i kapitlet ”Bredden i utbudet” där utbudet beskrivs per programkategori samt genom redovisning av sända timmar inom programkategorierna. I redovisningen uppger UR att bolaget har en stor bredd i programutbudet vad gäller bland annat form, innehåll, målgrupp och distribution. Bolaget uppger att det under år 2014 sändes program för alla målgrupper i utbildningens alla stadier. Andelen sända utbildningsprogram var 75 procent och andelen allmänt folkbildande program var 25 procent. Vidare anser UR att bredden i utbudet även återspeglas av en mångfald av ämnen som UR producerar och sänder program inom under ett års tid.

I UR:s redovisning framgår att bolaget, tillsammans med SR och SVT, samarbetar kring en språkvårdsenhet. Denna språkenhet arbetar med att öka den språkliga kompetensen genom att arrangera seminarier, ge råd till medarbetare och ge ut ett språkbrev med språkråd till bolagen. UR uppger även att det finns en webbaserad språkdataas med språkråd. Vidare använder UR en titelpolicy som prioriterar korrekt och vårdad svenska samt kvalitetsgranskar programbeskrivande texter utifrån olika regelverk, till exempel Svenska skrivregler.

Granskningsnämnden anser att det framgår av UR:s redovisning att bolaget har ett mångsidigt programutbud, att bolaget tar ett särskilt ansvar för det svenska språket samt att språkvårdsfrågor beaktas. UR får därmed anses ha uppfyllt kraven på mångsidighet och det svenska språket i 6 § i sändningstillståndet.

5.6.2. Jämställdhet, mångfald och spegling

SR och UR får med viss tvekan anses ha uppfyllt kraven gällande mångfald och spegling. Nämnden anser sig dock sakna underlag för att bedöma om SR och UR har uppfyllt kravet på att programverksamheten som helhet ska bedrivas utifrån ett jämställdhetsperspektiv (6 § respektive 8 § i SR:s sändningstillstånd och 7 § i UR:s sändningstillstånd)

SVT får med viss tvekan anses ha uppfyllt kraven gällande jämställdhet, mångfald och spegling (6 § respektive 8 § i sändningstillståndet)

Nämnden anser att det generellt bör framgå tydligare i redovisningarna hur bolagen definierar begrepp som jämställdhets- och mångfaldsperspektiv och spegling. Nämnden anser vidare att SR och UR i kommande redovisning av det aktuella villkoret bör redogöra för relevanta indikatorer, resultatet av dessa och förändringen över tid.

SR, SVT och UR har getts tillfälle att komplettera sina redovisningar om hur bolagen bedriver programverksamheten utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Svaren har legat till grund för bedömningarna. Nämnden anser därför att bolagen i kommande redovisningar tydligare bör redogöra för hur programverksamheten som helhet bedrivits utifrån ett jämställdhetsperspektiv och hur detta är möjligt att följa över tid.

Villkor

SR:s, SVT:s och UR:s programverksamheter ska som helhet bedrivas utifrån ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv samt utmärkas av hög kvalitet och nyskapande form och innehåll. Vidare ska programmen utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i landet. SR:s, SVT:s och UR:s programutbud ska spegla förhållanden i hela landet och den variation som finns i befolkningen samt som helhet präglas av folkbildningsambitioner. Bolagen ska beakta programverksamheternas betydelse för den fria åsiktsbildningen och utrymme ska ges åt en mångfald av åsikter och meningsyttringar (6 §, 6 § respektive 7 § i sändningstillstånden).

För SR och SVT gäller dessutom att nyhetsförmedling och samhällsbevakning ska ha olika perspektiv, så att händelser speglas utifrån olika geografiska, sociala och andra utgångspunkter (8 § respektive 8 § i sändningstillstånden).

Av programbolagens anslagsvillkor för år 2014 följer att SR, SVT och UR ska utveckla arbetet med att mäta och redovisa olika indikatorer på kvaliteten och särarten i programutbudet.

Tidigare bedömningar av SR:s och SVT:s speglingsvillkor

Granskningsnämnden har under varje år i den föregående tillståndperioden ansett att SR och SVT bör fortsätta utveckla redovisningarna om hur SR och SVT mäter speglingen ur olika aspekter, i olika program samt hur bolagen arbetar med att följa upp speglingen över tid. I förra årets yttrande (beslut

14/00542-544) noterade nämnden att det i anslagsvillkoren för år 2014 framgår att bolagen i samverkan ska utveckla sin redovisning med inriktning på att så långt som möjligt åstadkomma en gemensam redovisningsform som skulle tas i bruk i redovisningen för år 2014. I arbetet skulle ingå att definiera och operationalisera centrala begrepp i tillstånds- och anslagsvillkoren, ta fram konkreta uppföljningsbara resultatmätt baserade på dessa och utveckla arbetet med att mäta och redovisa olika indikatorer på kvaliteten och särarten i programutbudet. Nämnden hänvisade till proposition *Bildning och Tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019* (prop. 2012/13:164) där bakgrunden till kraven som berör redovisning och granskning av public service-bolagen framgår och att det bland annat gäller att ta fram relevanta kriterier och mätmetoder för speglingsuppdraget. Nämnden noterade vidare, mot bakgrund av propositionen, att bolagen inför kommande års redovisningar skulle ta fram relevanta kriterier och mätmetoder för speglingsuppdraget.

Att definiera och operationalisera centrala begrepp

För att kunna mäta och redovisa indikatorer är det nödvändigt att bolagen först definierar och operationaliserar centrala begrepp såsom mångfald och spegling. Med det menar nämnden i detta sammanhang att bolagen ska konkretisera och uppge vad exempelvis mångfald och spegling innebär i bolagens verksamheter. Utan en sådan operationalisering/konkretisering kan bolagen svårigen tyda och analysera resultat i förhållande till uppsatta mål och det är svårt för utomstående att utifrån de redovisade indikatorerna bedöma om villkoret är uppfyllt.

Uppfyllelse – SR

SR:s arbete med mångfald och spegling i programverksamheten redovisas under rubriken ”Mångfald och spegling”.

Mångfald

Av SR:s redovisning framgår att målet för arbetet utifrån mångfaldsperspektivet är följande.

Utbudet ska innehålla en sådan mängd av röster och perspektiv att alla har möjlighet att identifiera sig. För att lyckas, måste också SR:s personalsammansättning bli mer representativ i förhållande till dagens Sverige.

I kapitel 3 i SR:s redovisning framgår att bolaget tagit fram en ny indikator som mäter tillfrågades uppfattning om huruvida utbudet ger dem kunskap om olika människors liv och villkor i Sverige. Här svarade 52 procent att utbudet uppfyllde detta. SR uppger att indikatorn lagts in för att följa resultatet av satsningar som ska pågå under tillståndperioden i syfte att bättre ta tillvara på mångfalden i det svenska samhället.

Nämnden noterar att SR inte har knutit den nämnda indikatorn till villkoret i redovisningen.

Nämnden noterar att en undersökning av mångfalden i personalsammansättningen gjorts för första gången året 2014. SR uppger att en undersökning om personalens etniska bakgrund har gjorts av Nyckeltalsinstitutet/SCB för att ta fram underlag på hur mångfalden inom bolaget ser ut. Undersökningen visade att en av fyra medarbetare på SR har utländsk bakgrund. SR uppger att ett av SR:s strategiska mål är att öka mångfalden bland personal och medverkande och därmed också bättre spegla den variation som finns i befolkningen. SR uppger även att bolaget arbetat fram en ny

mångfaldspolicy som har tydligare koppling till rekryteringsprocessen än tidigare versioner haft, bland annat har andelen programledare med mångfaldsbakgrund ökat. Vidare uppger SR följande.

Alla redaktioner och externa bolag har uppdrag att formulera mål för hur programmen ska arbeta med mångfald. Målen skrivs in i programkontrakten och följs upp löpande av beställarna.

Jämställdhet

Nämnden anser att det inte tillräckligt tydligt framgår av redovisningen hur SR bedriver programverksamheten som helhet utifrån ett jämställdhetsperspektiv. SR har getts möjlighet att komplettera sin redovisning i denna del och svarat bland annat följande.

- Sveriges Radio har riktlinjer för all programproduktion, enligt vilka:
 - Programmet ska ha en mångfald av röster och perspektiv.
 - Det ska märkas i programmet att Sveriges befolkning har skilda förutsättningar, levnadsvillkor och bakgrund.
 - De medverkande ska ha jämn könsfördelning.
- Redaktionen ska redovisa resultatet vid utvärdering och återkoppling.

Det är en självklar målsättning för samtliga program att ha en rimligt jämn fördelning mellan könen på dem som medverkar.

Sveriges Radios personalpolitik utgår från ett jämställdhetsperspektiv i sammansättningen av redaktioner och arbetsgrupper. Vid rekrytering tas hänsyn till jämställdhet, liksom andra mångfaldsfaktorer. Ett av SR:s strategiska mål är att öka mångfalden bland personal och medverkande för att bättre kunna spegla den variation som finns i befolkningen.

Spegling

SR uppger att ett antal strategiska utvecklingsområden har formulerats som förväntas ha en positiv påverkan på några av indikatorerna i kommande års mätningar. Ett av dessa områden är att spegla Sverige som det ser ut.

Nämnden noterar att SR uppger i kapitel 3 att bolaget tagit fram en ny indikator för att följa resultatet av satsningar som ska pågå under tillståndsperioden som handlar om att ta tillvara på mångfalden i det svenska samhället. Indikatorn handlar om de tillfrågades uppfattning om huruvida SR:s programinnehåll speglar mångfalden i det svenska samhället. I 2014 års undersökning visades att 48 procent ansåg att utbudet uppfyllde detta krav.

Nämnden noterar att SR inte har knutit den nämnda indikatorn till villkoret i redovisningen.

SR fanns under 2014 på 47 orter och har över 30 nyhetsredaktioner som har ett väl fungerande samarbete. Dagligen hämtas lokalt nyhetsmaterial in av Ekoredaktionen för publicering i rikstäckande sändningar. SR uppger att bolaget, genom att vara på plats på ett flertal orter, kan bredda vilka perspektiv, ämnen och medverkande som får utrymme när händelser i och utanför Sverige speglas. Som vidare exempel på att SR:s utbud speglar hela landet lyfts *Kulturmytt* som har fast anställda på fyra orter samt P3 som har reportrar stationerade på flera orter. Programexempel ges under rubriken ”Program i rikskanaler som speglar hela landet”. SR uppger vidare att bolaget har 25 lokala kanaler som speglar sändningsområden främst utifrån P4-uppdrag genom att producera lokala program och nyheter.

SR uppger att nyhetsmedarbetare över hela Sverige och korrespondenter ute i världen garanterar och skapar närvaro, mångfald i nyhetsurvalet och olika perspektiv. *Ekot* och de lokala kanalerna sänder nyheter utifrån sina olika uppdrag. Vidare uppger SR att *Klartext* på lätt svenska samt *Junior i P4* för barn erbjuder anpassade nyheter till specifika målgrupper. P3, Din gata och Metropol ger den unga publiken nyheter på anpassat språk och i programmet *Christer och Morgan rapporterar* diskuteras nyheter med lyssnarna. SR uppger vidare att nyheter sänds på en rad minoritetsspråk. Vad gäller samhällsbevakning uppger SR flera exempel på program, bland annat följande.

Tendens och Barnen ska fånga det som sker i samtiden, skildra och granska utifrån individens perspektiv. *Demonstrationerna och våldet* ställde obekväma frågor om antirasismens ansvar för att det ofta blir våldsamheter på antirasistiska demonstrationer. I *Vi som inte röstar* mötte lyssnarna unga väljare i Biskopsgården, ensamstående mammor utanför Umeå och en högutbildad lärare i Gävle som alla valt att inte rösta.

Vidare uppges att *Människor och tro* har skildrat och granskat frågor om religion och politik. I valbevakningen skulle redaktionerna spegla och lyfta fram olika perspektiv kring bland annat etnicitet, socioekonomi, geografi, ålder, kön, funktionsnedsättning. SR uppger att en utvärdering av valbevakningarna visade att dessa varit mer omfattande, att bredden varit större och att publiken varit mer delaktig än någonsin tidigare.

Bedömning

Granskningsnämnden betonade under hela förra tillståndsperioden vikten av att redovisa hur spegling mäts ur olika aspekter, i olika program och hur speglingen kan följas över tid. Nämnden noterar i årets redovisning förbättringar bland annat genom att SR redovisat indikatorer. Samtidigt har SR inte operationaliserat villkoret, så som det nu är formulerat i sändningstillståndet, fullt ut. Nämnden anser att det bör framgå tydligare i redovisningen hur SR definierar begrepp som jämställdhets- och mångfaldsperspektiv och spegling. Nämnden anser emellertid att det framgår att bolaget verkar för att bedriva programverksamheten utifrån ett mångfaldsperspektiv och för att uppfylla kraven avseende spegling. SR får därför, med viss tvekan, anses ha uppfyllt dessa krav (6 § respektive 8 § i sändningstillståndet).

När det gäller redovisningen av jämställdhetsperspektivet saknas dock en utförligare beskrivning av vad jämställdhet innebär i SR:s verksamhet, på vilket närmare sätt programverksamheten bedrivs utifrån ett jämställdhetsperspektiv och indikatorer som visar hur SR mäter och följer upp detta. Nämnden anser sig därför sakna underlag för att bedöma om SR har uppfyllt kravet på att programverksamheten som helhet ska bedrivas utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Nämnden anser vidare att SR i kommande redovisning av det aktuella villkoret bör redogöra för relevanta indikatorer, resultatet av dessa och förändringen över tid. SR bör särskilt tydliggöra hur programverksamheten som helhet bedrivits utifrån ett jämställdhetsperspektiv och hur detta är möjligt att följa över tid.

Uppfyllelse – SVT

Arbetet med mångfald och spegling i programverksamheten redovisas under rubriken ”Mångfald och spegling”.

Mångfald

SVT uppger att bolagets mångfaldspolicy för mångfald, likabehandling och jämställdhet gäller för hela verksamheten. Det framgår att denna inleds enligt följande.

Sveriges Television är till för alla. SVT:s mångfaldspolicy värnar principen om alla människors lika värde. SVT välkomnar och respekterar olikheter med hänsyn till ålder, kön, könsidentitet eller annat uttryck, etnicitet, religion eller andra övertygelser, sexuell orientering och funktionsnedsättning. SVT värnar om mångfald i programutbudet grundat på publikens behov, intressen, perspektiv och åsikter. Målet är att publiken ska ha en stark identifikation med SVT.

I redovisningen uppges att mångfalden stärktes under 2014 bland annat genom ökade satsningar på att skildra den variation som finns i befolkningen. SVT uppger att bolagets arbete med mångfald är mångfacetterat och att det bedrivs både i programarbetet, rekryteringsprocessen och utbildning. Arbetet utgår ifrån två styrande dokument varav det ena är en mångfaldsplan för programverksamheten. Vidare beskriver SVT hur mångfaldsplanen konkret används vid produktion och i uppföljning.

I samband med programprojektets uppstartsmöte ansvarar projektledaren för att redaktionen går igenom mångfaldsplanen och dess åtta mångfaldsaspekter. Projektledaren återrapporterar därefter till ansvarig programchef som i sin tur rapporterar till relevant ordschef i Umeå, Stockholm, Göteborg eller Malmö. Ledningen i allmän-tv-divisionen gör en uppföljning vid årets slut. Ansvarig programchef följer i sin tur upp resultatet med projektledaren. Resultatet av programprojektets aktiviteter går att bryta ned både per programgenre och ort. Resultatet för mångfaldsarbetet inom divisionen visar att 337 programuppdrag av 388 för 2014 har stämts av mot mångfaldsplanen.

SVT uppger att mångfaldskraven i form av eller i enlighet med policyn bifogas uppdragskontrakten som SVT tecknar. Ambitionen är att systematiskt få in alla mångfalds- och speglingsaspekter i hela allmän-tv-utbudet. I redovisningen betonar SVT vikten av att det närmare mångfaldsarbetet ska låtas utformas samt målsättas på redaktionell nivå. Som exempel på en redaktions arbete med mångfaldsfrågor lyfts SVT Sport som arbetat med att jämställa dam- och herridrott i rapporteringen.

Nämnden noterar att en undersökning av mångfalden i SVT:s personalsammansättning gjorts för första gången året 2014. SVT uppger att fokus under hösten år 2014 var att säkerställa mångfald i rekryteringen. En mångfaldsmätning av personalsammansättningen vad gäller utländsk bakgrund har gjorts av Nyckeltalsinstitutet/SCB för att ta fram underlag på hur mångfalden inom bolaget ser ut. Den visade att SVT har färre andel medarbetare med mångfaldsbakgrund än befolkningen i stort. Nästan en fjärdedel av Sveriges befolkning (23,6 procent) är själva födda eller har båda föräldrarna födda utomlands. Motsvarande siffra hos SVT är 10 procent. Andelen med minst en förälder född utomlands är för SVT 20 procent, vilket kan jämföras med andelen för Sveriges befolkning i stort som är 30 procent. SVT uppger att mätningen ska följas upp årligen med målet att personalsammansättningen i stora drag ska spegla befolkningen i landet avseende utländsk bakgrund.

Jämställdhet

SVT uppger att bolagets mångfaldspolicy för mångfald, likabehandling och jämställdhet gäller för hela verksamheten. Vidare uppger SVT bland annat följande i redovisningen gällande jämställdhet.

SVT vill betona vikten av att låta det närmare mångfaldsarbetet utformas och målsättas på redaktionell nivå. Som exempel kan SVT Sports arbete med att jämställa dam- och herridrott i rapporteringen nämnas. Satsningen har genomsytrat journalistiken, interna möten och bemanningen. Detta har resulterat i att rapporteringen om andelen kvinnor som idrottar har ökat kraftigt på alla nyhetsplattformar under 2014. Exempel på mål som formulerats är att minst två matcher eller reportage till Sportnytt och minst en match eller reportage till Sportspegeln varje vecka ska vara damidrott. Minst 40 procent av reportagen i Sportnytt och Sportspegeln per kvartal ska vara damidrott. Redaktionen klarar målen. 42 procent av reportagen i Sportnytt under 2014 samt 45 procent av reportagen i Sportspegeln under 2014 är damidrott.

Nämnden anser att det inte tillräckligt tydligt av de exempel som ges i redovisningen framgår hur SVT bedriver programverksamheten som helhet utifrån ett jämställdhetsperspektiv. SVT har getts möjlighet att komplettera redovisningen i denna del och svarat bland annat följande.

SVT arbetar med jämställdhet både i det vi kallar bakom respektive framför kameran. Bakom kameran är att förhålla sig till och arbeta med uppställda planer vid exempelvis rekrytering. Framför kameran har SVT beskrivit i public service-redovisningen för 2014 med olika exempel från bland annat sportproduktionen. Sammantaget anser SVT att mångfaldspolicyn är väl fungerande och operationaliserats i verksamheten som formulerar egna handlingsplaner utifrån denna policy.

Av SVT:s redovisning framgår även att i en attitydundersökning genomförd i december 2014 gällande SVT:s förmåga att ha en jämställd fördelning mellan kvinnor och män ansåg 62 procent att SVT klarade detta bra.

Spegling

I redovisningen uppges att speglingen stärktes under 2014 bland annat genom ökade satsningar på att skildra den variation som finns i befolkningen. SVT uppger att bolagets arbete med spegling är mångfacetterat och att det bedrivs både i programarbetet, rekryteringsprocessen och utbildning.

Nämnden noterar att SVT för första gången tagit fram en mätning som avser spegling och att bolaget även har uttryckt ett mål för detta. Av redovisningen framgår att i en attitydundersökning genomförd i december 2014 ansåg 66 procent av de tillfrågade att SVT var bra på att spegla mångfalden. SVT uppger att ett mål i mångfaldsarbetet är att dessa siffror ska öka. Vidare uppger SVT att bolaget använt olika metoder för att komma i kontakt med underrepresenterade grupper och deras nätverk vilket har resulterat i 44 nya mångfaldsnätverk.

Även under rubriken ”Allmänproduktion – 55-procentskravet” berörs spegling. För att säkerställa att SVT speglar hela landet har SVT en omfattande produktion utanför Stockholm. Med hjälp av en spridd produktion kan många producenter och medverkande aktivt bidra till att olika yttringar och värderingar synliggörs i utbudet. I många uppdragskontrakt finns en skrivning om att hela landet ska speglas och att man ska ta hänsyn till de olikheter som kan finnas runt om i landet. Det kan exempelvis ta sig uttryck i att produktionen spelas in på olika orter.

Av SVT:s redovisning framgår att bolaget har en regional nyhetsverksamhet. SVT uppger att detta utbud har ett egenvärde i den regionala och lokala granskningen och informationen till medborgarna. Produktionen syftar även till att säkerställa att riksnyheterna speglar alla delar av Sverige i sitt nyhetsurval. SVT uppger att inför år 2014 identifierades ett behov av att göra samhällsutbudet mer varierat för att programmen skulle nå en publik med större demografisk spridning. Arbetet inleddes

med att i nya program söka ett brett tilltal med engagerande och nära berättelser. SVT uppger att utbudet spetsades med erbjudanden för den redan mycket samhällsintresserade publiken. Ett exempel på det förstnämnda var *Djävulsdansen* om medberoende och för de mer initierade gjordes bland annat *Runda bordet*. SVT redovisar även hur bolaget genom satsningen #din röst lyfte fram det svenska folkets viktigaste valfrågor och att utbudet inför riksdagsvalet 2014 var rekordstort.

SVT har getts möjlighet att komplettera sin redovisning i fråga om att nyhetsförmedling och samhällsbevakning ska ha olika perspektiv, så att händelser speglas utifrån olika sociala och andra utgångspunkter. SVT har svarat följande.

Utöver det som redan finns beskrivet i kapitlet med exempel som *Djävulsdansen* om medberoende och alla nyhetsinslag som aktualiserades under valet genom #dinröst så redovisas här nedan ett antal exempel från *Uppdrag granskning* under 2014:

15/1 Trygghetslarm för gamla som inte fungerar

22/1 Biskopsgården – utanförskap och arbetslöshet som grogrund för kriminalitet

19/3 Hälsans förskola – knäckebröd till barnen för att företaget ska tjäna pengar

26/3 Egon – hans väg mot döden i låda på järnvägsstation utan att samhället reagerade

14/5 Kravallerna i Husby – vad låg bakom?

5/11 Missbruksdöd – socialtjänsten fattar beslut om svårt sjuka missbrukare

Utöver dessa kan nämnas Guldspadebelönade dokumentärer om skolan, *Skolfesten* och *Skolmarknaden* av Kristina Lagerström och Johan Zachrisson Winberg samt *Män som näthatar kvinnor*, vinnare av bästa dokumentär vid New York Festivals av Nicke Nordmark och Hasse Johansson.

Bedömning

Granskningsnämnden betonade under hela förra tillståndspanoroden vikten av att redovisa hur spegling mäts ur olika aspekter, i olika program och hur speglingen kan följas över tid. Nämnden noterar i årets redovisning förbättringar, bland annat genom att SVT redovisat indikatorer. Samtidigt har SVT inte operationaliserat villkoret, så som det nu är formulerat i sändningstillståndet, fullt ut. Nämnden anser att det bör framgå tydligare i redovisningen hur SVT definierar begrepp som jämställdhets- och mångfaldsperspektiv och spegling. Nämnden anser dock att det framgår att bolaget verkar för att bedriva programverksamheten utifrån ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv och för att uppfylla kraven avseende spegling. SVT får därför, med viss tvekan, anses ha uppfyllt kraven i 6 § respektive 8 § i sändningstillståndet.

SVT bör i kommande redovisning tydligare redogöra för hur programverksamheten som helhet bedrivits utifrån ett jämställdhetsperspektiv och hur detta är möjligt att följa över tid.

Uppfyllelse – UR

Arbetet med mångfald och spegling i programverksamheten redovisas under rubriken ”Mångfald och spegling”.

Mångfald

UR uppger att mångfald är ett av de kärnvärden som är vägledande för hela verksamheten och att mångfaldsperspektivet bland annat handlar om att synliggöra fler och om att bredda perspektiven för publiken. Av redovisningen framgår hur UR konkret arbetar med kvalitetssäkring, uppföljning och utveckling för att uppfylla kravet på mångfald och spegling.

För att kvalitetssäkra arbetet med mångfald och spegling följer och utvecklar UR sitt arbete med att bland annat bevaka undersökningar och utredningar. Kontinuerliga dialoger förs med intresseorganisationer, myndigheter, fokus- och användargrupper. Det görs också intern rapportering och uppföljning med stöd av externa rapporter.

UR uppger vidare att bolaget regelbundet undersöker mångfalden i programutbudet och att bolaget under åren 2010 till 2014 har gett forskare i medie- och kommunikationsvetenskap vid Lunds universitet i uppdrag att följa upp och granska bolagets radio- och tv-utbud ur ett mångfalds- och speglingsperspektiv. Frekvensen och bilden av olika gruppers deltagande i UR:s programutbud i radio och tv har kartlagts under två slumpvis valda veckor varje år. Undersökningarna har gjorts i syfte att få en bild av hur UR:s program speglar bland annat kön, nationella minoriteter, nationella minoritetsspråk och personer med funktionsnedsättning och stereotyper som offer, hjälte och expert. Resultaten används som underlag för att utveckla bolagets produktion och säkra att den svarar mot kravet på mångfald i programutbudet. I redovisningen uppger UR att resultaten från 2014 års undersökningar inte var sammanställda när redovisningen gjordes men att förhandskommentarerna från forskarna visade på att nationella minoriteter och personer med funktionsnedsättning är tämligen osynliga i programutbudet utöver det utbud som är direkt riktat till dessa grupper.

Jämställdhet

Nämnden anser inte att det framgår i redovisningen hur UR bedriver programverksamheten som helhet utifrån ett jämställdhetsperspektiv. UR har getts möjlighet att komplettera sin redovisning i denna del och svarat att jämställdhetsarbetet är en del av det större mångfaldsarbetet. UR har även bland annat svarat följande.

Jämställdhetsperspektivet säkras på en rad olika sätt.

- det finns med som ett grundläggande krav och övergripande mål
- det uttrycks i projektbeställningarna
- det uttrycks i mångfaldspolicyn
- det genomförs stickprovsmätningar i olika produktionsserier
- det arbetas aktivt i alla produktioner med att motverka normer i valet av roller och medverkande
- det uttrycks i hur dialoggrupperna är sammansatta efter kön, ålder och geografisk representation
- det förs en kontinuerlig diskussion kring mångfald och jämställdhet i alla processer från planering till genomförande och uppföljning

Spegling

För att spegla hela befolkningen uppges att UR:s programproduktion utgår från jämställdhet, geografi, sociala aspekter och mångfald samt att ett aktivt arbete med inkludering, identifikation och mångfald bedrivs. UR har getts möjlighet att komplettera sin redovisning i fråga om hur UR:s programutbud har speglat förhållanden i hela landet och svarat följande.

Den specifika produktionsprocess som är en följd av UR:s uppdrag innefattar omvärldsbevakning, behovsinventering, planering, produktion och uppföljning. I alla faser arbetar UR med uppgift att programutbudet ska spegla förhållanden i hela landet och den variation som finns i befolkningen. I omvärldsbevakning, planering och pedagogisk introduktion av programmen har UR samarbete med så kallade UR-skolor och institutioner över hela landet. (UR- skolorna och andra kontakter redovisas i bilaga 1 i UR:s public service- redovisning). Detta samarbete bidrar på flera sätt till UR:s produktionsprocess och programutbud, till att behov från hela landet tillgodoses och till att inspelningar görs på många håll i landet. På

samma sätt bidrar UR:s dialoggrupper som är sammansatta för att säkra speglingen av olika språkliga varieteter, kulturer och historier förutom geografisk hemvist, ålder och kön. Detta gäller nationella minoriteter och teckenspråkstalare.

Genom att UR:s radioproducenter utöver i Stockholm är stationerade även i Malmö, Göteborg och Sundsvall produceras ett flertal programinslag från orter utanför Stockholm. UR Samtiden filmar och sänder föreläsningar från hela landet (inspelningsorter finns angivna på sid 46 i public service-redovisningen). I hela serier eller avsnitt i tv-produktioner väljer UR där det är möjligt och lämpligt att göra inspelningar ute i landet. Exempelvis i tv-serierna Sverige sviker, De obekväma, Kvalitet, Miffo-tv, Världens bästa skitskola besöks orter runt om i landet. Ett annat sätt att spegla landet är att i programmens casting eftersträva representation från hela Sverige, ett exempel på det är tv-serien Diktatorn.

Av redovisningen framgår att UR arbetar med interna kvalitetssäkringsprocesser, bland annat uppges följande.

Att programprojekt beaktar mångfalds- och speglingsfrågorna säkerställs med hjälp av bland annat checklistor med frågeställningar om alla i arbetslaget fått insikt i speglingsuppdraget och synliggörande av omedvetna eller medvetna val av perspektiv.

UR uppger att spegling fått tydligare målfokus under året 2014 och att trots att representationen och därmed speglingen har ökat enligt undersökningen så visar mätningarna enligt UR på att ytterligare arbete med mångfalds- och speglingsfrågorna krävs.

Bedömning

Granskningsnämnden konstaterar att UR inte på ett tydligt sätt har operationaliserat villkoret avseende mångfald, jämställdhet och spegling. Det bör framgå tydligare i redovisningen hur UR definierar begrepp som jämställdhets- och mångfaldsperspektiv och spegling och UR bör redovisa indikatorer som gör det möjligt för nämnden att på ett närmare och mer välgrundat sätt kunna göra en bedömning av uppfyllelsen. Detta gäller särskilt kravet på att programverksamheten som helhet ska bedrivas utifrån ett jämställdhetsperspektiv samt speglingskravet.

Nämnden anser dock att det framgår att bolaget verkar för att bedriva programverksamheten utifrån ett mångfaldsperspektiv och för att uppfylla kravet avseende spegling. UR får därför, med viss tvekan, anses ha uppfyllt dessa krav i 7 § i sändningstillståndet. Nämnden beaktar att detta är första året UR har att redovisa hur villkoret om spegling har uppfyllts.

När det gäller redovisningen av jämställdhetsperspektivet framgår visserligen att jämställdhetsperspektivet säkras på olika sätt, i bland annat projektbeställningar, men det saknas en utförligare beskrivning av vad jämställdhet innebär i UR:s verksamhet, på vilket närmare sätt programverksamheten bedrivs utifrån ett jämställdhetsperspektiv och indikatorer som visar hur UR mäter och följer upp detta. Nämnden anser sig därför sakna underlag för att bedöma om UR har uppfyllt kravet på att programverksamheten som helhet ska bedrivas utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

5.6.3. 55-procentsvillkoret

SR och SVT får – med utgångspunkt i bolagens egna definitioner av vad som är styrande för produktioner utanför Stockholm – anses ha uppfyllt 55-procentskravet (punkt 13 respektive 13 i anslagsvillkoren).

Granskningsnämnden anser att SR och SVT, mot bakgrund av bolagens anslagsvillkor, i kommande redovisningar så långt som möjligt bör redogöra för en gemensam definition av vad som utgör en produktion utanför Stockholm.

Villkor

Den andel av allmänproduktionen i SR:s och SVT:s rikssändningar som produceras utanför Stockholm ska uppgå till minst 55 procent (punkt 13 respektive 13 i anslagsvillkoren).

Uppfyllelse – SR

I SR:s redovisning anges att 55,1 procent av allmänproduktionen producerades utanför Stockholm under år 2014. Sport och nyheter ingår inte i allmänproduktionen. Av redovisningen framgår även vad som avgjort att produktionerna under året har ansetts höra till en ort utanför Stockholm. SR nämner följande kriterier.

- Programmet beställs från en redaktion utanför Stockholm
- Programmet beställs från ett produktionsbolag utanför Stockholm.
- Programmet beställs från en redaktion i Stockholm men i beskrivningen anges att programmet helt eller delvis ska produceras av medarbetare utanför Stockholm eller ha ett innehåll som helt eller delvis speglar Sverige utanför Stockholm.
- Beställaren bedömer att programmet innehåller material som speglar Sverige utanför Stockholm.

Enligt nämndens mening kan det diskuteras vad som bör krävas för att en produktion ska anses höra till en viss produktionsort. Med utgångspunkt i SR:s definition av vad som kännetecknar produktioner utanför Stockholm, får dock SR anses ha uppfyllt kravet i punkt 13 i anslagsvillkoren.

Uppfyllelse – SVT

I SVT:s redovisning anges att 58 procent av allmänproduktionen producerades utanför Stockholm under 2014. I begreppet allmänproduktion ingår förstagångssändningar inom programkategorierna fiktion, underhållning, kultur och musik, fritidsfakta, vetenskapsfakta, samhällsfakta, nyhetsmagasin riktade till barn och ungdom, sportdokumentärer och korta pausprogram. Vidare uttalas följande.

Utgångspunkten för definitionen av 55-procentskravet är placeringen av den aktuella produktionens ansvarige utgivare enligt SVT:s delegationsordning, i praktiken SVT:s programchefer.

Av redovisningen framgår att programcheferna ansvarar för produktion och programutveckling vid egenproduktion, produktionsutläggning, samproduktion och inköp av program där SVT varit involverade i produktionen. I Stockholm finns fem programchefer, i Umeå en programchef och i Malmö och Göteborg finns vardera två programchefer.

Enligt nämndens mening kan det diskuteras vad som bör krävas för att en produktion ska anses höra till en viss produktionsort. Med utgångspunkt i SVT:s definition av vad som kännetecknar produktioner utanför Stockholm, får dock SVT anses ha uppfyllt kravet i punkt 13 i anslagsvillkoren.

Granskningsnämnden anser dock att SR och SVT, mot bakgrund av bolagens anslagsvillkor, i kommande redovisningar så långt som möjligt bör redogöra för en gemensam definition av vad som utgör en produktion utanför Stockholm.

5.7. Barn och unga

Redovisning av villkor gällande barn och unga

Granskningsnämnden anser att SR, SVT och UR i kommande redovisning bör ha gemensamma definitioner för vad som avses med barn respektive unga. Vidare anser nämnden att bolagen bör redovisa uppfyllelsen av villkoret på ett sådant sätt att det blir möjligt att ta ställning till om bolagen har uppfyllt villkoret för barn *respektive* unga.

5.7.1. Varierat utbud av program för och med barn och unga

SR och UR får anses ha uppfyllt kravet på ett varierat utbud av program för och med barn och unga i 10 § respektive 10 § i sändningstillstånden. I kommande redovisning bör UR dock redogöra för sändningstimmar fördelade på barn respektive unga.

SVT får med viss tvekan anses ha uppfyllt kravet på ett varierat utbud av program för och med barn och unga i 10 § i sändningstillståndet. I kommande redovisning bör SVT på ett tydligare sätt redogöra för hur villkoret är uppfyllt genom att redovisa sändningstimmar fördelade på barn respektive unga.

Villkor

SR, SVT och UR ska erbjuda ett varierat utbud av program för och med barn och unga (10 §, 10 § respektive 10 § i sändningstillstånden).

Uppfyllelse – SR

SR redovisar marksänd tid för barnutbud respektive ungdomsutbud på svenska för år 2014 per programkategori fördelat på barn upp till 12 år och ungdomar mellan 13 och 19 år.

Av SR:s redovisning framgår att bolaget sänt totalt 5 372 timmar radio för barn fördelade på programkategorierna nyheter, samhälle, kultur, sport, underhållning och musik. Musik utgjorde den största delen med totalt 4 108 timmar. Vidare redovisar SR att bolaget sänt totalt 20 067 timmar radio för ungdomar fördelade på programkategorierna nyheter, samhälle, livsstil, kultur, sport, underhållning, musik och service. Även här utgjorde musik den största delen med totalt 15 839 timmar.

Granskningsnämnden anser därmed att SR får anses ha uppfyllt kravet på ett varierat utbud av program för och med barn och unga i 10 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SVT

Barn definieras av SVT som tittare i åldern 3–11 år och unga som tittare i åldern 12–19 år.

SVT redovisar år 2014 förstasändningar för barn och unga gemensamt, till skillnad från föregående tillståndsperiod då redovisningen av sändningstimmar varit uppdelad på barn respektive ungdomar. Bolaget redovisar totalt 836 sända timmar för barn och unga fördelade på programkategorierna fiktion, underhållning, sport, kultur och musik, fritidsfakta, vetenskapsfakta, samhällsfakta, nyheter och skarv (pausprogram). SVT har tillfrågats om hur dessa siffror fördelade sig på barn respektive unga. SVT har bland annat svarat följande.

Skyldigheten i första delen av paragrafen omfattar barn och unga, inte barn respektive unga. SVT har en omfattande verksamhet för båda grupperna. Totalt sett utgjorde förstasändningarna för barn och unga av 686 respektive 150 timmar.

Av SVT:s svar framgår vidare, på närmare anförda grunder och som framgår i nästa delkapitel, att för barn sändes totalt 267 timmar fakta och nyheter och 418 timmar kultur och konstnärliga upplevelser. För unga sändes 90 timmar fakta och nyheter och 68 timmar kultur och konstnärliga upplevelser.

Nämnden kan av redovisningen utläsa att SVT totalt sett, för barn och unga, uppvisar en variation i utbudet av program. Nämnden anser dock att SVT i sin redovisning ska kunna visa att bolaget har haft ett varierat utbud både för barn och för unga, särskilt eftersom antalet sändningstimmar för unga är markant färre än för barn. SVT har i en komplettering visat att bolaget har sänt program inom kategorierna fakta och nyheter samt kultur och konstnärliga upplevelser för barn och för unga. SVT får därigenom, men med viss tvekan, anses ha uppfyllt kravet på ett varierat utbud av program för och med barn och unga i 10 § i sändningstillståndet. I kommande redovisning bör SVT på ett tydligare sätt redogöra för hur villkoret är uppfyllt genom att redovisa sändningstimmar fördelade på barn respektive unga.

Uppfyllelse – UR

Av UR:s redovisning framgår att bolagets utbud är uppdelat att inriktas mot målgrupperna förskola, förskoleklass-årskurs 3, årskurs 4–6, årskurs 7–9 samt gymnasiet. UR uppger i sin redovisning för år 2014 att barn klassas som målgrupperna från förskoleklass upp till och med årskurs 6.

Granskningsnämnden anser att det inte tillräckligt tydligt framgår i redovisningen hur UR definierar unga. UR har dock i en kompletterande kommentar verifierat att bolaget definierar barn som förskola till och med årskurs 6 och unga som årskurs 7 till och med gymnasiet.

UR redovisar sända timmar fördelade på radio och tv samt ämnesområden. I redovisningen delar UR upp sändningstimmarna på förskola respektive grund- och gymnasieskola vilket inte gör det möjligt för nämnden att bedöma fullt ut hur utbudet för barn respektive unga sett ut, eftersom de redovisade sändningarna för grund- och gymnasieskola inriktas mot både barn och unga, givet UR:s definition av barn. Av en komplettering som UR inkommit med framgår dock att bolaget har sänt radio och tv inom ett flertal olika ämnen för barn och unga och granskningsnämnden anser därmed att UR får anses ha uppfyllt kravet på ett varierat utbud av program för och med barn och unga i 10 § i sändningstillståndet. I kommande redovisning bör UR dock redogöra för sändningstimmarna fördelade på barn respektive unga.

5.7.2. Nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga

SR och UR får anses ha uppfyllt kravet på att på barns och ungas egna villkor förmedla nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen (10 § i sändningstillstånden).

SVT får anses ha uppfyllt kravet på att på barns egna villkor förmedla nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen (10 § i sändningstillstånden). SVT får även anses ha uppfyllt kravet på att på ungas egna villkor förmedla fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen. Nämnden anser dock inte att SVT kan anses ha uppfyllt kravet på att på ungas egna villkor förmedla nyheter från olika delar av Sverige och världen.

SVT bör i kommande redovisning tydligt visa hur bolaget har uppfyllt villkoret genom att redovisa vad bolaget förmedlat för barn respektive unga när det gäller nyheter, fakta och kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen.

Villkor

Programmen ska på barns och ungas egna villkor förmedla nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen (10 §, 10 § respektive 10 § i sändningstillstånden).

Uppfyllelse – SR

SR beskriver vad bolaget har sänt för barn respektive unga. Av redovisningen framgår att bolaget sänt 48 timmar nyheter för barn. Programutbudet för barn har därutöver bestått av 39 timmar samhälle, 1 077 timmar kultur, 94 timmar underhållning och 4 108 timmar musik.

SR uppger att bolaget under 2014 har utökat sitt faktautbud för barn med programmet *Helt sant!* i P4. Utöver det exemplifierar SR med produktioner som *Vi i femman* och *Juniorsporten i P4* ur bolagets faktautbud för barn. SR uppger även att de erbjuder de yngre barnen fakta med hjälp av fiktion och ger exempel på sådana program.

Av redovisningen framgår vidare att SR för ungdomar under år 2014 sände 741 timmar nyheter, 484 timmar samhälle, 208 timmar livsstil, 1 036 timmar kultur, 256 timmar sport, 1 465 timmar underhållning, 15 839 timmar musik och 38 timmar service.

Nämnden anser att det inte framgår tillräckligt tydligt av redovisningen om SR har uppfyllt kravet på att sända program som på ungas egna villkor förmedlar kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av världen. SR har getts möjlighet att i ett kompletterande svar uppge exempel på sådana sända program. SR har bland annat svarat följande.

I P3:s utrikesmagasin *Korrerapporten* skildras och analyseras världen utanför Sverige genom reportage, intervjuer och samtal, med särskilt fokus på frågor som rör ungas vardag och identitetsbyggande. (...) I *Christer och Morgan rapporterar* firades det persiska nyåret "Norouz" tillsammans med lyssnarna. *Musikguiden i P3* spelar, guidar till och pratar om musik från olika delar av världen varje vecka. 2014 sändes till exempel DJ-mixar med med Safari Sound (reggae/dancehall) Jadman Fonko (afrikanskt) eller High Life (urbant från olika delar av världen). Dessutom sänds kontinuerligt intervjuer och livemusik med olika världsartister. Kanalen *Din gata* i Malmö gjorde en temavecka inför EU-vallet om ungas situation i olika europeiska länder där 12 ungdomar fick berätta om sitt land. *Musikhjälpen*, som engagerar många unga, tar upp frågor som rör unga i hela världen.

Nämnden anser även att det inte tillräckligt tydligt framgår av redovisningen om SR har sänt fakta för unga. I redovisningen uppger SR att bolaget har sänt *Institutet* som förmedlar fakta till tonåringar. I ett kompletterande svar har SR även gett ytterligare exempel på program såsom exempelvis *Ligga med P3*, *P3 Dokumentär* och *Musikhjälpen*.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på att på barns och ungas egna villkor förmedla nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen i 10 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SVT

I sin redovisning för 2014 anger SVT utbudet sammantaget för barn och unga per programkategori. Nämnden noterar att detta är en ändring i förhållande till SVT:s redovisningar från föregående tillståndsperiod då sändningstimmarna redovisades för barn respektive ungdomar. År 2014 redovisar SVT dessutom endast förstasändningar, till skillnad mot föregående tillståndsperiod då SVT även redovisade repriserna.

SVT redovisar totalt 5 timmar kultur och musik, 34 timmar nyheter och 115 timmar fakta för barn och unga. Granskningsnämnden anser att det inte tillräckligt tydligt framgår i redovisningen hur många timmar av utbudet inom nyheter och fakta samt kulturell och konstnärliga upplevelser som riktade sig till barn respektive unga. SVT har i ett kompletterande svar bland annat angett följande.

Sändningstillståndet delar upp barnutbudet i två kategorier: nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser. (...) Vad gäller kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga förekommer detta inte minst inom det fiktionära området. En del av detta är svenskt men en mycket stor andel är från andra delar av världen. Totalt sett utgjordes 311 av de 836 förstasända timmarna för barn av program i genrer som har som huvudsakligt uppdrag att förmedla kulturella och konstnärliga upplevelser, utöver de underhållande program (exempelvis i Bolibompa-ramen) som också förmedlar kulturella och konstnärliga ambitioner. Eftersom stora delar av barn- och ungdomsutbudet klassas som underhållning i enlighet med vad som anförts i tidigare dialog med Granskningsnämnden är det rimligt att schablonmässigt skatta utbudet inom underhållning som till

hälftens utgörande av program som har konstnärliga ambitioner och till hälften utgörande av program som har bildande ambitioner. I synnerhet inom ramen för detta område förekommer en betydande medverkan av barn från olika delar av Sverige och även världen.

Vidare uppger SVT i sitt svar att bolaget för barn har sänt (förstasändningar) 267 timmar fakta och nyheter (förstasändningar) och 418 timmar kultur och konstnärliga upplevelser. För ungdomar har SVT sänt 90 timmar fakta och nyheter och 68 timmar kultur och konstnärliga upplevelser.

SVT har i sin redovisning gett exempel på sända program som bolaget anser förmedlar kulturella upplevelser för barn. Vidare framgår att SVT har sänt nyhetsprogrammet *Lilla aktuellt* för barn samt program som SVT klassar som fritidsfakta för barn. SVT ger också exempel på ett program som hade ett särskilt fokus på de unga och som bolaget klassificerar som egenproducerad fritidsfakta men som inte uteslutande kan kodas som tonårsprogram.

SVT har ombetts ge exempel på program som har sänts som på barns egna villkor förmedlar kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen. SVT har svarat följande.

Utöver de exempel om scenföreställningar, film och nordvisionsutbyte som beskrivs på sidan 34 i redovisningen så kan 2014 års julkalender *Piratskattens hemlighet* nämnas. Det var en stor satsning som detta år utspelade sig i en annan del av Europa. *Världskompisar* är ett program för teckenspråkiga barn där man utbyter erfarenheter med likasinnade från hela världen.

SVT har även ombetts ge exempel på program som har sänts som på ungas egna villkor förmedlar kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen. SVT har svarat följande.

Även här hänvisas till de exempel som anges i redovisningen med ett flertal musikprogram, allt ifrån *Junior eurovision song contest* till *P3 Guldkalan* och ett flertal konserter och dokumentären om bland annat *Swedish house mafia*.

SVT har vidare getts möjlighet att ge exempel på program som på ungas egna villkor har förmedlat nyheter och fakta från olika delar av Sverige och världen. SVT har svarat följande.

Istället för att presentera utbudet för unga i tabellform så valde SVT att i text formulera utbuds- och produktionstypsbeskrivningarna i redovisningen. Ett flertal exempel togs fram för att exemplifiera utbudet. Utöver det kan nämnas att 2014 års tema i *Musikhjälpen* behandlade hur man kan minska spridningen av aids i Afrika. Hela grundidén med programmet är att sprida nyheter och fakta om ett aktuellt ämne varvat med musik i både liveform och inspelad form. I *Attending Sverige* så besökte iranska teckenspråkiga tonåringar Sverige för att öka förståelsen mellan de två kulturerna. Detta var en uppföljning från när svenskar besökte Iran året innan. Den största förklaringen till minskningen av antalet timmar till unga jämfört med 2013 är att SVT under 2014 inte längre sände radioprogrammet Morgonpasset i P3 i marknätet.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på att på barns egna villkor förmedla nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen i 10 § i sändningstillståndet. SVT får även anses ha uppfyllt kravet på att på ungas egna villkor förmedla fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och

världen. Nämnden anser dock inte att SVT kan anses ha uppfyllt kravet på att på ungas egna villkor förmedla nyheter från olika delar av Sverige och världen.

SVT bör i kommande redovisning tydligt visa hur bolaget har uppfyllt villkoret genom att redovisa vad bolaget förmedlat för barn respektive unga när det gäller nyheter, fakta och kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen.

Uppfyllelse – UR

UR beskriver att bolaget har sänt 1,5 timmar nyheter för barn i radio, 16,75 timmar nyheter för barn i tv och 9 timmar nyheter för unga i radio. Inga nyheter har sänts för unga i tv. Nämnden anser även att det framgår av redovisningen att UR har sänt fakta för barn och unga.

UR uppger att eftersom bolagets utbud klassificeras efter ämnesområde och inte efter exempelvis spegling eller kulturupplevelser kan inga siffror ges över hur stort kulturutbudet är som riktar sig till barn respektive unga. Gällande kulturella och konstnärliga upplevelser uppger UR vidare att i bolagets programutbud för barn och unga ingår konst och kultur inom ämnesområden som historia, språk, musik, dans, bild och kultur men också i samhällsorienterade program förekommer konst och kultur för barn och unga. I UR:s utbud av 190 producerade programserier för barn och unga som sändes i radio och tv 2014 är det nästan hälften som förmedlar kulturella och konstnärliga upplevelser. UR ger därefter exempel på program som har sänts för olika årskurser och som förmedlat kulturella och konstnärliga upplevelser.

UR har getts möjlighet att närmare redogöra för programutbud riktat till unga som förmedlat kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige. UR har svarat med exempel på filmer och program som sändes under år 2014.

Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på att på barns och ungas egna villkor förmedla nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen i 10 § i sändningstillståndet.

5.7.3. Utveckling av programverksamheten för äldre barn och unga

SR, SVT och UR får med viss tvekan anses ha uppfyllt kravet på att särskilt utveckla programverksamheten för äldre barn och unga i 10 §, 10 § respektive 10 § i sändningstillstånden. Granskningsnämnden förutsätter dock att SR, SVT och UR redovisar utvecklingen av programverksamheten över tid i kommande redovisningar.

Villkor

Programföretagen ska särskilt utveckla programverksamheten för äldre barn och unga (10 §, 10 § respektive 10 § i sändningstillstånden).

Uppfyllelse – SR

SR har delat upp sitt barnutbud i två målgrupper, där de äldre barnen är de mellan 9 och 12 år. Unga avser åldersgruppen 13 till 19 år. SR redovisar inte några specifika sändningstimmar för äldre barn utan redovisar barn som en grupp.

Av SR:s sändningar för både barn och unga år 2014 utgjorde utbudet för ungdomarna liksom tidigare den dominerande delen av sändningarna med cirka 80 procent av sändningstiden (20 067 timmar av totalt 25 439). Den största delen av detta utbud var musik. Andelen sänd musik för barn respektive ungdomar är emellertid av samma storleksgrad, cirka 76 respektive 79 procent av den totala sändningstiden för respektive målgrupp.

SR beskriver en särskild satsning på tonårsutbudet där ett av SR:s strategiska mål är att möta publiken där den är. Inom ramen för SRPU (Sveriges Radios publicistiska utveckling) finns ett särskilt uppdrag avseende tonårsutbudet. Satsningen syftar till att fler tonåringar ska känna till och ta del av SR:s utbud. Detta ska uppnås genom tre delar: en särskild tonårsapp, översyn av innehållet i P3-familjens kanaler och möten med ungdomar genom olika event. SR beskriver att arbetet har inletts, och kommer att pågå hela tillståndspanoraden, med målet att nå ut till Sveriges tonåringar, att öka kännedomen om SR i målgruppen och att öka deras lyssning på SR:s kanaler.

Det framgår inte tydligt av redovisningen hur SR menar att bolaget särskilt har utvecklat programverksamheten för äldre barn respektive unga. Det anges inga uppföljningsbara resultatmått, indikatorer eller mål för utvecklingen och det saknas enligt nämndens mening en analys av bolagets uppfyllnad av villkoret. Redovisningen begränsas till beskrivningar av SR:s programverksamhet för äldre barn och ungdomar under rubrikerna Utbudet för de äldre barnen och Tonårsutbudet. Där framgår dock att SR, utöver de satsningar som har gjorts på webben, har utökat sitt faktautbud för äldre barn med programmet *Helt sant!* Vidare beskrivs olika program som har sänkts. Om dessa har inneburit en utveckling av programutbudet i jämförelse med tidigare år framgår dock inte.

Granskningsnämnden anser att det framgår av redovisningen att det finns ett programutbud för äldre barn respektive unga som SR arbetar med att utveckla. Det framgår dock inte närmare vad den särskilda utvecklingen av programverksamheten består av, det vill säga hur den utvecklats i jämförelse med tidigare år. SR får därför med viss tvekan anses ha uppfyllt kravet på att särskilt utveckla programverksamheten för äldre barn och unga i 10 § i sändningstillståndet. Granskningsnämnden förutsätter att SR redovisar utvecklingen av programverksamheten över tid i kommande redovisningar.

Uppfyllelse – SVT

Det framgår inte tydligt i SVT:s redovisning hur bolaget definierar äldre barn eller hur stor del av utbudet för barn och unga som riktar sig till äldre barn respektive unga. SVT har i en komplettering angett att med äldre barn avses barn mellan 7 och 11 år och att drygt hälften av barnutbudet riktar sig till äldre barn. SVT anger även i tabellform att det totalt sändes 368 timmar förstasändningar för äldre barn år 2014.

SVT har även getts möjlighet att svara på frågan hur bolaget har särskilt utvecklat programverksamheten för äldre barn under år 2014. SVT har svarat följande.

Den viktigaste åtgärden var att förlänga Barnkanalen till 21.00. Det gav och kommer ge ett utökat utrymme och paketeringen till just den målgruppen blev tydligare med ett flertal nya eller uppdaterade titlar. En särskild satsning för denna grupp har skett med nya inköp och ett aktivt Nordvisionsutbyte. Ett annat exempel är utvecklingen av konsumentprogrammet *Rea* där man numera har över hundra reportrar runt om i landet. Det sker också en daglig utgivning på webben för detta program som sen används och sänds i broadcast.

SVT uppger i redovisningen att Barnkanalen sedan december 2014 har förlängt sändningstiden från kl. 20 till kl. 21 för att kunna ha ett mer riktat utbud mot de unga som är mellan 12 och 15 år. Bland annat planeras att låta den sena nyhetssändningen från *Lilla Aktuellt* också vända sig till de över 12 år. Vidare uppger SVT att man utvecklar särskilda titlar för sändning år 2015 riktade mot unga mellan 12 och 15 år.

SVT beskriver att bolaget har stora ambitioner att nå målgruppen unga på de plattformar där de befinner sig. I redovisningen uppger SVT att unga är en av de grupper i samhället som mest förändrat sitt tittarbeteende från traditionell tv till on demand-tittande när och var de vill. SVT har därför stora ambitioner att nå denna målgrupp på de plattformar där de numera befinner sig. SVT levererar dock även ett utbud i broadcast till denna målgrupp. Vidare beskriver SVT att det inte är framgångsrikt att särskilt påtala att vissa program klassas som typiska tonårsprogram. Däremot produceras en mängd program inom många olika genrer som når framgång hos de unga men också bland unga vuxna och även deras föräldrar. Generellt kan man säga att de populäraste programmen totalt på SVT är också de populäraste hos unga så som *Melodifestivalen*, *Mästarnas mästare* och valprogrammen. Vidare anger SVT en lista med program som sändes i broadcast och som hade ett särskilt fokus på de unga men som ändå inte uteslutande kan kodas som tonårsprogram.

SVT har getts möjlighet att svara på frågan hur bolaget särskilt har utvecklat programverksamheten för unga under år 2014. SVT har svarat följande.

Förutom de titlar som nämnts i redovisningen och i svaret ovan så sker den absolut största och viktigaste utvecklingen till denna målgrupp på webben, bland annat under namnet *MVH*. Det har aldrig producerats så många program som just tar sikte på de unga. Framöver kommer ett flertal av dessa satsningar också sändas i broadcast där det är lämpligt, men SVT har valt att satsa på program för de unga på plattformar där de befinner sig. Programmen görs i alla programkategorier, allt från stora dramasatsningar till musikprogram och samhällsdebatter. Angelägna dokumentärer till rena humorprogram. SVT uppfattar en konflikt mellan att skapa individuell nytta och samhällsnytta med att satsa på program för unga i broadcast jämfört med att utveckla innehållet anpassat för de plattformar där SVT kan nå de unga. SVT har i första hand valt att skapa individuell nytta och samhällsnytta. SVT menar dock att den programverksamhet som bedrivits i broadcast är tillräcklig för att uppnå sändningstillståndets krav.

Granskningsnämnden anser att det inte framgår tydligt av redovisningen hur SVT menar att bolaget särskilt har utvecklat programverksamheten för äldre barn respektive unga i marknätet. Det anges inga uppföljningsbara resultatmått, indikatorer eller mål för utvecklingen och det saknas enligt nämndens mening en analys eller ett resonemang av bolagets uppfyllnad av villkoret.

Granskningsnämnden anser dock att det framgår av redovisningen att det finns ett programutbud för

äldre barn respektive unga i marknätet som SVT arbetar med att utveckla. SVT får mot den bakgrunden med viss tvekan anses ha uppfyllt kravet på att särskilt utveckla programverksamheten för äldre barn och unga i 10 § i sändningstillståndet. Granskningsnämnden förutsätter att SVT redovisar utvecklingen av programverksamheten över tid i kommande redovisningar.

Uppfyllelse – UR

Under rubriken Utveckling av programverksamheten för äldre barn och unga beskriver UR att Ung kanal är ett övergripande projekt där UR under lång tid stegvis utvecklar produktioner i samråd med ungdomar. Ett av de programprojekt som år 2014 utvecklades var *Tänk till* vars mål var att nå unga i åldern 13–20 år och att få dem intresserade av UR:s utbildningsutbud genom ämnen och frågor som intresserar dem. Programmet *Tänkt till med Davide* sändes i SVT1 och på Youtube.

UR uppger även att radioserien *Tänk till med Ison, Emilia och Tiffany* var en uppföljning i P3 fyra dagar i veckan. Med utgångspunkt i *Tänk till* vidareutvecklades utbildningsproduktionen *Maxa kunskapen*, vars mål är att öka elevers förståelse för kunskapskraven. Vidare framgår bland annat att UR för dialog med elever, lärare och Skolverket för att testa idéer och program.

Under rubriken Särskilda satsningar i UR:s redovisning framgår även att det i UR:s valsatsning år 2014 ingick program som var riktade till olika åldersgrupper. Det framgår där att UR inom ramen för valsatsningen sände en serie för årskurs 4–6, en serie för gymnasiet och en serie för äldre unga.

Granskningsnämnden har frågat UR hur bolaget särskilt utvecklat programverksamheten för äldre barn. UR hänvisar till redovisningen samt uppger även följande.

Ännu ett exempel är hur UR arbetat med program för äldre barn i språkprogramserier som exempelvis *Pregunta*. Högstadielever har skickat in sina egna frågor med hjälp av korta mobilfilmer och programledaren har tagit reda på svaren i Spanien och Latinamerika. Genom att arbeta med referensgrupper med äldre barn, UR-skolor, högstadielärare och även forskare utvecklar UR programutbudet för äldre barn utifrån de behovsanalyser som löpande görs.

Granskningsnämnden har även frågat UR hur bolaget särskilt utvecklat programverksamheten för unga. UR hänvisar till redovisningen samt uppger även följande.

Projektet Ung kanal - Maxa kunskapen har ett arbetssätt som inkluderar målgruppen för att tillsammans identifiera ungdomars drivkrafter och behov. UR:s befintliga arbetsprocesser har utvärderats för att kunna utveckla programproduktionerna. Projektet involverade en rad olika kompetenser inom UR:s produktion. UR:s produktioner förtydligar kunskapsprogression i relation till läroplanen Lgr11, synliggör och förklarar förmågor och visar på kopplingen till det centrala innehållet i kärnämnen. UR:s produktioner syftar till att stötta eleven i att få syn på sin lärostil och insikt om möjliga strategier för lärande. Tv-programmet *Pluggkoden* kompletteras med olika webbklipp. Delprojektet *Maxa betygen* resulterade i fem korta infografikfilmer om kunskapsprogression. Under våren 2014 startades dessutom ett projekt om studieteknik för högstadieungdomar. "Ung kanal – Maxa kunskapen ska nå målgruppen direkt i ett sammanhang som unga tycker om och som ger den en tydlig nytta för den. Deras motivation ställer höga krav på innehållet. Även design och tilltal är viktigt för att lyckas kommunicera frågor som av många elever upplevs som svåra att förstå och omsätta i praktiken.

Granskningsnämnden anser att det inte tydligt framgår av redovisningen hur UR menar att bolaget särskilt har utvecklat programverksamheten för äldre barn respektive unga i marknätet. Det anges

inga uppföljningsbara resultatmått, indikatorer eller mål för utvecklingen. Granskningsnämnden anser dock att det framgår av redovisningen att det finns ett programutbud för äldre barn respektive unga i marknätet som UR arbetar med att utveckla. UR får mot den bakgrunden med viss tvekan anses ha uppfyllt kravet på att särskilt utveckla programverksamheten för äldre barn och unga i 10 § i sändningstillståndet. Granskningsnämnden förutsätter att UR redovisar utvecklingen av programverksamheten över tid i kommande redovisningar.

5.7.4. Nyproduktion och egen produktion för barn och unga

SR och UR får anses ha uppfyllt kravet på omfattande nyproduktion och egen produktion av program för barn och unga i 10 § respektive 10 § i sändningstillstånden.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på omfattande nyproduktion och egen produktion för barn samt kravet på omfattande nyproduktion för unga i 10 § i sändningstillståndet. Nämnden anser dock inte att SVT kan anses ha uppfyllt kravet på omfattande egen produktion för unga i 10 § i sändningstillståndet.

SVT har getts tillfälle att komplettera sin redovisning. Svaret har legat till grund för bedömningen. I SVT:s kommande redovisning bör det framgå hur stor del av nyproduktionen och den egna produktionen som avser barn respektive unga och hur fördelningen mellan genrer sett ut.

SR bör i kommande redovisning uppge hur många timmar nyproduktion och egen produktion bolaget sänt för barn respektive unga fördelat på genrer.

Villkor

Programföretagen ska ha en omfattande nyproduktion och egen produktion av program för barn och unga. För SR och SVT gäller dessutom att programmen ska vara i olika genrer (10 §, 10 § respektive 10 § i sändningstillstånden).

Uppfyllelse – SR

I sin redovisning för år 2014 uppger SR att hela utbudet för barn och unga bygger på idéer och projekt initierade av SR. Stora delar av utbudet produceras internt, men till vissa projekt och program anlitas externa aktörer för att få bredd och mångfald i utbudet. Dels kan utomstående medverka i interna produktioner, dels kan vissa program eller inslag göras av ett produktionsbolag. Vid externa produktioner finns alltid en exekutiv producent från SR som har huvudproducentansvar och som svarar för public serviceperspektivet. SR uppger vidare att det mesta av programbolagets utbud för barn och ungdomar är nyproduktioner, även om det förekommer repriseringar av bland annat klassiker för barn eftersom det ständigt tillkommer nya generationer. Av totalt 5 372 timmar marksänd tid för barn var 5 360 förstasändning och av totalt 20 067 timmar marksänd tid för unga var 19 750 förstasändning.

SR redovisar även marksänd tid för barn- respektive ungdomsutbud på svenska fördelat på programkategorierna nyheter, samhälle, livsstil, kultur, sport, underhållning, musik och service.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på omfattande nyproduktion och egen produktion av program i olika genrer för barn och unga i 10 § i sändningstillståndet. SR bör i kommande redovisning dock uppge hur många timmar nyproduktion och egen produktion bolaget sänt för barn respektive unga fördelat på genrer.

Uppfyllelse – SVT

SVT uppger i redovisningen för år 2014 att av det förstasända utbudet utgjorde två tredjedelar ett utbud på svenska varav den största delen var egenproducerat. Varje år skapas många nya program i olika genrer samtidigt som gamla väl beprövade titlar ständigt utvecklas och förnyas. Totalt utgjordes det förstasända utbudet för barn och unga av 836 timmar, varav 359 timmar var egen produktion.

Det framgår inte i redovisningen hur stor del av nyproduktionen eller den egna produktionen som avser barn respektive unga. SVT har getts möjlighet att komplettera sin redovisning i denna del och SVT uppger att med nyproduktion avser SVT förstasändningar. För barn var totalt 686 timmar förstasändningar och för unga var 157 timmar förstasändningar år 2014. Vidare uppger SVT att bolaget har sänt 333 timmar egen produktion för barn och 26 timmar för unga under år 2014. SVT gör dock följande tillägg i svaret.

Men man måste förstå att även de övriga svenska programmen är sådana program som SVT oftast har initierat och haft inflytande över. Programmen är i form av produktionsutläggningar, svenska samproduktioner och svenska inköp. Och då blir utfallet: Barn 412 timmar och Unga 137 timmar.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på omfattande nyproduktion och egen produktion för barn samt kravet på omfattande nyproduktion för unga i 10 § i sändningstillståndet. Nämnden anser dock inte att SVT kan anses ha uppfyllt kravet på omfattande egen produktion för unga i 10 § i sändningstillståndet.

Enligt nämnden bör det i SVT:s kommande redovisning framgå hur stor del av nyproduktionen och den egna produktionen som avser barn respektive unga och hur fördelningen mellan genrer sett ut.

Uppfyllelse – UR

UR uppger att bolaget har en omfattande nyproduktion och egen produktion av program för barn och unga samt redovisar total nyproduktion för radio respektive tv fördelat på barn respektive unga. Av redovisningen framgår att UR hade en nyproduktion för barn i radio om 35,3 timmar samt en nyproduktion för unga i radio om 68,1 timmar. Vidare framgår att UR hade en nyproduktion för barn i tv om 64,8 timmar samt en nyproduktion för unga i tv om 93,4 timmar.

Av redovisningen framgår även att UR hade en egen nyproduktion för barn i radio om 25,7 timmar samt en egen nyproduktion för unga i radio om 14,7 timmar. Vidare framgår att UR hade en egen nyproduktion i tv för barn om 57,8 timmar och en egen nyproduktion för unga i tv om 47,2 timmar.

Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på omfattande nyproduktion och egen produktion för barn och unga i 10 § i sändningstillståndet.

5.7.5. UR:s särskilda ansvar för barn- och ungdomsutbildning

UR får anses ha uppfyllt kravet beträffande barn-och ungdomsutbildning (8 § i sändningstillståndet)

Villkor

UR ska utveckla och vidga sitt utbildningsutbud. UR ska även fortsättningsvis koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet och därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. Programverksamheten på utbildningsområdet ska bland annat inkludera barn- och ungdomsutbildning och verksamheten ska inriktas på att förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra på dessa områden.

Uppfyllelse

Granskningsnämnden konstaterar att UR redovisar ett omfattande utbud för grund- och gymnasieskola inom många ämnesområden. UR får mot den bakgrunden anses ha uppfyllt kravet beträffande barn och ungdomsutbildning i 8 § i sändningstillståndet.

5.7.6. Barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper eller är teckenspråkiga

Vad avser finska, samiska, meänkieli och teckenspråk får SR, SVT och UR anses ha uppfyllt kraven på särskild hänsyn till behoven hos barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper eller som är teckenspråkiga (10 §, 10 § respektive 10 § i sändningstillstånden).

Vad avser utbudet för språkgruppen romani chib kan SR, SVT och UR inte anses ha uppfyllt detta krav (10 §, 10 § respektive 10 § i sändningstillstånden).

För att nämnden fullt ut ska kunna bedöma om bolagen tagit hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkliga och etniska minoritetsgrupper utgår nämnden från att det i kommande redovisningar redovisas vad bolagen anser att hänsyn till de språkliga behoven innebär. Det bör även framgå hur sändningstimmar på respektive minoritetsspråk fördelar sig på olika ämnesområden eller kategorier.

Villkor

Enligt sändningstillstånden ska SR, SVT och UR ta hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoriteter eller är teckenspråkiga (10 §, 10 § respektive 10 § i sändningstillstånden).

Överenskommelse mellan bolagen

I fråga om verksamhet för språkliga och etniska minoriteter får SR, SVT och UR sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser. Av bolagens överenskommelse för år 2014 framgår bland annat att SR ansvarade för nyheter på de fyra prioriterade minoritetsspråken. SVT ansvarade för nyheter på finska, samiska och (svenskt) teckenspråk. SR svarade för drama/kultur på de prioriterade minoritetsspråken. Inom samhälle/aktualiteter svarade SVT och UR var för sig för insatser på fyra och UR på tre, nationella minoritetsspråk. SVT svarade även för teckenspråkiga samhällsprogram. UR ansvarade i enlighet med sitt uppdrag särskilt för program för barn och unga inom samtliga nationella minoritetsspråk samt teckenspråk. SVT svarade för barnprogram på samtliga nationella minoritetsspråk och teckenspråk.

Tidigare bedömning – SR, SVT och UR

I sin bedömning för år 2013 ansåg granskningsnämnden att bolagen avseende finska, samiska och meänkieli fick anses ha uppfyllt kraven på särskild hänsyn till behoven hos barn och unga som tillhör språkliga och etniska minoritetsgrupper men inte avseende utbudet för språkgruppen romani chib.

Nämnden konstaterade också att för att fullt ut kunna bedöma om bolagen uppfyllt dessa behov skulle det av kommande redovisningar framgå på vilket sätt bolagen tagit hänsyn till behoven samt

att det i SVT:s och UR:s redovisningar skulle framgå hur sändningstimmarna på respektive minoritetsspråk fördelade sig på olika ämnesområden.

Uppfyllelse – SR, SVT och UR

Programföretagens public service-redovisningar visar att följande antal timmar för barn och unga (förstasändningar och repriserna sammanlagt) har sänds under åren 2014 och 2013. SR uppger i årets redovisning att, i enlighet med anslagsvillkorens krav på mer gemensam redovisningsform, nya definitioner av sändningstyp tillämpas från och med året 2014. Detta har medfört korrigeringar av hur sändningstiden redovisas (se vidare avsnitt 5.9). Antalet sändningstimmor totalt per minoritetsspråk har enligt SR inte förändrats jämfört med år 2013. SR har getts möjlighet att komplettera redovisningen eftersom det enligt nämndens mening inte framgår om sändningstimmorna för barn och unga som tillhör språkliga och etniska minoriteter har förändrats jämfört med 2013. SR har svarat att antalet sändningstimmor för barn respektive unga på vart och ett av minoritetsspråken finska, samiska, meänkieli och romani chib inte har förändrats jämfört med år 2013. Eftersom SR:s sändningstimmor i realiteten är oförändrade utgår nämnden endast från SR:s sändningstimmor för 2014 (se kursivt i 2013 års tabell). Nämnden har sammanställt bolagens redovisade sändningstimmor för barn och unga per minoritetsspråk i tabellerna nedan.

2014	SR	SVT	UR*	Totalt
Finska	627	43	11	681
Samiska	69	30	16	115
Meänkieli	234	10	12	254
Romani chib	47	4	14	65
Teckenspråk	-	55	17	72
Total	977	142	68	1 187

2013	SR	SVT	UR*	Totalt
Finska	627	36	12	675
Samiska	69	27	13	109
Meänkieli	234	10	10	254
Romani chib	47	3	8	58
Teckenspråk	-	51	16	67
Total	977	127	59	1 163

*Antalet sändningstimmor avrundat till hela timmar.

Nämnden konstaterar att det som framkom i bedömningen av 2013 års redovisningar, att det av SVT:s och UR:s redovisningar skulle framgå hur sändningstimmorna på respektive minoritetsspråk fördelade sig på olika ämnesområden, inte har uppfyllts i 2014 års redovisningar. Inget av bolagen

har redovisat underlag gällande antalet sändningstimmar på respektive minoritetsspråk fördelat på programkategorier. Bolagen har getts möjlighet att komplettera sina redovisningar i denna del och sammanfattningsvis svarat att det utifrån villkoret och dess förarbeten inte finns en skyldighet eller ett krav att redovisa utbudet för olika språkgrupper fördelat på programkategorier samt att en sådan redovisning inte skulle tillföra relevant kunskap.

SR har i sin redovisning uppgett att bolaget har ett särskilt utbud för barn på varje språk men också gemensamt inom ramen för *Magiska Skrinet* på webben, sagor på samtliga nationella minoritetsspråk inklusive jiddisch. SR uppger även att nytt är att den publicistiska satsningen på spänningsberättelser för barn i åldrarna 9–12 år även sänts i sin helhet i FM, inklusive sagorna på jiddisch.

Ett utbud på de nationella minoritetsspråken finns även för ungdomar och unga vuxna, för 2014 uppges bland annat att SR Sisuradion har fortsatt satsningen på att nå dels nya sverigefinska lyssnare, dels andra och tredje generationen sverigefinnar.

Av SR:s redovisning framgår att SR Sisuradion, genom barnprogrammet *Roketti*, har skapat program för sverigefinska barn. I samband med 100-årsjubileet av Tove Janssons födelse sände SR en uppläsning av *Jakten på kometen* och i ungdomsprogrammet *Tähti* har sverigefinska ungdomar hörts som experter på sin egen verklighet.

SR uppger i sin redovisning att Sameradion sände program inom alla SR:s samtliga programkategorier och för alla åldersgrupper inklusive barn och unga. SR lyfter fram att Sameradion sände barnradio varje vecka under året 2014, bland annat en andra säsong av en serie om räven Robert. För barn sändes även under året en inspelning på samiska av spänningsföljetongen *De grå jättarnas fasa*. I de samiska ungdomsprogrammen bevakade Sameradion den samiska musiken och lyssnarna fick bland annat möta aktuella låtskrivare, jojkare och musiker.

SR uppger i redovisningen att utbudet på meänkieli avser att stärka utbudet för barn och unga och att göra program om språk och identitet. Som exempel på program för unga nämner SR programmet *Gränslöst* som år 2014 var inne på sitt tredje år. De ämnen som tas upp i programmet väljs i första hand för att nå en yngre publik. Barnprogrammen på meänkieli har under året till stor del byggts på egna satsningar där följetonger för barn lästs in på meänkieli.

SR uppger att Radio Romano haft två fokusområden under året 2014, dels att genom informationsserier om 2014 års val till riksdagen och Europaparlamentet, som ägde rum under året, öka romers deltagande i valen, dels att arbeta med förra höstens avslöjande om ett romregister. För barn och unga riktades fokus inom valrapporteringen mot ämnen som särskilt berör barn och unga, bland annat utbildningsfrågor och utöver detta intervjuades romska skolbarn om olika ämnen, till exempel om sommarledigheten. Inom arbetet med romregistret gjordes ett reportage om två unga romer som gjorde praktik hos polisen. För barn uppger SR att det i samarbete med Barnradion producerades tio sagor för barn på romani chib.

Av SVT:s redovisning uppges att utbudet för barn och unga har ökat i samtliga språk utom meänkieli där antalet sändningstimmar är detsamma som år 2013 samt att ett stort fokus lagts på att utveckla utbudet för barn och unga.

SVT uppger att program i det finskspråkiga utbudet har riktat sig till en yngre publik, till exempel talkshowen *Ei saa peittää* samt att bolaget sänt program på samiska riktade till barn.

SVT uppger att utbudet på meänkieli för barn har utvecklats och lyfter bland annat att programmet *Fieteri* fått ny programledare, grafik och inriktning samt att barnprogrammet *Pax* versionerades på meänkieli.

Vidare uppger SVT att program som riktar sig till barn har sänts på romani chib. Barnprogrammet *Pax* versionerades på romani chib och den nyproducerade barnserien *Tjena Chavalit* innehöll bland annat pyssel, husdjur och lekar.

Av SVT:s redovisning framgår att bolaget sänt program som riktar sig till barn och till unga på teckenspråk. Bland annat nämner SVT dokumentären *Bastian tio år efter tsunamin* som handlade om den döve pojken Bastian som var på semester i Thailand under tiden för tsunamin.

I UR:s redovisning uppges att bolaget sänt program som riktar sig till barn och till unga på samtliga minoritetsspråk samt att antalet sändningstimmar för detta programutbud har ökat för samtliga minoritetsspråk utom finska. Tabellen med titeln ”Sända program på nationella minoritetsspråk och svenskt teckenspråk 2014 uppdelat på utbildningsområde respektive radio och tv” visar att utbudet (avrundat till hela sändningstimmar) för barn och unga bestod av följande.

- finska: 1 timme radio och 10 timmar tv
- samiska: 5 timmar radio och 11 timmar tv
- meänkieli: 2 timmar radio och 10 timmar tv
- romani chib: 5 timmar radio och 9 timmar tv
- teckenspråk: 17 timmar tv

I sin redovisning ger UR exempel på program som sänts riktade till de olika målgrupperna. På nordsamiska sändes *Radioskrivarklubben* som riktar sig till årskurs 4-6 och på meänkieli sändes radioserien *Pengasagor* för målgruppen förskola-årskurs 3. På lulesamiska, finska, meänkieli och romani chib sändes serien *Moderna spökehistorier* i radio och tv som riktade sig till årskurs 7-9. På teckenspråk uppger UR att bolaget sände *Lilla Aktuellt teckenspråk*, riktad till årskurs 4-6.

Finska, samiska och meänkieli

Vad avser finska, samiska och meänkieli anser granskningsnämnden, vid en sammantagen bedömning av programföretagens samlade programverksamheter, att bolagen genom i synnerhet SR:s försorg får anses ha uppfyllt kraven i sina respektive sändningstillstånd.

Romani chib

När det gäller romani chib kan nämnden konstatera att utbudet för barn och unga är lågt. SR har enligt redovisningen sänt 47 timmar. SVT har totalt sänt fyra timmar. UR, som enligt överenskommelsen har ett särskilt ansvar för sändningar till barn och unga på romani chib, har visserligen ökat sina sändningstimmar under året 2014 till 14 timmar men bolagens sammantagna utbud för barn och unga på romani chib är trots detta lågt. Nämnden anser mot den bakgrunden att SR, SVT och UR inte har visat att de har tagit särskild hänsyn till de språkliga behoven hos både barn och unga inom denna språkgrupp.

Teckenspråk

Vad avser teckenspråk anser granskningsnämnden, vid en sammantagen bedömning av programföretagens samlade programverksamheter, att SVT och UR får anses ha uppfyllt kraven i sina respektive sändningstillstånd.

Kommande redovisningar

För att nämnden fullt ut ska kunna bedöma om bolagen tagit hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkliga och etniska minoritetsgrupper eller är teckenspråkiga utgår nämnden från att det i kommande redovisningar redovisas vad bolagen anser att hänsyn till de språkliga behoven innebär. Det bör i det sammanhanget framgå hur sändningstimmar på respektive minoritetsspråk fördelar sig på olika ämnesområden eller kategorier. En sådan fördelning visar på vilka satsningar som gjorts för olika språkgrupper och kan ge en bild av vilka hänsyn som tagits till de språkliga behoven. Nämnden konstaterar även att bolagens egen överenskommelse gällande minoritetsspråk utgår från en indelning i nyheter, drama/kultur, samhälle/aktualiteter, barn och unga, vilket enligt nämndens mening talar för att även redovisningen bör kunna visa en sådan fördelning.

5.8. Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Villkor i sändningstillstånden

För SR, SVT och UR gäller att behoven hos personer med funktionsnedsättning ska beaktas. Ambitionsnivån när det gäller möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att tillgodogöra sig utbudet ska höjas och tillgängligheten förbättras. Det långsiktiga målet är att hela utbudet görs tillgängligt för alla medborgare. Tillgängligheten till program för barn och unga ska prioriteras. Bolagen ska fortsatt prioritera god hörbarhet, bland annat genom att vid utformningen av sändningarna beakta att bakgrundsljud kan försämra möjligheten för personer med hörselnedsättning att ta del av utbudet. För SR:s och UR:s del gäller att bolagen ska beakta att bakgrundsljud kraftigt kan försämra möjligheten att ta del av radiosändningar. För UR gäller detta särskilt för ljudradiosändningar. Program ska även produceras för särskilda målgrupper. Bolagen ska ha en dialog med de berörda grupperna.

Överenskommelse mellan bolagen

I fråga om program om och för personer med funktionsnedsättning får SR, SVT och UR enligt sändningstillstånden sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser. I bolagens anslagsvillkor anges att överenskommelsen ska sändas till Regeringskansliet och Myndigheten för radio och tv innan verksamhetsåret börjar.

Särskilt beslut om krav på tillgänglighet till tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning

Regeringen har i särskild ordning beslutat om krav på tillgänglighet till tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning avseende perioden 2014–2016. Granskningsnämndens bedömning av hur SVT och UR uppfyllt kraven i det beslutet redovisas i separata beslut. Av dessa beslut framgår att SVT inte uppfyller kravet på tillgänglighet avseende uppläst text och att SVT inte har redovisat på ett sådant sätt att det framgår om kraven är uppfyllda när det gäller textning av direktsända program, teckenspråkstolkning och syntolkning. Kravet får anses vara uppfyllt i fråga om textning av icke direktsända program (se beslut 15/01349). Ärendet om UR lämnar granskningsnämnden utan vidare åtgärd. Skälet för nämndens bedömning i den delen är att regeringens beslut utgår från programtjänster, vilket UR inte har någon (se beslut 15/01350).

Villkoren i sändningstillstånden avser anpassat innehåll

Regeringen har i propositionen *Bildning och tillgänglighet – Radio och tv i allmänhetens tjänst 2014-2019* (prop. 2012/13:164. s. 76-77) uttalat att SVT och UR genom särskilt regeringsbeslut ska åläggas krav på omfattningen av tillgänglighetstjänster i form av kvoter för tv-sändningar. Därutöver bör det enligt regeringen i samtliga programföretags sändningstillstånd för sändningarna i marknätet även fortsatt gälla krav om att beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning och sända program vars innehåll särskilt är anpassat för personer med funktionsnedsättning. Av propositionen framgår också att villkor som meddelas med stöd av radio- och tv- lagen om att sända tv-program vars innehåll är särskilt anpassat för personer med funktionsnedsättning, och även att utforma radiosändningarna på ett sådant sätt att dessa blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, är begränsade till skyldighet att tillhandahålla särskilt anpassade program, till exempel program på teckenspråk eller nyhetsprogram som är anpassade för personer med kognitiv funktionsnedsättning (s. 72).

Detta innebär, enligt nämndens uppfattning, att villkoren i nuvarande sändningstillstånd som ges under rubriken *Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning* i sin helhet avser en anpassning av innehållet i sändningarna för personer med funktionsnedsättning. Därmed har SR och UR inte något krav i nu gällande sändningstillstånd att tillgängliggöra radioprogram genom tillgänglighetstjänster.

5.8.1. Program för barn och unga med funktionsnedsättning

SR får anses ha uppfyllt kravet på att prioritera tillgängligheten till program för barn med funktionsnedsättning i 11 § i sändningstillståndet.

UR får anses ha uppfyllt kravet på att prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning i 11 § i sändningstillståndet.

SR och SVT bör, för att granskningsnämnden fullt ut ska kunna bedöma uppfyllelsen av villkoren i 11 § i sändningstillstånden, utveckla sina redovisningar så att de innehåller tydliga redovisningar av om bolagen har sänt program vars innehåll är särskilt anpassat för personer med funktionsnedsättning och om program för barn och unga har prioriterats.

Villkor

För SR, SVT och UR gäller att tillgängligheten till program för barn och unga ska prioriteras (11 §, 11§ respektive 11§ i sändningstillstånden).

Uppfyllelse – SR

SR uppger att barn och unga är särskilt prioriterade i bolagets arbete för att förbättra möjligheterna för personer med funktionsnedsättning. För att få mångfald arbetar redaktionerna med att låta barn och unga med funktionsnedsättning medverka eller låta en rollfigur ha en funktionsnedsättning. SR exemplifierar med två sända serier. SR har vidare sänt *Junior i P4* som riktar sig till barn och unga 9–12 år där språket är anpassat så att innehållet ska vara lätt att följa.

Övriga exempel som ges utgör, såvitt granskningsnämnden förstår, inte sändningar i marknätet.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på att prioritera tillgängligheten till program i marknätet för barn med funktionsnedsättning i 11 § i sändningstillståndet. SR bör utveckla sin redovisning så att den innehåller en redovisning även av om SR prioriterat unga i detta avseende.

Uppfyllelse – SVT

Granskningsnämnden anser att det inte tillräckligt tydligt framgår av SVT:s redovisning om bolaget har anpassat innehållet i tv-program för barn och unga med funktionsnedsättning. Nämnden har av SVT:s redovisning och kompletterande svar kunnat utläsa att bolaget bland annat har sänt teckenspråkiga program för barn och unga.

SVT bör utveckla sin redovisning så att den innehåller en redovisning av om bolaget har sänt program vars innehåll är särskilt anpassat för personer med funktionsnedsättning och att program för barn och unga har prioriterats, så att granskningsnämnden kan bedöma uppfyllelsen kommande år.

Uppfyllelse – UR

Granskningsnämnden konstaterar att det framgår i UR:s redovisning under rubriken *Program för särskilda målgrupper* att bolaget producerar och sänder utbildningsprogram för grundsärskola och gymnasiesärskola. Bolaget sänder även program för elever med olika former av kognitiva funktionsnedsättningar. UR exemplifierar med program som sänts för olika årskurser.

Nämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på att prioritera tillgängligheten till program i marknätet för barn och unga med funktionsnedsättning i 11 § i sändningstillståndet.

5.8.2. Hörbarhet – tv och radio

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på att prioritera god hörbarhet (11 § i sändningstillstånden).

Villkor

Programföretagen ska fortsatt prioritera god hörbarhet, bland annat genom att vid utformningen av sändningarna beakta att bakgrundsljud kraftigt kan försämra möjligheten för personer med hörselnedsättning att ta del av utbudet. För SR:s och UR:s del gäller att bolagen ska beakta att bakgrundsljud kraftigt kan försämra möjligheten att ta del av radiosändningar. För UR gäller detta särskilt för ljudradiosändningar (11 § i sändningstillstånden).

Uppfyllelse – SR, SVT och UR

Granskningsnämnden konstaterar att SR, SVT och UR i sina redovisningar har beskrivit hur bolagen på olika sätt verkar för en god hörbarhet i programmen bland annat genom att ha riktlinjer och policys för hörbarhetsarbetet. SVT och SR beskriver även hur de arbetar med uppföljning och återkoppling av hörbarheten i programverksamheten. Nämnden anser att bolagen därmed får anses ha uppfyllt kravet på att prioritera god hörbarhet i 11 § i sändningstillstånden.

5.8.3. Produktion av program för särskilda målgrupper

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på att producera program för särskilda målgrupper (11 § i sändningstillstånden).

SVT har getts tillfälle att komplettera sin redovisning. Svaret har legat till grund för bedömningen. I kommande redovisning bör det framgå hur SVT har uppfyllt villkoret.

Villkor

För SR, SVT och UR gäller att program även ska produceras för särskilda målgrupper (11 § i sändningstillstånden)

Uppfyllelse – SR

SR uppger i redovisningen att program för, om och med personer med funktionsnedsättning har sänts i alla FM-kanaler och ger exempel på sådana program. Granskningsnämnden anser mot den bakgrunden att SR får anses ha uppfyllt kravet på att producera program för särskilda målgrupper i 11 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SVT

Granskningsnämnden konstaterar att det inte tydligt framgår av SVT:s redovisning om bolaget har producerat program för särskilda målgrupper. SVT har därför gett möjlighet att komplettera sin redovisning i denna del och svarat följande.

Enligt den möjlighet som public service-bolagen har att fördela olika insatser gällande program om och för personer med funktionsnedsättning så har Sveriges Radio sänt programserien *Klarspråk*, ett nyhetsprogram på lätt svenska. Därtill sände Sveriges Radio exempelvis *Leonids låda*, en serie för barn med kognitiv funktionsnedsättning. UR sände utbildningsprogram för grundsärskolan och särsvux. SVT har ett utbud som riktar sig till en döv publik, det vill säga personer födda döva eller som blivit döva tidigt i livet.

Med beaktande av vad SVT anfört om överenskommelsen mellan bolagen och att SVT har haft ett utbud som riktar sig till en döv publik anser granskningsnämnden att SVT får anses ha uppfyllt kravet på att producera program för särskilda målgrupper i 11 § i sändningstillståndet.

Nämnden anser att det i kommande redovisning bör tydligt framgå hur SVT har uppfyllt villkoret.

Uppfyllelse – UR

Under rubriken Program för särskilda målgrupper uppger UR att bolaget producerar och sänder utbildningsprogram för grundsärskola, gymnasiesärskola och särsvux. Bolaget sänder även program för elever med olika former av kognitiva funktionsnedsättningar. UR exemplifierar med program som sänts för olika årskurser samt folkhögskola och universitet.

Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på att producera program för särskilda målgrupper i 11 § i sändningstillståndet.

5.8.4. Dialog med berörda grupper

Granskningsnämnden anser att SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på att ha dialog med de berörda grupperna enligt 11 § i sändningstillståndet.

Villkor

SR, SVT och UR ska ha en dialog med de berörda grupperna (11§ i sändningstillstånden).

Uppfyllelse – SR

SR anger i sin redovisning att bolaget kontinuerligt möter publik med särskilda behov på olika sätt och i olika sammanhang. SR samarrangerade i likhet med tidigare år en tillgänglighetsdag med SVT, UR och handikappförbunden där bolagen och handikappförbunden kunde utbyta tankar och idéer. SR uppger även att många av bolagets kanaler har löpande kontakter med handikapporganisationer och ger några exempel på sådana.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på att ha dialog med de berörda grupperna enligt 11 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SVT

SVT beskriver att bolaget år 2014 initierade ett brukarråd tillsammans med berörda målgrupper och att tre möten hölls under året. Vidare uppger SVT att bolaget sedan tidigare har etablerade kontakter med äldre personer med funktionsnedsättning genom relevanta organisationer. SVT bedriver också ett samverkansarbete tillsammans med Handikappförbunden för att integrera funktionshinderperspektivet i verksamheten. SVT var värd för den årliga tillgänglighetsdagen 2014 där 140 personer deltog.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på att ha dialog med de berörda grupperna enligt 11 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – UR

UR uppger att bolaget sedan år 2008 har en mångfaldskoordinator som ansvarar för att dialogmöten arrangeras med olika grupper av nationella minoriteter och personer med funktionsnedsättningar. På dessa möten diskuteras programutbudet med fokus på behov, önskemål och användningsmönster. Vidare uppger UR att bolaget har fortlöpande kontakt med funktionshindersonsorganisationernas samarbetsorgan Handikappförbunden och Lika Unika. Samtliga dialogmöten dokumenteras och sammanställningen för våren 2014 visade på ett behov av mer information och tätare kontakt. Därför har en kommunikatör tillsatts för att utöka kontakten med minoritetsgrupper och personer med funktionsnedsättning.

Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på att ha dialog med de berörda grupperna enligt 11 § i sändningstillståndet.

5.9. Minoritetsspråk

SR, SVT och UR kan inte anses ha uppfyllt kravet avseende en sammantagen betydande ökning av det samlade programutbudet på finska, samiska, meänkieli, romani chib och teckenspråk (12 §, 12 § respektive 13 § i sändningstillstånden).

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet avseende att erbjuda ett utbud på det nationella minoritetsspråket jiddisch och andra minoritetsspråk (12 §, 12 § respektive 13 § i sändningstillstånden).

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet avseende att ha en dialog med de berörda grupperna (12 §, 12 § respektive 13 § i sändningstillstånden).

Granskningsnämnden anser att det i kommande redovisningar bör framgå hur bolagen definierar begreppet betydande i villkoret.

Villkor

Enligt sändningstillstånden ska SR:s, SVT:s och UR:s samlade programutbud på de nationella minoritetsspråken samiska, finska, meänkieli och romani chib samt på teckenspråk sammantaget öka årligen jämfört med 2013 års nivå. Av tillstånden framgår att denna ökning ska vara betydande. Programföretagen ska erbjuda ett utbud på det nationella minoritetsspråket jiddisch och andra minoritetsspråk. Programföretagen ska ha en dialog med de berörda grupperna. I fråga om verksamhet för språkliga och etniska minoriteter får bolagen sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser (12 §, 12 § respektive 13 § i sändningstillstånden).

Bakgrund

Av proposition *Bildning och tillgänglighet – Radio och tv i allmänhetens tjänst 2014-2019* (prop. 2012/13:164) framgår bland annat följande gällande minoritetsspråk.

Regeringen anser att det med utgångspunkt i de åtaganden som Sverige har gentemot de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken, jämte språkens hotade situation, är rimligt att SR, SVT och UR får ett fortsatt tydligt ansvar att främja språken via sitt programutbud. För att tydliggöra detta ansvar, och för att synliggöra det för den minoritetsspråkiga publiken, bör ökningen ske årligen. Eftersom ökningen gäller samlat för de nationella minoritetsspråken och teckenspråket har programföretagen en flexibilitet i fråga om på vilka språk utbudet ska öka ett visst år.

Att möjligheten för programföretagen att fördela ansvaret för utbudet på nationella minoritetsspråk, teckenspråk och andra minoritetsspråk kvarstår (se nästa avsnitt) innebär att det är företagets samlade utbud som ska öka årligen.

Överenskommelse mellan bolagen

Överenskommelser mellan SR, SVT och UR rörande insatser för språkliga och etniska minoriteter ska enligt bolagens anslagsvillkor tillställas Kulturdepartementet och Myndigheten för radio och tv.

Av bolagens överenskommelse för år 2014 framgår bland annat att SR ansvarade för nyheter på de fyra prioriterade minoritetsspråken samt att SVT ansvarade för nyheter på finska, samiska och svenskt teckenspråk. SR svarade för drama/kultur på de prioriterade minoritetsspråken. Inom samhälle/aktualiteter svarade SVT och SR var för sig för insatser på fyra, och UR på tre, nationella minoritetsspråk. SVT svarade även för teckenspråkiga samhällsprogram. UR ansvarade i enlighet med sitt uppdrag särskilt för program för barn och unga inom samtliga nationella minoritetsspråk samt teckenspråk. SVT svarade för barnprogram på samtliga nationella minoritetsspråk och teckenspråk. Övergripande per språk delade SR och SVT ett ansvar för samiska och finska. SR svarade särskilt för meänkieli och romani chib. SVT ansvarade särskilt för program på teckenspråk. UR svarade särskilt för barn- och ungdomsprogram på samtliga nationella minoritetsspråk.

Utgångspunkter

Kraven i sändningstillstånden gäller de sändningar som sänds i marksänd tv och radio. Sändningstiden avseende utbudet för de minoritetsspråk som enligt sändningstillstånden ska öka betydande framgår i bolagens redovisningar i tabeller. I tabellerna visas totalt antal timmar samt timmar av förstasändning.

Nämnden noterar att SR i årets redovisning uppger att, i enlighet med anslagsvillkorens krav på mer gemensam redovisningsform, nya definitioner av sändningstyp tillämpas från och med året 2014. Detta har medfört korrigeringar av hur sändningstiden redovisas. SR uppger följande.

Den detaljerade genomgång som omdefinieringen krävde, tillsammans med mer utvecklade redovisningsmetoder, har medfört vissa korrigeringar av hur sändningstiden redovisas. Sveriges Radios marksända utbud har, jämfört med 2013, varken ökat eller minskat på totalen för något av dessa fyra nationella minoritetsspråk. Det vore således mer ändamålsenligt att fortsättningsvis använda 2014 som jämförelseår för utvecklingen av språkutbudet under tillståndspanoraden. I enlighet med programbolagens överenskommelse för utbudet på minoritetsspråk har både SVT och UR ökat utbudet på flera språk 2014, vilket sammantaget gett någon ökning på vart och ett av de fyra prioriterade språken.

Av programföretagens public service-redovisningar för åren 2013 och 2014 framgår att följande antal timmar (förstasändningar och repriserna sammantaget) har sänds de aktuella åren. I dessa siffror ingår även utbudet för barn och unga. Mot bakgrund av SR:s användning av nya definitioner av sändningstyp och det som uppgetts i SR:s redovisning, om att antalet sändningstimmar varit oförändrade, noterar nämnden att statistiken för SR för året 2014 inte är jämförbar med föregående år samt att den totala statistiken för år 2013 därmed blir missvisande. Eftersom SR:s sändningstimmar i realiteten dock är oförändrade utgår nämnden endast från SR:s sändningstimmar för 2014 (se kursivt i 2013 års tabell). Nämnden har sammanställt bolagens redovisade sändningstimmar per minoritetsspråk i tabellerna nedan.

2014	SR	SVT	UR*	Totalt
Finska	7 319	342	19	7 680
Samiska	1 393	103	17	1 513
Meänkieli	803	22	12	837
Romani chib	392	30	14	436
Teckenspråk	-	139	17	156
Totalt	9 907	636	79	10 622

*Antalet sändningstimmar avrundade till hela timmar.

2013	SR	SVT	UR*	Totalt
Finska	7 319	314	15	7648
Samiska	1 393	84	13	1 490
Meänkieli	803	17	10	830
Romani chib	392	23	8	423
Teckenspråk	-	121	29	150
Totalt	9 907	559	75	10 541

*Antalet sändningstimmar avrundade till hela timmar.

Nämnden noterar att bolagen inte själva definierat eller på närmare grunder beskrivit deras uppfattning om begreppet betydande i fråga om kravet på att det samlade programutbudet för bolagen sammantaget ska öka årligen jämfört med år 2013 och att denna ökning ska vara betydande. Bolagen har getts möjlighet att utveckla sina redovisningar i fråga om detta och har huvudsakligen anfört att det inte går att ge ett generellt svar på vad en betydande ökning är samt att en mer komplex helhetsbedömning måste göras. Det är inte enbart ett ökat antal sändningstimmar som är viktigt utan även att utveckla programmen så att de förblir relevanta för publiken. I bolagens sammantagna utbud har sända radiotimmar hittills varit högre än tv-timmar och bolagen har därför prioriterat en ökning av tv-utbudet under året 2014. SR för särskilt fram att det är stor skillnad på vad SR sänder på olika språk. Utbudet på finska är sedan flera år och av historiska skäl mycket omfattande. Det skulle krävas relativt många timmars ökning för att ökningen skulle vara betydande men att för exempelvis barn ur språkgruppen romani chib kan en relativt liten ökning i tid räknat vara betydande.

Den för bolagen sammantagna ökningen av programutbudet var enligt bolagen betydande.

Finska och samiska

SR har bedrivit sändningar på finska och samiska under året 2014. Av redovisningen framgår bland annat att SR Sisuradion under året har bevakat de två valrörelserna och sänt intervjuer med partiledare där minoritetsspråksfrågor diskuterades samt att Sameradion har sänt barnradio varje vecka och har fortsatt samarbetet med SVT:s samiska redaktion. Under rubrikerna ”Finska” och ”Samiska” ges vidare exempel på bolagets satsningar avseende finska och samiska under år 2014.

Även SVT har bedrivit sändningar på finska och samiska. Exempel på program beskrivs under rubrikerna ”Program på samiska, finska, meänkieli, romani chib samt svenskt teckenspråk”.

UR har bedrivit sändningar på finska och samiska i liten utsträckning. Nämnden noterar att sändningarna på finska har ökat från 15 timmar år 2013 till 19 timmar år 2014 och att sändningarna på samiska har ökat från 13 timmar år 2013 till 17 timmar år 2014. Exempel på program beskrivs under rubrikerna ”Finska” och ”Samiska”.

Den totala mängden sändningstimmar på finska respektive samiska har, i och med en ökning av sändningstimmar för SVT och UR, sammantaget för bolagen ökat under år 2014. Avseende finska har antalet sändningstimmar för bolagen ökat från 7648 timmar år 2013 till 7680 timmar år 2014 vilket motsvarar en procentuell ökning av utbudet på finska om cirka 0,4 procent. I fråga om bolagens utbud på samiska har antalet sändningstimmar ökat från 1490 timmar år 2013 till 1513 timmar år 2014 vilket motsvarar en procentuell ökning av utbudet på samiska om cirka 1,5 procent.

Vidare framgår av sändningstillståndet att programbolagen ska ha en dialog med de berörda grupperna. Av redovisningarna framgår att SR fört en dialog med minoritetsgrupperna via publiknätverk och på sociala medier. SVT har under året träffat representanter för Sverigefinländarnas delegation och Sametinget. Av UR:s redovisning framgår bland annat att bolaget under 2014 provade en ny mötesform där alla minoritetsgrupper deltog vid ett och samma tillfälle.

Meänkieli och romani chib

SR har under år 2014 bedrivit sändningar på meänkieli och romani chib. Under rubrikerna ”Meänkieli” och ”Romani chib” ges exempel på bolagets satsningar avseende minoritetsspråken under år 2014.

SVT redovisar 22 sändningstimmar på meänkieli (17 timmar år 2013) och 30 sändningstimmar för romani chib (23 timmar år 2013). SVT sänder inga nyheter på minoritetsspråken, i enlighet med överenskommelsen. Av SVT:s redovisning framgår bland annat att aktualitetsprogrammet *Sverige idag* samt barnprogrammet *Pax* versionerades på meänkieli och romani chib. Programmen beskrivs under ”Program på samiska, finska, meänkieli, romani chib samt svenskt teckenspråk”.

UR har bedrivit sändningar på meänkieli och romani chib i liten utsträckning. UR redovisar 12 timmar på meänkieli och 14 timmar på romani chib. Programexempel ges under rubrikerna ”Meänkieli” och ”Romani chib”.

Av bolagens totala redovisade timmar på meänkieli framgår att antalet sändningstimmar har ökat från 830 timmar år 2013 till 837 timmar år 2014 vilket motsvarar en procentuell ökning av utbudet om cirka 0,8 procent. Avseende romani chib har antalet sändningstimmar för bolagen ökat från 423 timmar år 2013 till 435 timmar år 2014 vilket motsvarar en procentuell ökning om cirka 3 procent.

Av redovisningarna framgår att SR (tillsammans med SVT) anordnat en seminariedag med rubriken ”Romer i fokus” samt att SR fört en dialog med minoritetsgrupperna via publiknätverk och på sociala medier. SVT har under året träffat representanter för Svenska tornedalingars riksförbund. Av UR:s redovisning framgår bland annat att bolaget under 2014 provade en ny mötesform där alla minoritetsgrupper deltog vid ett och samma tillfälle.

Teckenspråk

SVT har under år 2014 bedrivit sändningar på teckenspråk. Av SVT:s redovisning framgår att antalet sändningstimmar har ökat jämfört med år 2013, från 121 timmar till 139 timmar år 2014. Exempel på program som sänts finns under rubriken ”Program på samiska, finska, meänkieli, romani chib samt svenskt teckenspråk”.

UR har under året bedrivit sändningar på teckenspråk. I redovisningen uppges att UR inte har lyckats höja antalet sändningstimmar på teckenspråk. Jämfört med år 2013 har antalet timmar minskat från 29 timmar år 2013 till 17 timmar år 2014. UR har getts möjlighet att redogöra för anledningen till denna minskning och svarat att det finns två skäl till detta. Dels förklaras den stora volymen av teckenspråkprogram år 2013 av att UR sände en serie föreläsningar från konferensen Döv Expo, totalt 13 timmar, dels förklaras den av att UR under 2014 skärpte definitionen av vad som är ett minoritetsspråkprogram. UR anser i sitt svar att sändningsvolymen av teckenspråkprogram för 2014 inte är jämförbar med den för 2013, en jämförelse med år 2012 är mer korrekt.

Av SVT:s och UR:s totala redovisade sändningstimmar på teckenspråk framgår att en liten ökning skett, trots minskningen för UR. Sammantaget har antalet sändningstimmar på teckenspråk ökat från 150 timmar år 2013 till 156 timmar år 2014 vilket motsvarar en procentuell ökning av utbudet på teckenspråk om cirka 4 procent.

Nämnden anser inte att det framgår av redovisningarna om SVT och UR haft en dialog med representanter för gruppen teckenspråkstalande. Bolagen har getts möjlighet att komplettera redovisningarna i denna del och svarat att dialog skett, för UR genom skapandet av en dialoggrupp för teckenspråkiga samt för SVT genom möte med Sveriges Dövas Riksförbund.

Uppfyllelse programutbud

Av bolagens redovisningar framgår att bolagen totalt ökat antalet sändningstimmar på de aktuella nationella minoritetsspråken samt teckenspråk med 81 timmar jämfört med 2013. Nämnden konstaterar att detta motsvarar en ökning på cirka 0,8 procent. Finska stod för den största ökningen med 32 timmar. Samiska ökade med 23 timmar, meänkieli med 7 timmar, romani chib med 13 timmar och teckenspråk med 6 timmar. Av sändningstillstånden framgår att ökningen av utbudet ska vara betydande. Nämnden anser inte att ökningen av bolagens samlade programutbud på samiska, finska, meänkieli och romani chib samt på teckenspråk sammantaget kan anses vara betydande och

att bolagen därmed inte kan anses ha uppfyllt kravet i 12 §, 12 § respektive 13 § i sändningstillstånden.

Uppfyllelse dialog

Granskningsnämnden anser att bolagen får anses ha uppfyllt kravet på att ha en dialog med de aktuella minoritetsgrupperna (12 §, 12 § respektive 13 § i sändningstillstånden).

5.9.1. Jiddish och andra minoritetsspråk än nationella minoritetsspråk

Uppfyllelse - Jiddish

Av SR:s och UR:s redovisningar framgår att även jiddisch har ingått i programutbudet. SR uppger att *Magiska Skrinets* sagor på jiddisch sänts i FM-kanalen P6 och att P1 under julhelgen sände korta program på jiddisch. Detta utbud finns tillgängligt på webben. SR har sänt totalt sänt 1 timme på jiddisch under året 2014.

Nämnden anser inte att det framgår av redovisningarna hur bolagen har erbjudit ett utbud på det nationella minoritetsspråket jiddisch. Bolagen har getts möjlighet att komplettera redovisningarna i denna del och svarat att SR och UR, i enlighet med överenskommelsen, sänt utbud på jiddisch. SR svarar även att merparten av utbudet var sagor för barn men att ett litet utbud för vuxna sänts. UR svarar att bolagen sänt 1,4 timmar radio för barn respektive 1,2 timmar för unga samt 0,83 timmar tv för barn respektive 2,37 timmar för unga.

Av sändningstillstånden framgår att programbolagen ska erbjuda ett utbud på jiddisch. Det ställs i sändningstillstånden inte villkor på hur omfattande detta utbud ska vara. Granskningsnämnden anser därmed att SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet avseende att erbjuda ett utbud på det nationella minoritetsspråket jiddisch. Nämnden, som noterar att SVT inte har erbjudit något utbud på jiddisch, kommer att följa utvecklingen noga.

Uppfyllelse - andra minoritetsspråk än nationella minoritetsspråk

SR uppger i sin redovisning att bolaget utöver de nationella minoritetsspråken haft sändningar på ytterligare fem språk, nämligen arabiska, kurdiska, persiska, somaliska och engelska. SVT uppger i sin redovisning att bolaget under året 2014 har sänt program på över 40 olika språk samt att SR enligt bolagsöverenskommelsen har ett större ansvar gällande utbudet av minoritetsspråk som inte är nationella minoritetsspråk. UR uppger i redovisningen att bolaget bland annat sänt program på arabiska, albanska, kinesiska, kirundi, kurdiska, pashto, polska och serbiska.

Av sändningstillstånden framgår att programbolagen ska erbjuda ett utbud på andra minoritetsspråk. Det ställs i sändningstillstånden inte villkor på hur omfattande detta utbud ska vara. Granskningsnämnden anser därmed att bolagen får anses ha uppfyllt kravet avseende att erbjuda ett utbud på andra minoritetsspråk än nationella minoritetsspråk.

Nämnden har kommenterat programföretagens ansvar för behoven hos barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoriteter eller är teckenspråkiga ovan i avsnitt 5.7.6.